

การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร
ในจังหวัดสุพรรณบุรี

นางสาวอรุณี ต้นศักดิ์ดา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

USES AND GRATIFICATIONS OF AGRICULTURAL INFORMATION AMONG FARMERS
IN SUPHANBURI PROVINCE

Miss Aruni Tansakda

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้าน
การเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

โดย

นางสาวอรุณี ต้นศักดิ์ดา

สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ พัทธนี เที่ยงรรรยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

.....
(รองศาสตราจารย์ พัทธนี เที่ยงรรรยา)

.....
(อาจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อรุณี ต้นศักดิ์คำ : การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี. (USES AND GRATIFICATIONS OF AGRICULTURAL INFORMATION AMONG FARMERS IN SUPHANBURI PROVINCE) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.พัชนี เรขจรรยา, 152 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็น การวิจัยแบบสหวิธีการ ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความต้องการข่าวสารอยู่ในระดับมากที่สุด โดยต้องการข่าวสารเกี่ยวกับ แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรมากที่สุด เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตรให้กับตนเอง โดยมีความต้องการและแสวงหาข่าวสารจากการชมรายการเกษตรทางโทรทัศน์ในรูปแบบข่าวมากที่สุด
2. เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับอยู่ในระดับมาก โดยนำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจต่างๆ ทางด้านการเกษตรมากที่สุด
3. เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้มากที่สุด
4. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น โดยเป็นความสัมพันธ์เชิง บวก
5. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความพึงพอใจที่ได้รับ จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก
6. การใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสาร ด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์ ลายมือชื่อนิสิต *An Ton*

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.

ปีการศึกษา 2553

5284900228 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEYWORDS : USES / GRATIFICATIONS / NEEDS / AGRICULTURAL INFORMATION / FARMERS

ARUNI TANSAKDA : USES AND GRATIFICATIONS OF AGRICULTURAL INFORMATION
AMONG FARMERS IN SUPHANBURI PROVINCE. ADVISOR : ASSOC. PROF.
PATCHANEE CHEYJUNYA, 152 pp.

This research aims to examine needs, uses and gratifications of agricultural information among farmers in Suphanburi province. Including a study of the relationship between needs and uses, needs and gratification, uses and gratifications of agricultural information among farmers in Suphanburi province. This research collected data using quantitative multiple methodology for qualitative research through in-depth interviews and for quantitative research through the questionnaire-bases survey of 400 samples. The data analysis takes the form of frequency distribution, means, percentage and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

Research results are as follows:

1. The farmers in Suphanburi province needs for agricultural information have the most level of solving agricultural problems in order to increase their agricultural knowledge. The farmers' need most and their information seeking of agricultural information most are by watching agricultural news from television.
2. The farmers in Suphanburi province uses on agricultural information have the most level of decision in agricultural sector.
3. The farmers in Suphanburi province have the most level of agricultural information gratifications in term of apply with their agricultural occupation.
4. The needs of agricultural information among farmers in Suphanburi province were positively correlated with agricultural information using.
5. The needs of agricultural information among farmers in Suphanburi province were positively correlated with agricultural information gratifications.
6. Uses of agricultural information among farmers in Suphanburi province were positively correlated with agricultural information gratifications.

Department : Public Relations..... Student's Signature Ar Ton.....
Field of Study : Development Communication... Advisor's Signature Patchanee.....
Academic Year : 2010.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ก็เนื่องจากความช่วยเหลือของหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งช่วยตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ทุกท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัยด้วยดีตลอดมา รวมถึงขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอบคุณเพื่อนๆที่แสนดี คุณเนตรวิภาวดี คะอูบ, คุณสุพิชชา สิ้นเลิศไพบุลย์, คุณวิภาดา มุทิตานนท์, คุณสิริพร มีนะนันท์, คุณอุทุมพร นำเจริญวุฒิ และเพื่อนๆชาวนิเทศศาสตร์พัฒนาการรุ่นที่ 32 ที่น่ารักทุกคน ที่คอยให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือเสมอมา รวมถึงเพื่อนๆที่รัก คุณชลดา อมรชัยยาพิทักษ์, คุณอัชรา ปุคคะนันท์, คุณกาญจนา นครพานิช คุณนิลรัตน์ บุญยะรัตน์, คุณโชติกา ไชยสิริยะสวัสดิ์ สำหรับความห่วงใยและมิตรภาพที่แสนดีกับกำลังใจที่ท่วมท้น รวมถึงคอยแนะนำสิ่งดีๆ ให้กับผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณปริญญา เรืองจิตรานนท์ สำหรับข้อมูลในการวิจัยและความช่วยเหลือให้กับผู้วิจัยตลอดมา และที่สำคัญอย่างยิ่งขอขอบพระคุณเกษตรกรชาวจังหวัดสุพรรณบุรีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัย ซึ่งมีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ณัฐ พี่ชัย พี่ชายที่แสนดีทั้งสองคน และ “ครอบครัวต้นศักดิ์ดา” ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา และช่วยเหลือผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงเป็นกำลังใจสำคัญแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนผู้วิจัยประสบความสำเร็จและได้เป็นมหาบัณฑิตสมความปรารถนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ปัญหำนำการวิจัย.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร.....	13
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ.....	18
แนวคิดด้านการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร.....	26
วัตถุประสงค์และบทบาทของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตร.....	27
การใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร.....	28
ประเภทและรูปแบบการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร.....	29
ประเภทข่าวสารการเกษตร.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการแสวงหาข่าวสาร.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ.....	34
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	40
ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การสุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การวัดตัวแปร.....	44
ตัวแปรในการวิจัย.....	48
การตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การประมวลผลข้อมูล.....	51
ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	52
4. ผลการวิจัย.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	56
ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	56
ข้อมูลความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ.....	60
ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร.....	61
การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัด สุพรรณบุรี.....	81
ความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัด สุพรรณบุรี.....	85
ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตร.....	89
ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบัน.....	89
ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	90
การเพิ่มประสิทธิภาพของแหล่งข้อมูลข่าวสาร.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.	การเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร..... 91 การทดสอบสมมติฐาน..... 93 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร จากด้านผู้ส่งสาร..... 96
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ 99 สรุปผลการวิจัย..... 100 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา..... 100 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง..... 100 ลักษณะความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัด สุพรรณบุรี..... 101 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านเกษตรกรรมที่ได้รับ..... 103 ความพึงพอใจจากข่าวสารด้านเกษตรกรรมที่ได้รับ..... 103 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน..... 103 ผลการทดสอบสมมติฐาน..... 103 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1..... 103 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2..... 104 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3..... 104 อภิปรายผล..... 105 ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 115 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย..... 117 รายการอ้างอิง..... 118 ภาคผนวก ก..... 123 ภาคผนวก ข..... 138 ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 152

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนครัวเรือน ประชากรเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปี 2552.....	7
ตารางที่ 2	แสดงรายชื่ออำเภอของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม.....	42
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนตัวอย่างในจังหวัดสุพรรณบุรีแบ่งตามเขตอำเภอ.....	43
ตารางที่ 4	แสดงกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)...	52
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	57
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	57
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	58
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาชีพด้าน เกษตรกรรม.....	59
ตารางที่ 9	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	60
ตารางที่ 10	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความต้องการ ข้อมูลข่าวสาร ด้านการเกษตร.....	61
ตารางที่ 11	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสาร ด้านการเกษตร.....	62
ตารางที่ 12	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลความต้องการ ข้อมูลข่าวสาร ด้านการเกษตร.....	66
ตารางที่ 13	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ.....	68
ตารางที่ 14	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการ แสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรด้วยวิธีต่างๆ.....	71
ตารางที่ 15	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/ วารสาร.....	75
ตารางที่ 16	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์.....	76
ตารางที่ 17	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อวิทยุ.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 18	78
แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่ออินเทอร์เน็ต.....	
ตารางที่ 19	79
แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อบุคคล.....	
ตารางที่ 20	80
แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อเฉพาะกิจ.....	
ตารางที่ 21	81
แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ.....	
ตารางที่ 22	85
แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ.....	
ตารางที่ 23	89
แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบัน.....	
ตารางที่ 24	93
แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้าน การเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของ เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	
ตารางที่ 25	94
แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้าน การเกษตรกับความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรใน จังหวัดสุพรรณบุรี.....	
ตารางที่ 26	95
แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจที่ ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี...	

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1	แสดงแผนภูมิโครงสร้างทางเศรษฐกิจจังหวัดสุพรรณบุรี.....	6
ภาพที่ 2	แบบจำลององค์ประกอบการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ.....	22
ภาพที่ 3	กรอบการวิจัยในการศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี”.....	39
ภาพที่ 4	แบบจำลองการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	113

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกษตรเป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยสี่ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชากรโลก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ล้วนต้องอาศัยผลผลิตจากการเกษตรเป็นพื้นฐานในการผลิตทั้งสิ้น ดังนั้นทุกชาติทั่วโลกจึงให้ความสำคัญในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อนำมาใช้บริโภคภายในประเทศของตน ส่วนที่เหลือจากการบริโภคก็ส่งเป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังประเทศต่างๆ สำหรับประเทศไทยนั้นก็เป็นประเทศหนึ่งที่ผลิตผลทางการเกษตรเป็นปัจจัยสนับสนุน ให้เกิดสินค้า อาหาร ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ใช้ภายในประเทศ และส่งจำหน่ายเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) พบว่าภาคเกษตรยังคงมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถือเป็น “รากฐานทางเศรษฐกิจ” ของประเทศที่สำคัญ เพราะเป็นงานที่สร้างเสริมความสุขสมบูรณ์ให้แก่บ้านเมืองโดยส่วนรวม อาจกล่าวได้ว่า การเกษตรมีความสำคัญต่อความเจริญของประเทศ นอกจากจะก่อให้เกิดรายได้แล้วยังเป็นแหล่งนำเงินตราจากต่างประเทศโดยไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก อาทิ ยางพารา และผลิตภัณฑ์ ข้าว มันสำปะหลัง รวมทั้งในด้านทรัพยากรภายในประเทศที่อุดมสมบูรณ์เอื้อต่อการทำการเกษตรและประชากรของประเทศประมาณครึ่งหนึ่งมีอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะในชนบท ดังนั้นการเกษตรจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของประชาชนทั้งประเทศ และนับได้ว่าเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทย

จากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการเกษตร เป็นนโยบายให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทางสายกลาง ความไม่ประมาท ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยส่งเสริมให้ทำการเกษตรในพื้นที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ ภาคการเกษตรสูงขึ้น ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นการลดต้นทุนการผลิต พัฒนาปรับปรุงระบบควบคุมคุณภาพและตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้มาตรฐานสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคทั้งภายใน

และต่างประเทศ เพื่อเป็นการผลักดันการขยายตลาดสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปในต่างประเทศ ส่งเสริมให้ผลิตสินค้าเกษตรและอาหารมีมูลค่าเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของตลาด วิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร เน้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2550)

การพัฒนาการเกษตรจึงถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่เป็นประเทศเกษตรกรรม ทั้งในด้านการใช้พื้นที่และจำนวนผู้ประกอบการอาชีพต่างก็อยู่ในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และการที่จะพัฒนาการเกษตรได้นั้นสิ่งที่เราควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือ การพัฒนาการสื่อสารโดยการส่งเสริมให้บริการด้านข่าวสาร ความรู้ และความคิด ไปสู่เกษตรกรเพื่อให้ได้มีโอกาสในการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรด้วยวิธีการอย่างถูกวิธี อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

เกษตรกร จึงเป็นตัวแปรสำคัญของการพัฒนา เป็นผู้ที่ขับเคลื่อนการเกษตรให้รุดหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง แต่อย่างไรก็ตามนั้นการพัฒนามาจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความรู้และวิทยาการต่างๆแต่เดิมนั้นการเกษตรเป็นการทำตามแบบคนรุ่นก่อน ซึ่งก็ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสภาพสังคมและสภาพแวดล้อม แต่ในปัจจุบันนั้นพัฒนาการต่างๆรุดหน้าเร็วด้วยสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปมาก การแข่งขันสูงจนอาจต้องพึ่งพาความรู้ข่าวสาร รวมถึงนวัตกรรมใหม่เข้ามาช่วยในการพัฒนาให้มากขึ้นกว่าเดิม (สุวัฒน์ชัย กิจวรพัฒน์, 2551)

การสื่อสารจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาการเกษตร ในการที่จะเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ เทคโนโลยี และวิทยาการแผนใหม่เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่กำลังพัฒนาไป รวมทั้งต้องชักจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมในโครงการพัฒนาต่างๆของการพัฒนาอย่างจริงจัง (พจนมาลย์ สีละยูวะ, 2531)

ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตรนั้น บทบาทของการสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสารการเกษตร ผู้ส่งสารจะเป็นบุคคลสำคัญในการส่งข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรผ่านสื่อไปยังเกษตรกร เพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมซึ่งจำเป็นต้องใช้สื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชน เป็นเครื่องมือนำข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาจากรัฐบาล หน่วยงานของรัฐบาล หรือหน่วยงานของเอกชน ไปสู่ประชาชนซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนา เพื่อช่วยกระตุ้น

หรือส่งเสริมให้ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป ด้วยเหตุนี้การสื่อสารจึงเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างแหล่งวิทยาการที่เป็นหน่วยงานมุ่งค้นคว้าวิจัยความก้าวหน้าในการพัฒนาการเกษตรให้กับเกษตรกร ซึ่งจะเป็นผู้นำเอาวิทยาการที่ค้นพบนั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้นหรือช่วยลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาคุณภาพของการผลิตให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบเรื่องการสื่อสารการเกษตรกับการสื่อสารในประเด็นอื่นๆ เช่น การสื่อสารการเมือง เราจะพบว่า เนื้อหาของการสื่อสารการเกษตรนั้น จะมีลักษณะเฉพาะตัวหลายประการ เช่น เป็นเนื้อหาที่มีทั้งระดับแนวคิดและแนวทางการลงมือปฏิบัติ เนื่องจากการเกษตรเป็นเรื่องของการทำมาหากิน เป็นเรื่องของวิถีชีวิต ความเป็นความตายของผู้สื่อสาร ดังนั้นความรู้ด้านการเกษตรจึงมิใช่ความรู้ที่มีไว้ประดับตัวเฉย ๆ หรือมีแต่ “ความรู้ท่วมหัว ปฏิบัติจริงไม่ได้ ก็เอาตัวไม่รอด” ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการสื่อสารเรื่องการเกษตรจึงต้องเป็น “ระบบรางคู่ขนาน” คือ ทั้งการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและการให้แนวทางการปฏิบัติ (กาญจนา แก้วเทพ, 2549)

จากผลการศึกษาของ “โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม” หรือ “Media Monitor” เรื่อง “รายการเกษตรในสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี” พบว่า มีรายการเกษตรสัดส่วนอยู่เพียง 560 นาทีต่อสัปดาห์จาก 19 รายการ หรือคิดเป็น 0.9 เปอร์เซ็นต์ของการออกอากาศทั้งหมด 60,480 นาทีต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นสัดส่วนพื้นที่ทางฟรีทีวีในอันดับท้ายๆ เท่านั้น จากการศึกษาพบเนื้อหารายการเกษตรเกี่ยวกับเรื่องพืช ศัตรูพืชและวัชพืชมุข การพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิต การประมง สัตว์ อาชีพเสริม และความรู้เบ็ดเตล็ดอื่น เนื้อหาที่ไม่ปรากฏในรายการเกษตรปัจจุบัน คือ เนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรกรรมท้องถิ่นที่เชื่อมต่อกับภาพรวมอุตสาหกรรม การเกษตร โดยเฉพาะราคาพืชผลการเกษตรในระดับภาพรวม เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ สภาพดิน ฟ้า หรือภัยทางธรรมชาติ ตลอดจนสภาพพื้นที่เพาะปลูกและสภาพปัญหาเรื่องการชลประทาน รวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรกรรมในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งบทบาทของรายการเกษตรที่พบ มีลักษณะเป็นการแนะนำอาชีพ ให้ความรู้ทางการเกษตรการขายหรือโฆษณา ประชาสัมพันธ์สินค้า การประชาสัมพันธ์องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน การแนะนำนวัตกรรมหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน การเผยแพร่แนวคิดเกษตร ทฤษฎี/เศรษฐกิจพอเพียง/การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การแนะนำสถานที่ทางการเกษตรกรรม และการเป็นสื่อกลางระหว่างนักวิชาการและเกษตรกร (ธาม เชื้อสถาปนศิริ, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรไทยได้เท่าที่ควร ยังขาดข้อมูลข่าวสารหลายๆด้านที่เกษตรกรมีความต้องการ จึงจำเป็นต้องมีการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรให้ตรงกับความต้องการ เพื่อให้เกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงอาชีพการเกษตรให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

สำหรับจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น เรียกได้ว่าเป็นดินแดนแห่งเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีแม่น้ำสายหลัก คือ แม่น้ำท่าจีน และที่สำคัญมีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์หลายด้านที่เอื้อต่อการทำเกษตรกรรม ดังนี้

1. ทรัพยากรดิน

หากพิจารณาคุณสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและเคมี เช่น เนื้อดิน ความลึกของดิน ความสามารถในการอุ้มน้ำของดิน ชนิดของแร่ธาตุและปริมาณแร่ธาตุอาหารของดิน จะพบว่า สภาพของดิน ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี เหมาะสมกับการปลูกพืช ดังนี้

1. การทำนาข้าว
2. การเพาะปลูกพืชไร่
3. การเพาะปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผลต่างๆ
4. การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ถาวรสำหรับการปศุสัตว์

2. แหล่งน้ำ

ประกอบด้วยแม่น้ำลำคลองต่างๆ มีแม่น้ำสายใหญ่ๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจของประชากร ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี เชือกกระเสียวซึ่งเป็นสาขาที่สำคัญของแม่น้ำสุพรรณบุรี นอกนั้นเป็นแม่น้ำสายเล็กซึ่งส่วนใหญ่ จะไหลลงแม่น้ำท่าจีนเกือบทั้งสิ้น

3. ป่าไม้

ลักษณะป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเป็นป่าไม้เบญจพรรณ ได้แก่ เต็ง มะค่าโมง ชากมะค่าแต้ ชิงชัน ตะเคียนทอง แต่สภาพปัจจุบันได้ถูกราชกรบุกเบิกเข้าทำกินในเขตป่าสงวนหลายแห่ง ถูกเปลี่ยนเป็นไร่อ้อย และใช้ทำนา เป็นต้น

4. พืชเศรษฐกิจ

จากการที่พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีการชลประทานอย่างทั่วถึง ประกอบกับสภาพดินเหมาะสมแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกข้าว การเพาะปลูกพืชไร่ เช่น อ้อยเพื่อผลิตน้ำตาล มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวฟ่าง และพืชอื่นๆ

5. ปศุสัตว์

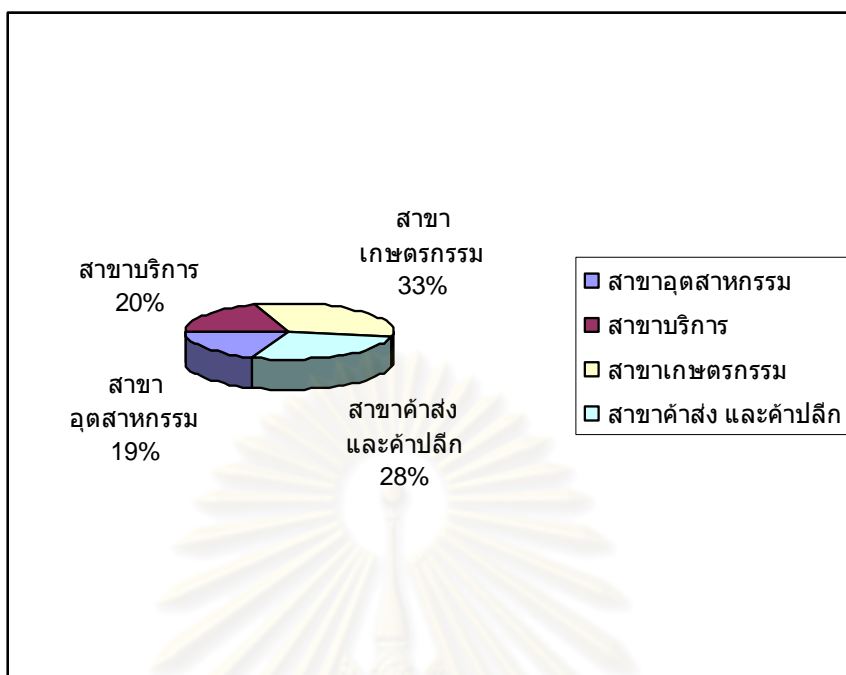
จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นแหล่งเลี้ยงโค สุกร เป็ด ไก่ กระจับปี่ ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญมาก โดยการเลี้ยงจะกระจายอยู่ทั่วไปทุกพื้นที่ของจังหวัด มีเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ ในปี 2552 จำนวน 5,574 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, 2552)

6. การประมง

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีน้ำค่อนข้างสมบูรณ์ โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตชลประทานบริเวณตอนกลางและล่างของจังหวัดสุพรรณบุรี จึงมีผู้นิยมเลี้ยงปลาน้ำจืด และกุ้งก้ามกราม พื้นที่ที่มีการเลี้ยงกันมาก ได้แก่ อำเภอบางปลาม้า อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอเมืองสุพรรณบุรี เพราะเป็นแหล่งที่มีน้ำและคลองหลายสาย ปัญหาจัดหาและระบายน้ำทำได้สะดวก มีการผลิตด้านประมง โดยมีจำนวนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 3,079 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, 2552)

จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีเหล่านี้ ทำให้ทราบว่าจังหวัดสุพรรณบุรีมีทรัพยากรที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม เป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีการชลประทานอย่างทั่วถึง มีสภาพดินเหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืช สามารถเพาะปลูกพืชได้หลายชนิด จึงเหมาะเป็นแหล่งผลิตสินค้าการเกษตร เป็นแหล่งผลิตอาหารสู่การเป็นครัวโลก ตลอดจนมีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย เป็นต้น ซึ่งหากดูจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) แล้วจะเห็นว่ามูลค่าภาคเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรีอยู่อันดับที่ 1 สำหรับในภูมิภาคนี้ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2551)

จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรากฏว่า ปี 2551 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสุพรรณบุรี (GPP) มีมูลค่า 65,863 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ย ต่อหัว (GPP per capita income) เท่ากับ 74,174 บาท บาท/คน/ปี จะเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้นอยู่กับภาคการเกษตร การค้าส่งค้าปลีก และสาขาอุตสาหกรรมตามลำดับ ดังนั้นภาคเกษตรกรรมจึงเป็นเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 1 แสดงแผนภูมิโครงสร้างทางเศรษฐกิจจังหวัดสุพรรณบุรี (ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม)

นอกจากนั้นข้อมูลของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี ยังแสดงให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เป็นต้น โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งหมด 93,050 ครัวเรือน ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2552)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือน ประชากรเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปี 2552 (ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี)

อำเภอ	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนเกษตร		จำนวนครัวเรือนนอกภาคเกษตร		จำนวนครัวเรือนเกษตร											
						พืช		ปศุสัตว์		ประมง		แปรรูป		ไร่นาสวนผสม		ภาคเกษตรอื่นๆ	
หนองหญ้าไซ	12111	9329	77.03	2782	22.97	8730	93.58	0	0.00	0	0.00	15	0.16	1214	13.01	0	0.00
เมืองสุพรรณบุรี	32110	10610	33.04	21500	66.96	28188	265.67	567	5.34	340	3.20	1557	14.67	967	9.11	199	1.88
ศรีประจันต์	17413	9157	52.59	8256	47.41	6807	74.34	195	2.13	609	6.65	157	1.71	383	4.18	125	1.37
สองพี่น้อง	27338	12226	44.72	15112	55.28	10634	86.98	1601	13.10	40	0.33	19	0.16	1282	10.49	169	1.38
ด่านช้าง	16249	8367	51.49	7882	48.51	7689	91.90	102	1.22	140	1.67	140	1.67	534	6.38	110	1.31
ดอนเจดีย์	13510	6094	45.11	7416	54.89	5067	83.15	370	6.07	209	3.43	210	3.45	1741	28.57	231	3.79
อู่ทอง	26453	13010	49.18	13443	50.82	10587	81.38	1061	8.16	1091	8.39	1039	7.99	2256	17.34	1237	9.51
เดิมบางนางบวช	25666	9720	37.87	15946	62.13	8355	85.96	385	3.96	432	4.44	257	2.64	488	5.02	94	0.97
สามชุก	27897	7128	25.55	20769	74.45	3976	55.78	104	1.46	94	1.32	162	2.27	318	4.46	75	1.05
บางปลาม้า	25551	7409	29.00	18142	71.00	17126	231.15	1189	16.05	124	1.67	502	6.78	234	3.16	120	1.62
รวม	224298	93050	41.48	131248	58.52	107159	115.16	5574	5.99	3079	3.31	4058	4.36	9417	10.12	2360	2.54

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจังหวัดสุพรรณบุรีจะเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรธรรมชาติมีภูมิอากาศและภูมิประเทศที่มีความเหมาะสมสำหรับทำเกษตรกรรม แต่จังหวัดสุพรรณบุรีก็เป็นจังหวัดที่ประสบปัญหาต่างๆจากภาคการเกษตรในปัจจุบัน (นนทยา หงษ์รัตน์, 2550) ได้แก่ ปัญหาเพ็ญกระโดดสีน้ำตาลระบาดในนาข้าว ไข้หวัดนกในเป็ดไล่ทุ่ง ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไข และเป็นข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรจำเป็นต้องรับรู้และรู้เท่าทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรียังมีความต้องการในด้านความรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำเกษตรกรรมทุกสาขาอยู่ นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรียังมีจุดอ่อนที่สำคัญคือ ยังขาดความรู้ ความเข้มแข็งของการดำเนินงานกลุ่ม และด้านการวางแผนการผลิตด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ ไม่มีการวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาวะตลาด มีการใช้สารเคมีที่เกินความเหมาะสมและความจำเป็น (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2548) ซึ่งหากเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารตรงกับความต้องการของตนเองและมีข้อมูลที่สามารนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีก็สามารถเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่ง

ขณะที่มุมมองของเกษตรกร นายทองเหมาะ แจ่มแจ้ง เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ปี 2549 สาขาอาชีพทำนา จ.สุพรรณบุรี ได้กล่าวถึงรายการเกษตรทางโทรทัศน์ว่า รายการเกษตรในปัจจุบันยังไม่สามารถเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีของประชาชน เพราะขาดความเข้าใจในการทำเกษตร บางรายการสอนให้เกษตรกรใช้สารเคมีร่วมกับเกษตรอินทรีย์ ซึ่งผิดหลักในการทำเกษตร โดยผู้ใช้ประโยชน์จากรายการเกษตรทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่า การผลิตรายการ นอกจากจะให้ความรู้ข้อมูลทางเกษตรที่ถูกต้องแล้ว ยังต้องมีจิตสำนึกร่วมในการแก้ปัญหาทางด้านเกษตรกรรมที่เกิดจากการใช้สารเคมี (โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสภาวะของสังคม, 2552)

นอกจากนั้นยังมีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามแบบที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้แต่ดั้งเดิม จึงส่งผลให้เกษตรกรเหล่านั้นไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการสมัยใหม่ ไม่ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวทางด้านการเกษตรและเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถรับทราบและนำข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เหล่านั้นมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ รวมถึงการปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (ลัดดา จิตตคุตตานนท์, 2542)

จากข้อมูลทีกล่าวมา พบว่าเกษตรกรยังไม่สามารถพึ่งพาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรได้เท่าที่ควร ดังนั้นหากเราทราบถึงความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร ก็จะทำให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง สามารถทำให้พัฒนาอาชีพของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไปได้ รวมถึงยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรในการที่จะนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้เหมาะสมกับฤดูกาลและตรงกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อหาแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้อย่างตรงจุด รวดเร็ว และทันเวลา

ในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารความรู้ให้เกษตรกรจะเป็นไปได้ดั่งนั้น ผู้ที่ส่งข้อมูลข่าวสารมานั้นควรทราบถึงความต้องการของเกษตรกรว่า สนใจในเรื่องใดบ้าง ช่องทางในการสื่อสารช่องทางไหนจะส่งถึงตัวเกษตรกรได้ดีที่สุด ฯลฯ การสื่อสารนั้นก็จะเป็นประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความต้องการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อได้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรที่แท้จริง โดยนำผลวิจัยนี้มาปรับปรุงและพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรกรรมได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในทุกสาขาได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงได้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ เป็นการขยายโอกาสในการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตอีกทางหนึ่งซึ่งเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรสามารถนำข้อมูลนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพ รายได้ และคุณภาพชีวิต ทำให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาในการดำเนินงานภาคการเกษตรต่อไปได้ดีในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ปัญหานำการวิจัย

1. ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอย่างไร
2. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอย่างไร
3. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
4. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
5. การใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเท่านั้น เนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรีจัดว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินและน้ำ ทำให้สามารถเพาะปลูกพืชได้หลายชนิด ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสินค้าการเกษตรที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ และที่สำคัญประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีประกอบอาชีพเกษตรกรรม

นิยามศัพท์

1. **การเกษตร** หมายถึง การประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์
2. **เกษตรกร** หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนเกษตร หรือสมาชิกในครัวเรือนเกษตรที่มีการประกอบอาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. **ครัวเรือนเกษตร** หมายถึง ครัวเรือนที่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งประกอบอาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. **ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร** หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้แก่ วิธีการปลูกพืช วิธีการเลี้ยงสัตว์ ราคาผลผลิตการเกษตร ข่าวสารพยากรณ์ด้านการเกษตร การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ เป็นต้น ที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้และสามารถนำข้อมูลข่าวสารนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้
5. **ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร** หมายถึง ความต้องการของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีที่จะรับรู้ข่าวสารด้านเกษตรกรรมจากสื่อต่างๆ ที่ตนชอบและสนใจ ซึ่งมีการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารประเภทที่ตรงกับความต้องการของตนเอง
6. **การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร** หมายถึง การนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับจากสื่อประเภทต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในงานด้าน

เกษตรกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ การนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อทราบความเคลื่อนไหวด้านเกษตรกรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นต้น

7. **ความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร** หมายถึง ระดับความพอใจของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีต่อข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ ได้แก่ สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านเกษตรกรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับด้านการเกษตรให้เหมาะสม เพื่อที่จะได้จัดสรรข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการต่อการนำข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรไทยได้มากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนและใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการศึกษา โดยแยกตามประเภทได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (Information Seeking)
2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications Theory)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (Information Seeking)

ข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ เราใช้ข่าวสารเป็นเครื่องมือในการสนทนาในชีวิตประจำวัน เป็นข้อมูลในการวางแผน เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสาร (The Information Society) และเรากำลังอยู่ในยุคข่าวสาร (The Information Age) (ปรมะ สตะเวทิน, 2539) ซึ่งในสังคมปัจจุบันมีข่าวสารที่ผลิตขึ้นมาและเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชน ในรูปแบบต่างๆ มากมายจนกลายเป็นเรื่องยุ่งยากต่อผู้รับสารที่จะค้นคว้าให้ตรงกับความต้องการของตนเอง ซึ่งในเรื่องนี้ทำให้นักวิชาการสื่อสารจำนวนหนึ่งสนใจที่จะศึกษาว่าคนเราจะแสวงหาข่าวสารตามที่ตนเองต้องการได้อย่างไร (สวณิต ยมาภัย และรวีวรรณ ประกอบผล, 2528)

ชาร์ล เค แอทคิน (Charles K. Atkin, 1978) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชนได้นั้นขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างรางวัลผลตอบแทนกับการลงทุนลงแรง และพันธะผูกพันที่จะตามมา หากผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง หรือการต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น แต่หากผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลนั้นก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น และในกรณีที่บุคคลเห็นว่าการรับข่าวสารนั้นก่อให้เกิดพันธะผูกพัน ได้แก่ ทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจ หรือความไม่แน่ใจมากขึ้นก็อาจจะใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น ในบางครั้งถ้าหากว่าความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงหรือไม่รับข่าวสารนั้นต้องลงทุนลงแรงมากกว่าการ

รับข่าวสารนั้นบุคคลอาจจะต้องยอมรับข่าวสารนั้นทั้งที่ไม่เต็มใจ นอกจากนั้นยังพบว่า ความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ ในกรณีที่มีมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าไร ความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น โดยการแสวงหาข่าวสารเพื่อการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ต้องการรู้ในเหตุการณ์
2. ต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติให้ถูกต้อง
3. ต้องการข่าวสารเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง
4. ต้องการข่าวสารเพื่อนำไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่น

นอกจากนี้ชาร์ล เค แอทคิน (Charles K. Atkin, 1978) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การแสวงหาข่าวสาร หรือความต้องการสื่อมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือ

1. ความต้องการได้รับข่าวสาร (Information) ซึ่งเกิดจากความไม่รู้หรือไม่แน่ใจ (Uncertainly) ของปัจเจกบุคคลที่มาจาก

- 1.1. การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างระดับความรู้ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับระดับความต้องการที่อยาการู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic uncertainty) ยิ่งเป็นเรื่องที่สำคัญก็ยิ่งอยากมีความรู้ความเข้าใจสูง

- 1.2. การมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลนั้นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Intrinsic uncertainty)

2. ความต้องการได้รับความบันเทิง (Entertainment) ซึ่งเกิดจากการกระตุ้นอารมณ์แห่งความรื่นเริงบันเทิงใจ ที่เกิดจากการมองเห็นความไม่สอดคล้องกันระหว่างสภาวะที่เป็นอยู่ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับระดับความสนุกสนานที่คาดหวังไว้ (Intrinsic Desire)

ข่าวสารที่จะลดความไม่รู้หรือความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Intrinsic Uncertainty) และที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิงสนุกสนานส่วนตัว (Intrinsic Desire) นั้นถือว่าเป็นข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีในเชิงการบริโภค (Immediate Consummatory Gratification) ส่วนข่าวสารที่ลดความไม่รู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic uncertainty) นั้น ชาร์ล เค แอทคิน (Charles K. Atkin, 1978) กล่าวว่า ข่าวสารที่ใช้

ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ไขปัญหาต่างๆ (Instrumental Utilities) ในชีวิตประจำวัน ข่าวสารบางอย่างอาจนำไปใช้ประโยชน์และให้ความบันเทิงในขณะเดียวกันก็ได้

ไครคิลัส (Krikelas, 1983) กล่าวว่า การแสวงหาข่าวสารนั้นคือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำในสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จะสนองตอบความต้องการของตน อันเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นต้องการรู้ ศึกษาและวิเคราะห์ในประเด็นหนึ่ง และพบว่าความรู้ที่ตนมีอยู่นั้นไม่เพียงพอ จึงทำการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ดังกล่าวด้วยการแสวงหา

การแสวงหาข่าวสารหรือเลือกรับข่าวสารนั้น นอกจากเพื่อสนับสนุนความคิดความเข้าใจเดิมแล้วยังเป็นการแสวงหาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางอื่น เช่น เพื่อให้มีความรู้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนเพื่อสนองความสนใจส่วนบุคคลและเพื่อความบันเทิงด้วย การที่บุคคลแสวงหาข่าวสารหรือหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารนั้น ขึ้นอยู่กับการประเมินเปรียบเทียบถึงความพยายามที่ใช้และผลตอบแทนในการที่จะรับรู้ข่าวสาร

แนวความคิดนี้มีสิ่งที่จะต้องยอมรับ กล่าวโดยสรุปคือ (สิริวิภา พันธุ์รุ่งลักษณ์, 2545)

1. มนุษย์สนใจแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดู ฟัง มนุษย์มีทางเลือกที่จะหลบหนีข่าวสารได้ถ้าต้องการ
2. การใช้การสื่อสารของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย (Goal-Directed)
3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่นๆ อีกหลายอย่างที่อาจจะตอบสนองความต้องการรู้(Need for Orientation) ของมนุษย์ได้
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตนเองจากความสนใจ หรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆกัน
5. มนุษย์เป็นปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการส่วนตัว

ผู้รับสารนั้นจะเลือกรับสื่อที่ใช้ความพยายามในการรับน้อยที่สุด และได้ผลตอบแทนมากที่สุด ความพยายามน้อยที่สุด คือ มีความสะดวกและความพร้อม ราคาถูก นอกจากนี้ เวลา บทบาท นิสัย และประเพณี ก็มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ หรือรับสื่อด้วย สำหรับผลตอบแทนแบ่งออกเป็นผลตอบแทนเร็ว คือ เสนอเนื้อหาที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด หรือช่วยแก้ปัญหา ส่วนผลตอบแทนช้า คือ ข่าวสารที่ให้ความรู้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสุขภาพอนามัย เป็นต้น

วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1973) ได้กล่าวถึงหลักทั่วไปของการเลือกความสำคัญของข่าวสาร ขึ้นอยู่กับการใช้ความพยายามน้อยที่สุด และผลที่จะได้ ซึ่งนักวิชาการทางการสื่อสารรู้จักกันดีในรูปของสูตรการเลือกรับข่าวสารดังนี้

$$\text{การเลือกรับข่าวสาร} = \frac{\text{สิ่งที่ตอบแทนที่คาดหวัง (Expectation of Reward)}}{\text{ความพยายามที่ต้องใช้ (Effort Required)}}$$

การแสวงหาข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้านประกอบกัน ซึ่งกระบวนการเลือกสรรสารก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการแสวงหาข่าวสารให้ตรงกับความต้องการของตนเอง

โจเซฟ แคลปเปอร์ (Joseph Klapper, 1960) ได้กล่าวว่า กระบวนการเลือกสรร (Selective Processes) ของผู้รับสาร เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ และความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น กระบวนการเลือกสรรเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกั้นกรอง 3 ชั้น ดังนี้

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับข่าวสารตามความสนใจและความต้องการของตนเอง จากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแห่ง ได้แก่ การเลือกฟังวิทยุสถานีใดสถานีหนึ่ง เลือกชมโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่ง หรือเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง โดยที่การเลือกสนใจหรือเลือกเปิดรับข่าวสารของผู้รับสารนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ ความเชื่อ ทศนคติ อุดมการณ์ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมส่วนบุคคล ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับนี้ ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างมาก และพบว่า การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยเกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ทศนคติเดิมของผู้รับสาร ตามทฤษฎีความไม่ลงรอยของความรู้ความเข้าใจ (Theory of Cognitive Dissonance) ของ Festinger (1975) ที่กล่าวว่า บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทศนคติที่มีอยู่แล้ว จะเกิดภาวะความไม่สมดุลทางจิตใจที่เรียกว่า "Cognitive Dissonance" ดังนั้นเมื่อบุคคลใดจะตัดสินใจเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีความ

ได้เปรียบเสียเปรียบ บุคคลนั้นก็ยอมที่จะแสวงหาข่าวสารที่สนับสนุนการตัดสินใจนั้นๆมากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดกับสิ่งที่กระทำลงไป

2. การเลือกรับรู้หรือเลือกตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายของสารนั้นไม่ตรงกัน ผู้รับสารจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายตามความเข้าใจของตนเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะร่างกายหรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น เป็นต้น

3. กระบวนการเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลมีแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ความเชื่อ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมในสิ่งที่ตนไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่าย จากงานวิจัยของ Allport and Postman (1945) ที่ศึกษาถึงการถ่ายทอดข่าวลือจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง พบว่า ผู้รับสารมักจะถ่ายทอดเรื่องราวไปยังคนอื่นไม่ครบถ้วนเหมือนที่ได้อรับมา ทั้งนี้เพราะแต่ละคนเลือกจดจำเฉพาะส่วนที่ตนเองเห็นว่าน่าสนใจเท่านั้น ส่วนที่เหลือมักจะถูกลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอด (วรลักษณ์ ดวงอุดม, 2550)

นอกจากนั้น วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1973) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกรับสารของผู้รับสาร ไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์ของผู้รับสารจะทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
 2. การประเมินผลประโยชน์ของข่าวสาร ทำให้ผู้รับสารเลือกแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง
 3. ภูมิหลังที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้รับสารมีความสนใจในสื่อแตกต่างกัน
 4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้ผู้รับสารมีความสนใจในสื่อแตกต่างกัน
- ในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาของข่าวสาร
5. ความสามารถในการรับสาร ทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ที่ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของบุคคลแตกต่างกัน
 6. บุคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจ และพฤติกรรมการเปิดรับสารของผู้รับสาร
 7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

8. ทศนคติ จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่ได้รับ ข่าวสารที่เข้าถึงความสนใจของผู้รับสารย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดข้างต้น พบว่า การแสวงหาข้อมูลข่าวสาร การเลือกรับข่าวสาร หรือเลือกใช้สื่อของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้านประกอบกัน ซึ่งแต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการแสวงหาข้อมูล การเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ และวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย

สำหรับเกษตรกรนั้น มีการติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพซึ่งถือเป็นรายได้หลักของครอบครัว โดยการติดตามข่าวสารหรือการแสวงหาข้อมูลข่าวสารนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจในข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในเรื่องใด รวมถึงการนำข้อมูลข่าวสารนั้นไปใช้ประโยชน์ในอาชีพเกษตรกรรมของตนเองหรือเป็นประโยชน์กับบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาเพื่อได้ทราบถึงความต้องการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้ทราบว่ายังมีข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรส่วนไหนที่ต้องการเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นด้านประเภทข่าวสารและช่องทางในการนำเสนอข่าวสารการเกษตร หรือข้อมูลส่วนไหนที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ในปัจจุบันที่ยังไม่สอดคล้องกับเกษตรกรเท่าที่ควร เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยนี้ตอบสนองและพัฒนาข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงเกษตรกรได้อย่างเหมาะสมและนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratification Theory)

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับผู้รับสาร (Audience) ในฐานะเป็น “ผู้กระทำการสื่อสาร” (Active) กล่าวคือ ผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งแนวคิดหลักของการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อมีดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545)

1. โดยส่วนใหญ่แล้ว ในการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น คนเรามีความตั้งใจจะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพ การงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการลงมือกระทำ
2. เมื่อมีความตั้งใจที่แน่นอนแล้ว การเข้าไปใช้สื่อจึงมีใช้กิจกรรมที่เป็นไปตามยุทธศาสตร์หรือไว้เป้าหมาย หากแต่เป็นกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์ที่แน่นอน(Goal-oriented activity)
3. ในท่ามกลางสภาวะการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้รับสารนี้ สื่อมวลชนมิได้เป็นทางเลือกเดียวของบุคคล หากทว่าเป็นเพียงตัวเลือกหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกตัวอื่นๆ และสื่อมวลชนคงต้องพบว่าแหล่งข่าวสารอื่นๆ มีฐานะเป็นคู่แข่งไปโดยปริยาย
4. สำหรับทิศทางที่บุคคลจะเลือกแสวงหาและใช้สื่อประเภทใดนั้น จะเกิดจากความต้องการของบุคคลนั้นเป็นปฐมเหตุ จากนั้นความต้องการดังกล่าวจะถูกแปรเป็นแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะผลักดันให้บุคคลเคลื่อนไหวเข้าหาการใช้สื่อประเภทต่างๆ

เนื่องจากการศึกษาตามแนวคิดนี้เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสารเป็นหลัก (Media Consumer) โดยศึกษาว่าผู้รับสารนั้นมีกระบวนการอย่างไรในการเลือกเปิดรับสื่อหนึ่งๆ กระบวนการดังกล่าว หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior) ที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสารโดยเฉพาะประสบการณ์โดยตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533)

1. ผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้ที่มีบทบาทรุก (Active) และมีวัตถุประสงค์เสมอในการสื่อสาร (Goal Directed)
2. การใช้สื่อหรือการเปิดรับสื่อหนึ่งๆ ที่ได้เลือกสรรแล้ว ก็เพื่อสนองต่อความต้องการของตนตามข้อ 1 มิใช่เป็นการเปิดรับสารที่เลื่อนลอยหรือเป็นผลชักจูงจากผู้ส่งสารแต่อย่างใด บุคคลมีความตระหนักในความต้องการของตน และสามารถบอกถึงความต้องการเหล่านั้นได้วิธีการนี้ตั้งอยู่บนการสำรวจความต้องการของผู้รับสาร ดังนั้นเทคนิคการวิจัยจึงเชื่อว่าคำตอบของบุคคลจะเป็นตัวชี้วัด (Indicator) ที่ถูกต้องของแรงจูงใจต่างๆของความต้องการของบุคคล

3. ความพอใจในสื่อ เกิดขึ้นเมื่อการเปิดรับสื่อหรือการเลือกใช้สื่อที่เลือกแล้วนั้น เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในทางกลับกัน ผู้ส่งสารต่างหากจำเป็นต้องแข่งขันกันเพื่อการบริการให้ประชาชนผู้รับสารพึงพอใจ มิใช่เกิดจากตัวผู้ส่งสารเองนั้น พอใจกับการสื่อสารก่อนหน้านั้น

แคทซ์ (Katz, 1959) เป็นนักคิดคนสำคัญของทฤษฎีนี้คนหนึ่ง และเป็นคนแรกที่มีความเห็นว่างานวิจัยเกี่ยวกับ “ผล” หรืออิทธิพลของสื่อที่มีต่อบุคคลนั้น ควรให้ความสนใจลดน้อยลง แต่ควรให้ความสนใจต่องานวิจัยเกี่ยวกับการ “การใช้” สื่อของบุคคลให้มากขึ้นโดยแคทซ์ชี้ให้เห็นว่าความต้องการสื่อนั้นก็สืบเนื่องมาจากเหตุผลทางจิตใจและความต้องการทางสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งแคทซ์ และคณะ (Katz and other, 1973) ได้ทำการศึกษาข้อมูลซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้ใช้สื่อในประเทศอิสราเอล มาสร้างเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ โดยได้สร้างมาตราวัดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมของมนุษย์ (Social and Psychological Needs) ขึ้น แคทซ์และคณะ ได้สร้างข้อความแสดงถึงความต้องการ (Needs) ของบุคคลขึ้นมาจำนวน 35 ข้อความแล้วนำมาจัดเป็นองค์ประกอบ 3 ประการรวมกันเข้าเป็นแบบแผนความต้องการในแง่ต่างๆที่เรียกว่า “Classification of Media-Related Needs” ได้แก่

1. Mode คือ แบบหรือลักษณะของความต้องการ ประกอบด้วย
 - 1.1. ความต้องการให้เพิ่มมากขึ้น
 - 1.2. ความต้องการให้ลดน้อยลง
 - 1.3. ความต้องการให้ได้มา
2. Connection คือ ลักษณะจุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลต่อสิ่งภายนอก ได้แก่
 - 2.1. การติดต่อเพื่อรับข่าวสาร ความรู้
 - 2.2. การติดต่อเพื่อความพึงพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์
 - 2.3. การติดต่อเพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคงและสถานภาพ
 - 2.4. การติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์
3. Referent คือ บุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์โยงการติดต่อไปสู่ ได้แก่
 - 3.1. ตนเอง
 - 3.2. ครอบครัว
 - 3.3. เพื่อนฝูง
 - 3.4. สังคม รัฐบาล

- 3.5. ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม
- 3.6. โลก
- 3.7. สิ่งภายนอกอื่น ๆที่มีความหมายน้อย

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ข้างต้นนี้ แคทซ์ และคณะ(Katz and other, 1973) ชี้ให้เห็นถึงความต้องการของบุคคลซึ่งสามารถใช้สื่อต่างๆตอบสนองความพึงพอใจ (Gratifications) ของตนได้ และได้นำข้อความทั้งหมดนั้นแยกกลุ่มตามลักษณะความต้องการ ได้ดังนี้

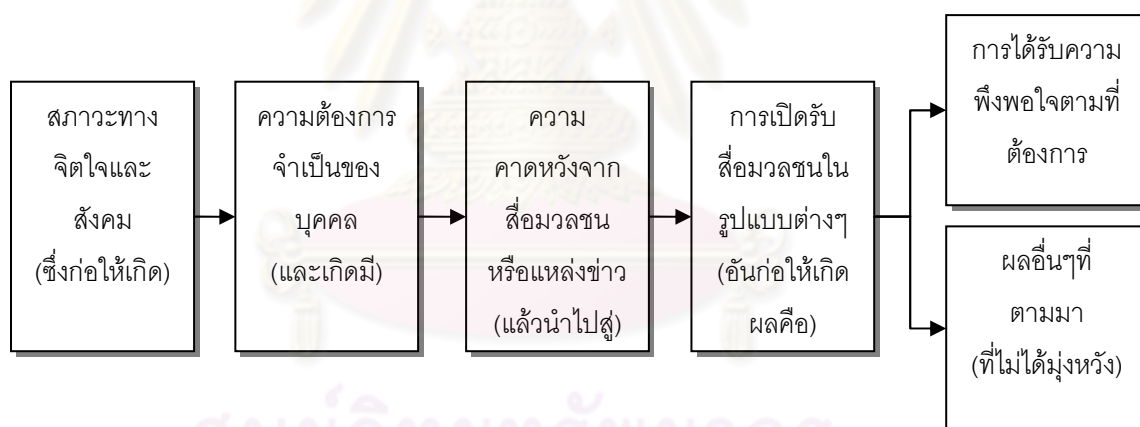
1. Cognitive Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อแสวงหา ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจในตัวบุคคล เหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ
2. Affective Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเนื่องมาจาก ความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางด้านอารมณ์ และความสวยงาม ได้แก่ ความต้องการความรัก และมิตรภาพ ความปรารถนาที่จะเห็นสิ่งสวยงามหรือศิลปะต่างๆ
3. Integrative Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะ ได้รับความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น เสถียรภาพ ความมั่นคง และสถานภาพอันเป็นที่ยอมรับ
4. Escape Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อหลีกเลี่ยง จากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ

แคทซ์ และคณะ(Katz and other, 1973) ได้นำข้อความชี้ความต้องการของ บุคคลนี้มาสร้างมาตรวัด (Rating Scale) ระดับของการตระหนักในความสำคัญของความต้องการ แต่ละอย่างของบุคคล (Individual's Needs Salience) โดยใช้มาตรวัด 4 ระดับ ได้แก่ ความ ต้องการในแง่ (1) สำคัญมาก (2) สำคัญพอใช้ (3) ไม่ค่อยสำคัญนัก (4) ไม่สำคัญเลย นอกจากนี้ยังได้วัดระดับความพึงพอใจ (Gratification) ที่ผู้รับสารได้รับจากสื่อประเภทต่างๆ โดย ใช้วิธีคล้ายคลึงกัน คือการสร้างมาตรวัดความพึงพอใจที่สื่อมวลชนแต่ละประเภท อันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หนังสือ และภาพยนตร์ ให้แก่ผู้รับสาร ตัวอย่างมาตรวัดความพอใจ ได้แก่ โทรทัศน์ สามารถช่วยในการตอบสนองความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารความเป็นไปในโลก อย่างไม่ (1) ช่วยได้มาก (2) ช่วยได้พอควร (3) ไม่ค่อยได้ช่วยนัก (4) ไม่ได้ช่วยเลย (เรื่องศิลป์ แก้ว ดอนรี, 2539)

แคทซ์ และคณะ (Katz, E and Other, 1974) ได้ให้คำอธิบายถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสารไว้ว่า แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ คือ การศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับ

1. สภาพทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิด
2. ความต้องการจำเป็นของบุคคล และเกิดมี
3. ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ แล้วนำไปสู่
4. การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆกัน อันก่อให้เกิดผลคือ
5. การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ และ
6. ผลอื่นๆที่ตามมา ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้

องค์ประกอบต่างๆเกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชนตามที่กล่าวมาอาจแสดงให้เห็นในรูปแบบจำลองได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบจำลององค์ประกอบการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ

(ที่มา: พีระ จิระโสภณ, หลักและทฤษฎีการสื่อสาร)

แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจนี้ ได้กำหนดขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงกระบวนการรับสารในการสื่อสารมวลชน โดยกลุ่มผู้รับสารจะใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของตน และแบบจำลองนี้ยังได้อธิบายถึงการใช้อย่างปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แต่ละบุคคลเลือกรับสื่อมวลชนโดยขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของตนเอง บุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจ มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลต่างๆกัน

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนี้ แคทซ์ และคณะ (Katz. E and Other, 1974) ยังพบว่า ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อของผู้ใช้สื่อหรือผู้รับสารขึ้นอยู่กับ (1) ความต้องการและความคาดหวังในการใช้สื่อ (Need Expectation of the Mass Media) รวมถึง (2) สภาพทางสังคมและลักษณะทางจิตวิทยาของผู้รับสาร (The Social and Psychological Origins) ที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้ต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น บุคคลๆหนึ่งมีความต้องการที่จะรู้เรื่องความเป็นไปในสังคม จากประสบการณ์ เข้าคาดหวังว่าการใช้สื่อมวลชนใดสื่อมวลชนหนึ่งจะช่วยทำให้เขาได้รับการตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ ดังนั้นเขาจึงตัดสินใจดูรายการที่วิบารายการ อ่านเนื้อหาบางประเภทของนิตยสาร เป็นต้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2546)

การศึกษาวิจัยในเวลาต่อมาได้มีนักคิดหลายท่านได้ กล่าวถึง ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ได้แก่

โรเซนเกรน (Rosengren, 1974) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของคำว่า ประโยชน์ (Uses) กับ ความพึงพอใจ (Gratifications) ในแง่ที่ว่าประโยชน์ สามารถนำไปสู่ความพึงพอใจและความพึงพอใจก็อาจได้รับประโยชน์

แมคคอมส์และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้อธิบายถึง ความพึงพอใจ (Gratifications) ไว้ว่า มนุษย์มีเหตุผลในการเลือกใช้สื่อหรือเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกันไป และเหตุผลนั้นทำให้มนุษย์เลือกที่จะใช้สื่อมวลชนต่างประเภทกัน คำว่าเหตุผลนี้ หมายถึง อะไรบางอย่างที่สื่อมวลชนนั้นๆ สามารถตอบสนองและสร้างความพอใจให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล

โดยที่แมคคอมส์ และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้กล่าวถึง เหตุผลในการติดตามข่าวสารของบุคคลจากการใช้สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็น 6 ประการ ดังนี้

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์รอบตัวจากสื่อมวลชน เพื่อจะได้รู้ทันเหตุการณ์ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรรู้

2. เพื่อต้องการช่วยในการตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยการเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบตัว

3. เพื่อการสนทนา (Discussion) การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน

4. เพื่อความต้องการมีส่วนร่วม (Participation) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆตัว

5. เพื่อเสริมสร้างความคิดเห็น (Reinforcement) ช่วยเสริมความคิดเห็นให้มั่นคงยิ่งขึ้นหรือช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว

6. เพื่อความบันเทิง (Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลิน และเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

เวนเนอร์ (Wenner, 1985) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (News Gratifications) โดยได้แบ่งความพึงพอใจจากการใช้ประโยชน์ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientation Gratification) ใช้เพื่ออ้างอิงเพื่อเป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออก ได้แก่ การติดตามข่าว (Surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decisional Utility) หรือเพื่อช่วยในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Vote Guidance)

2. เป็นการใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (Social Gratification) ซึ่งรับรู้จากข่าวสาร เข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคล เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ เป็นต้น

3. กระบวนการใช้ประโยชน์จากข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para-Social Gratifications) เพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏการณ์ในเนื้อหาของสื่อ เช่น การยึดถือ หรือความชื่นชมผู้อ่านข่าวเป็นแบบอย่างในทางพฤติกรรม

4. กระบวนการใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ (Para-Orientation Gratifications) หรือเพื่อปกป้องตนเอง ได้แก่ เป็นการใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านแรงจูงใจที่จะใช้สื่อเพื่อความพึงพอใจ ทั้งความพึงพอใจที่แสวงหาและความพึงพอใจที่ได้รับจริง เพื่อตอบสนองความต้องการแต่ละบุคคล ตามที่ กาญจนา แก้วเทพ (2545) ได้กล่าวไว้ ได้แก่

- การได้รับข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำต่างๆ
- การลดความรู้สึกไม่มั่นใจในตนเอง
- การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและโลกกว้าง
- การหาข้อสนับสนุนมาตอกย้ำค่านิยมที่ตนยึดถืออยู่
- การแสวงหาความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งในเรื่องของชีวิตของตนเอง (และผู้อื่น)
- เพื่อจะได้มีประสบการณ์ในการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนอื่น ๆ
- เพื่อจะได้หาความรู้พื้นฐานในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น
- เพื่อจะหากิจกรรมอื่น ๆ มาทดแทนการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน
- เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมแบบ “หัวอกเดียวกัน” หรือมี “เพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข” กับคนอื่น
- เพื่อหลบหนีจากปัญหาและความวิตกกังวลอื่น ๆ
- เพื่อหาแบบแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาจยกตัวอย่างได้ในกรณีที่มีปัจเจกบุคคลผู้หนึ่งซึ่งมีความต้องการจำเป็นตามสภาวะจิตใจและสังคม เช่น ต้องการเป็นคนรอบรู้ทันสมัย เพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชน จะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ เขาจึงเลือกใช้สื่อมวลชนโดยเลือกดูรายการข่าวจากโทรทัศน์ ฟังข่าวจากวิทยุ หรืออ่านข่าวจากสิ่งพิมพ์ที่จะช่วยให้เขาได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการได้ ขณะเดียวกันผลจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกวัน ก็อาจมีผลอื่น ๆ ตามมา นอกเหนือจากการเป็นผู้รอบรู้และทันสมัย เช่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมบางอย่างได้เช่นกัน (สิริอร แก้วลาย, 2550)

จากทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงนำไปใช้เป็นกรอบในการศึกษาถึงการ ใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งจะทำให้เราทราบว่าเกษตรกรต้องการข่าวสารเรื่องอะไร จากสื่อช่องทางใด จึงจะสนองตอบความพอใจของเกษตรกรและสามารถนำข้อมูลที่ได้รับนั้นไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรกรรมได้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้ผู้ทำการสื่อสารสามารถนำเสนอเนื้อหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรได้ตรงกับความต้องการ และเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรได้มากที่สุด

3. แนวคิดด้านการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร

การสื่อสารมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคม การสื่อสารเป็นสายใยของสังคมและเป็นส่วนประกอบที่แนบเนื่องกับกระบวนการสังคมอย่างต่อเนื่อง วิวัฒนาการของสังคมจากกำเนิดจนถึงปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงไปสู่อนาคตอาศัยการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่าสังคมเกิดจากการสื่อสาร สังคมดำรงอยู่ได้ด้วยการสื่อสาร และเมื่อสังคมจะพัฒนาต่อไปสังคมก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้หากปราศจากการสื่อสารสมาชิกของสังคมก็จะไม่สามารถรับทราบข่าวเกี่ยวกับการพัฒนาและย่อมไม่สามารถเปลี่ยนเป็นคนที่ทันสมัยได้ สังคมโดยส่วนรวมก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาได้ ในขณะที่สังคมกำลังอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการพัฒนานั้น การสื่อสารจะถูกใช้เพื่อส่งเสริมและขยายการพัฒนา ตลอดจนทำให้งานพัฒนาดำเนินไปได้โดยสะดวก การสื่อสารจะทำหน้าที่เป็นกลไกสังคมที่จะผลักดันให้สังคมพัฒนาไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาการเกษตรกรรมจากวิธีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากสมัยปู่ย่าตายายมาเป็นการใช้วิธีการสมัยใหม่ (ปรมะ สตะเวทิน, 2546)

การสื่อสารการเกษตร หมายถึง กระบวนการในการสื่อสารโดยมีผู้ส่งสารทำหน้าที่ในการส่งข่าวสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับส่งเสริมการเกษตร ในลักษณะการให้บริการและการเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ผ่านสื่อหรือช่องทางการสื่อสารไปสู่เกษตรกร เพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรม การสื่อสารจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนา เพราะเป็นส่วนเชื่อมระหว่างแหล่งวิทยาการที่เป็นหน่วยงานมุ่งค้นคว้าวิจัยความก้าวหน้าในการพัฒนาการเกษตรกับเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ที่จะนำวิทยาการเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้นหรือลดต้นทุนการผลิต โดยอาจรวมถึงการพัฒนาคุณภาพผลผลิต (ลัดดา จิตตคุตตานนท์, 2542)

ความสำคัญของการพัฒนาการเกษตร ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสื่อสาร เพราะการสื่อสารเป็นการเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแผนใหม่ที่ส่งผลในทางปฏิบัติแก่บุคคลกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ (พจน์ บุญเรือง, 2526)

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ระบบการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการพัฒนาการเกษตรและชนบท โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับประชาชนในชนบท เทคนิคการสื่อสารจะสามารถสนับสนุนความสำเร็จของโครงการในชุมชนให้สมบูรณ์รวดเร็วยิ่งขึ้น ระบบการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชน นับเป็นตัวจักรอันสำคัญที่จะกระตุ้นหรือส่งเสริมช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยมเพื่อการพัฒนา (บำรุง สุขพรรณ, 2520)

วัตถุประสงค์และบทบาทของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตร

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมทั้งในด้านการใช้พื้นที่ และจำนวนผู้ประกอบอาชีพต่างอยู่ในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และถึงแม้จะมีแผนพัฒนามาแล้วหลายฉบับ แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมา แผนพัฒนาของประเทศยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งของการไม่สัมฤทธิ์ผล คือ ความล้มเหลวหรือการหย่อนประสิทธิภาพของการสื่อสารที่อยู่กับแผนพัฒนาหรือโครงการพัฒนาเหล่านั้น รูปแบบการสื่อสารได้ดำเนินการมักทำให้ลักษณะการสื่อสารมวลชน โดยผู้บริหารเป็นผู้แถลงชี้แจงข่าวสารการพัฒนาในระดับนโยบายมากกว่ากำหนดวิธีการดำเนินของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้แผนพัฒนาหรือโครงการเป็นที่ยอมรับจากมวลชน ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความร่วมมือ แต่ปรากฏว่ามวลชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการไม่ได้รับข่าวสาร และเข้าใจข่าวสารที่ได้รับอย่างแท้จริง ทำให้โครงการจำนวนมากล้มเหลวได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะการส่งเสริมการเกษตร ถึงแม้จะมีการเพิ่มอัตราค่าจ้างหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับตำบลแล้ว แต่เจ้าหน้าที่หนึ่งคนต้องรับผิดชอบในการเป็นผู้นำความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ ไปเผยแพร่แก่เกษตรกรถึงหนึ่งพันคน จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรขาดความกระตือรือร้นและมองไม่เห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การสื่อสารในรูปแบบอื่นจึงมีส่วนต่อการเผยแพร่หรือกระจายความรู้ทางการเกษตรอยู่ไม่น้อย

การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตรมีความสำคัญในการเป็นส่วนเชื่อมระหว่างระบบวิจัยและระบบผู้ใช้ เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และบทบาทของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเกษตรสามารถแบ่งได้ดังนี้ (ลัดดา จิตตคุตตานนท์, 2542)

1. เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรหรือผู้รับสาร
2. เพื่อให้ข่าวสารการเคลื่อนไหวทางด้านการเกษตร
3. เพื่อแนะนำส่งเสริมการพัฒนาการผลิตทางด้านการเกษตร
4. เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิต โดยการนำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้เพื่อพัฒนาการผลิต
5. เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่เกษตรกร ในการเสริมสร้างความเข้าใจสู่ภาวะการณ์ต่างๆ โดยรู้จักปัญหาความต้องการที่แท้จริง อันเป็นผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ตรงตามความต้องการ
6. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และข่าวสารต่างๆ ทั้งในชุมชนและต่างชุมชน
7. เพื่อจัดสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรมีโอกาสในทางพัฒนาปัญญา หรือความรู้ความสามารถ โดยรู้จักปฏิบัติตนให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคม วิธีการทำงาน ศิลปะในการครองชีพและสังคม เป็นต้น
8. เพื่อช่วยให้การดำรงชีพของเกษตรกรเป็นไปตามมาตรฐาน
9. เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีโลกทัศน์ทางการเกษตรกว้างขวาง
10. เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นอยู่และอาชีพ ความอิสระและพึ่งพาตนเอง
11. เพื่อช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร

การเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ แต่ผู้ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความด้อยในหลายๆ เรื่อง ทั้งในด้านการไม่รู้หนังสือ ด้อยในการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งการอ่านออกเขียนได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาข่าวสารของมนุษย์ รวมถึงการใช้วิธีการทำมาหากินที่ล้าสมัยทำให้ผลผลิตต่ำ ด้อยความรู้ในเรื่องการตลาด และขาดข่าวสาร การพัฒนาการเกษตรเพื่อพัฒนาเกษตรกรจึงมีความสำคัญยิ่ง การสื่อสารถูกนำมาใช้

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกร การสื่อสารเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมจึงเป็นโครงการที่จะต้องมีการวางแผนรอบคอบ

ประเภทและรูปแบบการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร

ประเภทของการสื่อสารในการพัฒนาการเกษตร สามารถจำแนกได้เป็นประเภทใหญ่ๆ คือ (พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์, 2530)

1. การสื่อสารกับเกษตรกรเป็นรายบุคคล เป็นการติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ส่งสาร คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือพัฒนากรกับเกษตรกรแต่ละคน มีรูปแบบที่สำคัญคือ

- 1.1. การเยี่ยมเยียนเพื่อแนะนำเกษตรกรตามที่ไร่นาและที่บ้าน
- 1.2. การที่เกษตรกรมาขอคำแนะนำยังที่ทำการหรือสำนักงาน
- 1.3. การที่เกษตรกรจดหมายมาสอบถาม

การติดต่อลักษณะนี้สามารถให้ข่าวสารแก่เกษตรกรได้มาก สามารถทราบปฏิกิริยาได้ตอบจากเกษตรกรได้ทันที สามารถชักจูงและโน้มน้าวใจเกษตรกรได้คล้อยตามได้แต่มีข้อจำกัด คือ ผู้ส่งสารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งยังทำให้สูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก

2. การสื่อสารกับเกษตรกรแบบกลุ่ม เป็นการสื่อสารโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือพัฒนากรทำการสื่อสารกับเกษตรกรหลายๆรายพร้อมกัน โดยการอภิปรายพูดคุยกับเกษตรกรจำนวนมาก เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในหมู่คนที่มาพบกัน มีรูปแบบที่สำคัญ คือ

- 2.1. การประชุม
- 2.2. การฝึกอบรม
- 2.3. การบรรยาย
- 2.4. การทัศนศึกษา
- 2.5. การสาธิตวิธี
- 2.6. การสาธิตผล

ข้อดีของการติดต่อลักษณะนี้ คือ สามารถส่งข่าวสารถึงบุคคลหลายคนในคราวเดียวกันและทำให้ทราบปฏิกิริยาได้ตอบ รวมทั้งยังใช้กลุ่มเป็นแรงหนุนในการชักจูงใจ แต่มีข้อจำกัด คือ ถ้าขนาดกลุ่มใหญ่ขึ้น จะทำให้ลดประสิทธิภาพของการสื่อสารลงโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันมากๆ

3. การสื่อสารมวลชนด้านการเกษตร เป็นการสื่อสารที่อาศัยสื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรกรส่วนรวม มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว คือ

- 3.1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นปลิว แผ่นพับ ข่าวสั้น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- 3.2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น
- 3.3. สื่อประเภทกิจกรรม ได้แก่ นิทรรศการ การสาธิต การประกวด เป็นต้น

การติดต่อลักษณะนี้ทำได้กว้างขวางเพราะเป็นการใช้สื่อสารมวลชนทำการสื่อสารกับมวลเกษตรกรในเวลาอันรวดเร็ว เนื้อหาของข่าวสารมีความสดและทันต่อเหตุการณ์

ประเภทข่าวสารเกษตร

เกษตรกรนั้น เป็นกลุ่มอาชีพที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันการให้ความสำคัญนั้นแท้จริงนั้นมีเสมอมา เพียงแต่ถูกลดทอนลงบ้างตามกาลเวลา เนื่องจากการให้ความสำคัญถูกเน้นไปที่อุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาสู่ประเทศอุตสาหกรรม แต่อย่างไรก็ดีข่าวสารที่ถูกผลิตในประเทศก็มีอาจมองข้ามข่าวสารการเกษตรไปได้ ด้วยประชากรจำนวนมากที่ยังคงเปิดรับนั้นยังเป็นเกษตรกรอยู่ รวมทั้งประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การให้ข้อมูลข่าวสารการเกษตรก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ ซึ่งข่าวสารเกษตรนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ คือ ข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรในด้านที่สำคัญต่อเกษตรกร เพื่อการพัฒนาและรับรู้ (สุวัฒน์ชัย กิจวรพัฒน์, 2551)

ข่าวสารการเกษตรที่มีอยู่อย่างแพร่หลายนั้นถูกแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้ (วัฒนา สวรรยาธิปิติ, 2531)

1. ข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่างๆ ในวงการเกษตร เช่น ราคาพืชผล การประกันราคาผลผลิต นโยบายของรัฐในด้านการเกษตร เป็นต้น

2. ชาวบุคคลสำคัญในวงการเกษตร เป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูง เกษตรกรตัวอย่าง บุคคล ตัวอย่างพร้อมรายละเอียดที่เขาปฏิบัติจนประสบความสำเร็จในอาชีพ เป็นต้น
3. ชาวการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ในวงการเกษตร ได้แก่ การผสมเทียมการถ่ายฝากตัวอ่อนของโค-กระบือ เทคนิคในการเพิ่มผลผลิต วิธีแก้ไขปัญหาวางอย่าง เป็นต้น
4. ชาวเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากการประพัตปฏิบัติ ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง การบุกรุกทำลายป่า เป็นต้น
5. ชาวที่ช่วยเตือนให้เกษตรกรระมัดระวังตนไม่ให้ถูกหลอกหลวง ได้แก่ การโกงตาชั่ง การเอาเปรียบของพ่อค้า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น
6. ชาวพยากรณ์อากาศ เพื่อให้เกษตรกรได้เตรียมตัวสำหรับการเพาะปลูกให้ถูกต้อง หรือระมัดระวังป้องกันไม่ให้ทรัพย์สินเสียหาย เป็นต้น
7. ชาวเกี่ยวกับการนัดหมายเชิญชวนต่างๆ ได้แก่ การนัดประชุม เชิญชวนร่วมงานชมนิทรรศการ หรือ ฝึกอบรมทางการเกษตร เป็นต้น
8. ชาวพยากรณ์ศัตรูพืชและสัตว์เลี้ยง ได้แก่ การระบาดของเพลี้ยกระโดด การระบาดของโรคปศุสัตว์ ได้แก่ สุขภาพ อนามัย โรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น

จากแนวคิดด้านการสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตรนี้ ทำให้ทราบถึงบทบาทการสื่อสารที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเผยแพร่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ให้สอดคล้องและอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจในตัวเกษตรกรว่าต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในด้านไหนบ้าง จากสื่อ/ช่องทางใด ก็จะเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปที่สนใจข้อมูล รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอข้อมูลด้านการเกษตร ได้เรียนรู้ข้อมูลทางด้านการเกษตรและวิธีการทางการเกษตรที่เหมาะสม เพื่อทำการสื่อสารส่งมาถึงเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการ การสื่อสารนั้นก็จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการแสวงหาข่าวสาร

พรวิไล ลือศิริเจริญพงศ์ (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการของเกษตรกรในการรับบริการทางวิชาการเกษตร จากวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์” ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความต้องการรับบริการทางวิชาการเกษตรด้านการผลิตทางการเกษตร เกี่ยวกับการหลักการผลิตทั่วไปในระดับมาก สำหรับความต้องการรับบริการวิชาการเกษตรด้านการผลิตพืชและการผลิตสัตว์ เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยต้องการรับบริการทางวิชาการ

เกษตรด้านการจัดไร่นาและด้านคหกรรมศาสตร์ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาปานกลางและล่างหลัง มีความต้องการรับบริการทางวิชาการเกษตรแตกต่างกันในด้านหลักการเกษตรทั่วไป การผลิตพืชและการจัดการไร่นา ในขณะที่เกษตรกรที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาปานกลางและก้าวหน้า มีความต้องการรับบริการทางวิชาการเกษตรแตกต่างกันในด้านคหกรรมศาสตร์

ชุตติมา โชคดารา (2530) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและความต้องการได้รับความรู้เรื่องการใช้สารกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร” ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรเปิดรับฟังวิทยุมากที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์ โดยเกษตรกรนิยมฟังและดูรายการข่าวมากที่สุด และได้รับข่าวสารจากคนขายสารกำจัดศัตรูพืชมากที่สุด รวมถึงต้องการได้รับความรู้ในเรื่องการใช้สารฯ จากเจ้าหน้าที่มาอบรมในชุมชนมากที่สุด ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการใช้สารกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความรู้ค่อนข้างจำกัดเกี่ยวกับวิธีการกำจัดศัตรูพืชแบบอื่นๆ และการจัดเก็บหรือทำลายภาชนะบรรจุสารฯ อย่างถูกต้อง และมีความเชื่อที่ถูกต้องในเรื่องอันตรายของสารกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อคนและสัตว์ แต่มีความเชื่อไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการตกค้างของสารกำจัดศัตรูพืชในอาหารอื่นๆ นอกเหนือจากผักและผลไม้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการปฏิบัติไม่ถูกต้องในเรื่อง การทิ้งระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปริมาณของสารฯที่ใช้ในการฉีดพ่น และการแต่งกายในขณะฉีดพ่นสารฯ นอกจากนี้ยัง พบว่า การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กัน โดยการเปิดรับข่าวสารมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติมากที่สุด

พจมาลย์ ลีละยูวะ (2531) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรับข่าวสารของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ชาวเกษตร” ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ชาวเกษตรเปิดรับวิทยุกระจายเสียงบ่อยที่สุด โดยเปิดรับฟังรายการข่าวและรายการเพื่อการเกษตรที่บ้าน และส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ชาวเกษตรปีละ 1-5 ฉบับ ชอบอ่านบทความรู้การเกษตรโดยมักจะไปอ่านที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และพบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นแหล่งข้อมูลหลักทางการเกษตร นอกจากนี้ยังพบว่า เพศของผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และภาพยนตร์ ความน่าเชื่อถือของข่าวสาร รวมทั้งปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ชาวเกษตร อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์รายวันและภาพยนตร์ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง และนิตยสาร รายได้มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวัน ความเชื่อถือของข่าวสาร และปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ชาวเกษตร อาชีพมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน ด้านการมีส่วนร่วม

ร่วมในสังคมมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสาร รวมทั้งปริมาณการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร ด้านการมีตำแหน่งทางสังคมจะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และภาพยนตร์รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร

กฤติพล แก้วโพธิ์ (2536) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในการรับรู้ข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์รายวัน เกษตรกรส่วนใหญ่ชมรายการข่าวเกษตรกรภาคค่ำรายการ เดียวมากที่สุด สำหรับรูปแบบรายการวิทยุโทรทัศน์การเกษตรที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ รายการสารคดีการเกษตร ในด้านเนื้อหาสาระรายการวิทยุโทรทัศน์การเกษตรที่เกษตรกรต้องการมากส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัว หรือเกี่ยวข้องกับอาชีพ ได้แก่ 1) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 2) การปลูกและดูแลรักษาถั่วเหลือง 3) เกี่ยวกับเรื่อง ปุ๋ย ฮอริโมนต่าง ๆ ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเสนอรายการวิทยุโทรทัศน์การเกษตร พบว่าต้องการมากเพียงช่วงเวลาเดียวคือ 18.00 - 20.00 น. ลักษณะรายการวิทยุโทรทัศน์การเกษตรที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ เป็นความรู้ของคนส่วนใหญ่ สำหรับปริมาณของรายการวิทยุโทรทัศน์การเกษตรในปัจจุบัน เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่า มีพอเหมาะสมอยู่แล้วและเห็นว่าควรนำข่าวสารการเกษตรกลับมาฉายซ้ำเนื่องจากครั้งเดียว ไม่จำ เพื่อทบทวนความจำ เป็นต้น เกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่าเคยนำความรู้การเกษตรจาก วิทยุโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงอาชีพ สำหรับปัญหาในการรับรู้ข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ พบว่า เกษตรกรมีปัญหในระดับมาก 2 รายการ ได้แก่ 1) เป็นเรื่องไม่คุ้นเคย ดูแล้วเลยลืม จำไม่ได้ 2) เนื้อหาของรายการเป็นเทคโนโลยีด้านวิชาการ ขั้นสูง ไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

เสมอ แผ่นปั้น (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรต้องการด้านการพยากรณ์และเตือนภัยธรรมชาติ ภัยศัตรูพืช และภัยเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเกษตร และด้านการบังคับใช้กฎหมาย และการให้บริการประชาชน ตามลำดับ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอด

เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ส่วนปัจจัยด้าน อายุ การมีตำแหน่งในชุมชน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางด้านการเกษตร การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำการเกษตร การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร ขนาดการถือครองที่ดิน และลักษณะการถือครองที่ดิน ไม่มีผลต่อความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดสุพรรณบุรี

จากงานวิจัยข้างต้น พบว่า ชาวสารด้านการเกษตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรม แต่ชาวสารด้านการเกษตรยังมีการนำเสนอไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่แท้จริง ซึ่งงานวิจัยที่ได้กล่าวมานั้นยังไม่ได้ศึกษาถึงในเรื่องประเภทเนื้อหาข่าวสารจากช่องทางใดเพื่อสะท้อนความต้องการข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรได้อย่างชัดเจน และส่วนใหญ่ศึกษาในบริบทของเกษตรกรต่อความต้องการด้านการเกษตรเฉพาะด้านเท่านั้น รวมถึงศึกษาในบริบทเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และบทบาทความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ทางผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่องความต้องการของเกษตรกรจากชาวสารด้านการเกษตรในด้านต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง และหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรได้ตรงกับความต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

ลัดดา จิตตคุตตานนท์ (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและการใช้ประโยชน์จากชาวสารด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือ” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการเปิดรับรายการข่าวเกษตรจากโทรทัศน์มากที่สุด ในด้านการใช้ประโยชน์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำชาวสารด้านเกษตรไปใช้ประโยชน์ในการทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นในการปฏิบัติงานด้านการเกษตรมากที่สุด รองลงมา คือ ทำให้ได้รับรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆด้านการเกษตรที่ใหม่และทันสมัย และกลุ่มตัวอย่างได้เห็นและเข้าใจปัญหาต่างๆด้านการเกษตรตามลำดับ ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานใน

ระดับ เป็นเรื่องของการขาดเสถียรภาพที่จำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่องของนโยบาย

มาลินี มีลาภสม (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเปิดรับ ความเข้าใจและความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากข่าวพยากรณ์อากาศของผู้ประกอบอาชีพประมงในชุมชนบ้านแหลมหินและชุมชนบ้านสลักเพชร จ.ตราด” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวพยากรณ์อากาศจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง นอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจและมีการใช้ประโยชน์จากข่าวพยากรณ์อากาศที่เสนอผ่านทางสื่อมวลชนในระดับกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวพยากรณ์อากาศมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวพยากรณ์อากาศ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อจำนวนครั้งของการเสนอข่าวพยากรณ์อากาศทางโทรทัศน์ ความถูกต้องของข่าวพยากรณ์อากาศในแต่ละวัน และมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในเรื่องของข้อมูลของข่าวพยากรณ์อากาศในแต่ละวันที่ตรงกับความต้องการ ตัวแปรต่างๆที่มีความสัมพันธ์กันทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์ไปในเชิงบวก

วีรศักดิ์ ทิพวงษ์ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการให้บริการของตลาดกลางสินค้าเกษตร จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของตลาดกลางสินค้าเกษตรด้านตัวตลาดกลาง ด้านเจ้าหน้าที่บุคลากรและการบริการ ด้านความมีมาตรฐานของตลาดกลาง และด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับมาก

ศราณี มณีโชติ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทางอากาศผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเนื้อหารายการความรู้ทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทางอากาศผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โดยได้นำความรู้จากรายการไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการประกอบอาชีพของตนเอง ใช้สนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ใช้ประโยชน์ในการเสริมความรู้ให้เพิ่มมากขึ้น ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเสริมหรือลงทุนกิจกรรมทางการเกษตรประเภทอื่น

สุกัญญา อัมพันธ์แสง (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการรับฟัง รายการข่าวสารความรู้ทางหออกระจายข่าว ในเขต ตำบลหนองาคาด จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัย พบว่า ในส่วนของการเปิดรับฟังรายการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟังรายการข่าวสารความรู้เป็นประจำทุกวัน ใช้เวลาในการรับฟังรายการ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ฟังรายการร่วมกับผู้อื่นในหมู่บ้าน (เพื่อนบ้าน) และฟังรายการพร้อมกับทำงานไปด้วย ช่วงเช้าก่อนไปทำงานเป็นช่วงเวลาที่รับฟังรายการมากที่สุด ในด้านความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากรายการข่าวสารความรู้ทางหออกระจายข่าว พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจและใช้ประโยชน์ในการเสริมความรู้ให้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงความพึงพอใจและใช้ประโยชน์ในการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นมากที่สุด และยังพบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับในลักษณะการรับฟัง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับลักษณะและระยะเวลาในการรับฟัง ส่วนอาชีพมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการรับฟัง ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการรับฟัง นอกจากนี้ การเปิดรับฟังรายการด้านความถี่ในการรับฟัง ลักษณะในการรับฟัง และวิธีในการรับฟัง ต่างมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการรับฟัง

สุวธิดา ตรงดี (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่นิยมเปิดรับจากโทรทัศน์ สื่อบุคคลเปิดรับจากสมาชิกในครอบครัว และสื่อเฉพาะกิจ เปิดรับจากเอกสาร แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ อย่างไรก็ตาม ประชากรมีการเปิดรับข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่จากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลโดยรวมแล้วอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับปานกลาง และประชากรให้ความสำคัญต่อข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มากที่สุด ด้านผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับในทางบวกและอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ในทางบวกและอยู่ในระดับสูง ความพึงพอใจในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ได้รับ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ในทางบวกและอยู่ในระดับสูง

มารตี ถิรธนกุล (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับผู้สูงอายุ” ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพมีความพึงพอใจในการรับฟังวิทยุมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพราชการมีความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับฟังจากวิทยุไม่ต่างจากผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพห้างร้าน/ บริษัท ในขณะที่ผู้สูงอายุมีรายได้มากจะมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย เพศของผู้สูงอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการวิทยุ และเพศที่ต่างกันไม่ทำให้ความพึงพอใจหรือการใช้ประโยชน์จากการรับฟังวิทยุแตกต่างกัน อายุและระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับฟังจากวิทยุไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ อาชีพและระดับการศึกษาของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการวิทยุ นอกจากนี้ รายได้ยังมีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการวิทยุในด้านความยาวในการดำเนินรายการแต่ละครั้ง ความถี่ในการออกอากาศในหนึ่งสัปดาห์ และวัยของผู้ดำเนินรายการ

หฤทษญา ยิ่งประดิษฐ์ (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัด” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกับอายุ อาชีพ ราชการ และมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบในงาน เงินเดือน สวัสดิการ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน นโยบายและการบริหารงาน สภาพการทำงาน ความมั่นคงในงาน และการนิเทศงานจากผู้บังคับบัญชา โดยภาพรวมเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน และเกษตรกรและสหกรณ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงมากที่สุดคือ ปัญหาในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายของสำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยังไม่แน่นอน

สิริอร แก้วลาย (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ จากการรับฟังรายการวิทยุชุมชนตำบลเขากอบ ของผู้ฟังในเขตตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟังวิทยุชุมชนในช่วงเช้า ฟังเฉลี่ย 1-3 ชั่วโมงต่อวันร่วมกับสมาชิกในครอบครัว และขณะรับฟังมักชอบทำกิจกรรมอื่นไปด้วย ด้านการใช้ประโยชน์กลุ่มตัวอย่างฟังเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานมากที่สุด และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจด้านผู้ดำเนินรายการมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับฟังไม่แตกต่างกัน

แต่ในด้านอาชีพที่ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับฟังแตกต่างกัน ส่วนในด้านความพึงพอใจ อายุ อาชีพ แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจจากการเปิดรับฟังรายการแตกต่างกัน

สุวัฒน์ กิจวรพัฒน์ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การฟังพาและการใช้ประโยชน์ข่าวสารและความรู้ด้านการเกษตรจากสื่อใหม่ของเกษตรกรไทย” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการรับรู้สภาวะทางสังคมด้านเศรษฐกิจการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงสอดคล้องกับพฤติกรรมการฟังพาสื่อเว็บไซต์การเกษตร ปัจจัยการรับรู้บทบาทสื่อด้านการเกษตร ปัจจัยความต้องการใช้ข้อมูลการเกษตร และปัจจัยความต้องการจำเป็นของเกษตรกรด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์เชิงสอดคล้องกับพฤติกรรมการฟังพาสื่อเว็บไซต์การเกษตร กลุ่มเกษตรกรที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีทัศนคติในทางบวกต่อสื่อใหม่มากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่ใช้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ พบว่า ส่วนใหญ่การใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ แต่ในประเด็นของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรยังไม่พบมากนัก ส่วนใหญ่จะศึกษาถึงเกษตรกรในด้านใดด้านหนึ่งเฉพาะ ได้แก่ ในด้านหน่วยงานการเกษตรกับเกษตรกร ในด้านของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความต้องการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรว่าเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารได้หรือไม่ อย่างไร และมีความพึงพอใจในข่าวสารที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆมากน้อยเพียงใด รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของเกษตรกรจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

จากทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบอ้างอิงและเป็นข้อมูลในการศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี” ในการวิจัยครั้งนี้สามารถกำหนดเป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบการวิจัยในการศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี”

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสหวิธีการ คือ ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 400 ชุด เพื่อศึกษาถึงความต้องการ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารด้านการเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 3 คน เพื่อศึกษาถึงความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาความต้องการ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดแนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวัดตัวแปร ตัวแปรในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการประมวลผลข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 93,050 ครัวเรือน (ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2552)

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5 % โดยใช้การคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ	n	คือ	จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากร
	e	คือ	ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนกลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 93,050 ครัวเรือน และในการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยที่กำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5 % แทนสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{93,050}{(1 + 93,050(0.05)^2)} \\ &= 398.29 \end{aligned}$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำไว้ที่ 400 ครัวเรือน โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

การสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มหรือพื้นที่ (Cluster Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีได้อย่างครอบคลุมในทุกลักษณะพื้นที่ทำการเกษตร โดยแบ่งสภาพพื้นที่ของจังหวัดสุพรรณบุรีออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ฟังตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน จะมีลักษณะราบลุ่ม มีน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก ได้แก่

- อำเภอบางปลาม้า
- อำเภอสองพี่น้อง
- อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
- อำเภอเดิมบางนางบวช
- อำเภอศรีประจันต์
- อำเภอสามชุก

2. ฟังตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน จะมีพื้นที่ราบลุ่มจนถึงพื้นที่ดอน แห้งแล้ง และพื้นที่ภูเขา ได้แก่

- อำเภอดอนเจดีย์
- อำเภออู่ทอง
- อำเภอด่านช้าง
- อำเภอหนองหญ้าไซ

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากเลือก อำเภอทางฝั่งตะวันออก 3 อำเภอ จากทั้งหมด 6 อำเภอ และอำเภอในฝั่งตะวันตก 2 อำเภอ จากทั้งหมด 4 อำเภอ ได้รวมทั้งหมด 5 อำเภอ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่ออำเภอของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

อำเภอทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน	อำเภอทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน
1. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี	4. อำเภออู่ทอง
2. อำเภอบางปลาม้า	5. อำเภอดอนเจดีย์
3. อำเภอสองพี่น้อง	

ขั้นที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน (Quota Random Sampling) เพื่อหาจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

$$\text{กลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนเกษตรกรที่อยู่ในแต่ละอำเภอจังหวัดสุพรรณบุรี} \times \text{จำนวนตัวอย่าง}}{\text{จำนวนเกษตรกรทั้งหมดในจังหวัดสุพรรณบุรี}}$$

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนตัวอย่างในจังหวัดสุพรรณบุรีแบ่งตามเขตอำเภอ

อำเภอ	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เมืองสุพรรณบุรี	10,610	86
บางปลาม้า	7,409	60
สองพี่น้อง	12,226	99
อู่ทอง	13,010	106
ดอนเจดีย์	6,094	49
รวม	49,349	400

ขั้นที่ 4 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกศึกษาเฉพาะเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเลือกสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรหรือสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ที่อาศัยอยู่ในทั้ง 5 อำเภอ โดยแจกแบบสอบถามตามอำเภอดังกล่าว รวมแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการรวบรวมความรู้จากเอกสาร บทความ ตำรา หนังสือ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คำถามปลายเปิด (Opened-Ended Question) และคำถามปลายปิด (Closed-Ended Question) โดยเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรม และรายได้

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทข่าวสารด้านการเกษตรที่เกษตรกรต้องการ ความต้องการข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมถึงการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ และรูปแบบการนำเสนอของข่าวสารด้านการเกษตรที่ต้องการ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

การวัดตัวแปร

1. ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

● การวัดตัวแปรเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรประกอบด้วย ประเภทข่าวสารที่ต้องการ เหตุผลที่ต้องการข่าวสาร ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ วัดโดยใช้มาตราส่วนการประเมินค่า ของ Likert (Likert Scale) โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ความต้องการมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ความต้องการมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ความต้องการปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ความต้องการน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ความต้องการน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้น นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลมีดังนี้

เกณฑ์	แปลความหมาย
4.24-5.00 หมายถึง	มีความต้องการข้อมูลข่าวสารมากที่สุด
3.43-4.23 หมายถึง	มีความต้องการข้อมูลข่าวสารมาก
2.62-3.42 หมายถึง	มีความต้องการหาข้อมูลข่าวสารปานกลาง
1.81-2.61 หมายถึง	มีความต้องการข้อมูลข่าวสารน้อย
1.00-1.80 หมายถึง	มีความต้องการข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด

• การวัดตัวแปรเกี่ยวกับความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อประเภทต่าง ๆ ได้มาจากการนำคะแนนของความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่อเดือน โดยเฉลี่ยคำนวณ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

บ่อยมาก	ให้คะแนน 5 คะแนน
บ่อย	ให้คะแนน 4 คะแนน
ไม่ค่อยบ่อย	ให้คะแนน 3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้คะแนน 2 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้น นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลมีดังนี้

เกณฑ์	แปลความหมาย
4.24-5.00	หมายถึง ปริมาณการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับสูง
3.43-4.23	หมายถึง ปริมาณการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
2.62-3.42	หมายถึง ปริมาณการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง
1.81-2.61	หมายถึง ปริมาณการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00-1.80	หมายถึง ปริมาณการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ

2. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร

• การวัดตัวแปรการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร วัดโดยใช้มาตราส่วนการประเมินค่า ของ Likert (Likert Scale) โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ประโยชน์มากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ประโยชน์มาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ประโยชน์ปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ประโยชน์น้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ประโยชน์น้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้น นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลมีดังนี้

เกณฑ์	แปลความหมาย
4.24-5.00	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารมากที่สุด
3.43-4.23	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารมาก
2.62-3.42	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารปานกลาง
1.81-2.61	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารน้อย
1.00-1.80	หมายถึง มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด

3. ความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

● การวัดตัวแปรความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร วัดโดยใช้มาตราส่วนการประเมินค่า ของ Likert (Likert Scale) โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
พึงพอใจมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้น นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลมีดังนี้

เกณฑ์	แปลความหมาย
4.24-5.00 หมายถึง	มีความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารมากที่สุด
3.43-4.23 หมายถึง	มีความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารมาก
2.62-3.42 หมายถึง	มีความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารปานกลาง
1.81-2.61 หมายถึง	มีความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารน้อย
1.00-1.80 หมายถึง	มีความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (วิเชียร เกตุสิงห์ : 2543-67)

คะแนนระดับ 0.10 - 0.33 หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
คะแนนระดับ 0.34 - 0.68 หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 0.69 ขึ้นไป หมายถึง	มีความสัมพันธ์ระดับสูง

4. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

เกษตรกรสามารถเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมในรูปแบบคำถามปลายเปิด ได้แก่

- ประเภทเนื้อหาด้านการเกษตร
- รูปแบบการนำเสนอ
- ช่องทางในการเผยแพร่
- ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตัวแปรในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปรอิสระ คือ ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร

ตัวแปรตาม คือ การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

สมมติฐานข้อที่ 2 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปรอิสระ คือ ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปรอิสระ คือ การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ก่อนนำแบบสอบถามนำไปเก็บข้อมูลจริง ดังนี้

1. การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาโครงสร้างแบบสอบถาม (Construct Validity) ตรวจสอบความครอบคลุมในเนื้อหาของแบบสอบถาม ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) ที่ใช้ และนำข้อแนะนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม รวมทั้งได้คำถามที่สื่อความหมายได้ถูกต้องตรงกันระหว่างผู้วิจัย กับกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ไปลองใช้ก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูลจริง โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด โดยให้ทดลองตอบคำถาม เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามว่าสื่อความหมายได้ถูกต้องตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่อย่างไร แล้วนำคำตอบที่ได้มาหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งใช้สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \frac{\{1 - \sum V_i\}}{V_t}$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าความเชื่อถือได้
	k	คือ	จำนวนข้อ
	V_i	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

จากแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อถือ ดังนี้

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

มีค่าความเชื่อถือเท่ากับ 0.92

การนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์

มีค่าความเชื่อถือเท่ากับ 0.91

ความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

มีค่าความเชื่อถือเท่ากับ 0.92

ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองโดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มเกษตรกร จำนวน 400 ชุด สำหรับในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้เอง ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์เกษตรกรตามแบบสอบถามและกรอกแบบสอบถามให้

ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม 2553

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) แสดงตารางแบบร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทงานด้านเกษตรกรรม รายได้ ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายค่าความสัมพันธ์ตามสมมติฐานในแต่ละข้อดังนี้

2.1. สมมติฐานข้อที่ 1 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.2. สมมติฐานข้อที่ 2 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.3. สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ว เพื่อความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ตลอดจนความรวดเร็วในการรวบรวมผลลัพธ์ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลไปประเมินผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (Qualitative Research) เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร รวมจำนวนผู้ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้ทั้งสิ้น 3 คน สามารถแสดงตารางกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	อาชีพ/องค์กร
1.	คุณนิศากร ยิ่งขจร	ผู้ช่วยนักวิจัย	ฝ่ายสารสนเทศการเกษตร/ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร
2.	คุณไพโรจน์ จินดาพล	นักวิชาการส่งเสริม การเกษตร ระดับ ชำนาญการ	งานส่งเสริมแนะนำอาชีพด้าน พืชแก่เกษตรกร/สำนักงาน เกษตรอำเภอบางปลาม้า
3.	คุณธัญญธร หมวดผา	นักวิชาการส่งเสริม การเกษตร ระดับ ปฏิบัติการ	งานส่งเสริมแนะนำอาชีพด้าน พืชแก่เกษตรกร/สำนักงาน เกษตรอำเภอบางปลาม้า

2. วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ซึ่งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้ประเด็นคำถามจากแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองและบันทึกเทปไว้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งออกแบบคำถาม
2. แบบบันทึกภาคสนามและสมุดจดรายละเอียด
3. เครื่องบันทึกเสียง

ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นและปัญหานำการวิจัย และมีการสร้างคำถามการสัมภาษณ์จากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่างๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัย เพื่ออธิบายถึงความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร จากด้านที่เป็นผู้ส่งสาร ได้แก่ เนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรต้องการตามแต่ละช่วงเวลาในการทำเกษตร และวิธีการสื่อสารที่ใช้ในการส่งข่าวสารไปยังเกษตรกร

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มาทำการถอดคำสนทนาจากเครื่องบันทึกเสียงที่บันทึกไว้ และทำการตีความข้อมูลทั้งหมดในลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

จากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ในรูปแบบการพรรณนา (Descriptive Analysis) ในประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาถึงความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบวัดผลครั้งเดียว (One-Shot Case Study) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 400 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยได้แบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบาย

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรม และรายได้
2. ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่างๆ ได้แก่ ประเภทข่าวสารความรู้ด้านการเกษตรที่เกษตรกรต้องการ ความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมถึงความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆจากสื่อต่างๆ
3. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. ความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
5. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานข้อที่ 2 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

โดยใช้สถิติการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปร

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากด้านของผู้ส่งสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรม และรายได้ ตามตารางที่ 5-9 ดังนี้

เพศ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	219	51.9
หญิง	181	42.9
รวม	400	100

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 51.9 และ ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.9

อายุ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	33	8.2
26-35 ปี	53	13.2
36-45 ปี	101	25.2
46-55 ปี	115	28.8
56-65 ปี	70	17.5
มากกว่า 65 ปี	28	7.0
รวม	400	100

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุอยู่ในช่วง 56-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.5 กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.2 กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุมากกว่า 65 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.0

ระดับการศึกษา

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย	5	1.2
จบต่ำกว่าชั้น ป.4	14	3.5
จบชั้น ป.4	121	30.2
ป.5-ป.7	80	20.0
มัธยมต้น	76	19.0
มัธยมปลาย หรือ ปวช.	61	15.2
ปวส. หรืออนุปริญญาตรี	23	5.9
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	20	5.0
รวม	400	100

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนมากมีการศึกษาในระดับจบการศึกษาชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับ ป.5-ป.7 คิดเป็นร้อยละ 20.0 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับมัธยมต้น คิดเป็นร้อยละ 19.0 กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับมัธยมปลาย หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 15.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับ ปวส. หรือ อนุปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.9 สำหรับกลุ่มตัวอย่างในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 5.0 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับจบต่ำกว่าชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 3.5 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละเพียง 1.2 เท่านั้น

ประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรม

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรม

อาชีพด้านเกษตรกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	191	47.8
ทำไร่	92	23.0
ทำสวน	47	11.7
ทำประมง	18	4.5
เลี้ยงสัตว์	31	7.8
เกษตรผสมผสาน	21	5.2
รวม	400	100

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรรมประกอบอาชีพทำนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.0 กลุ่มตัวอย่างที่ทำสวน คิดเป็นร้อยละ 11.7 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 7.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ทำประมง คิดเป็นร้อยละ 4.5 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำเกษตรผสมผสาน มีส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2,000 บาท	45	11.2
2,000-4,000 บาท	62	15.5
4,001-6,000 บาท	90	22.5
6,001-8,000 บาท	80	20.0
8,001-10,000 บาท	58	14.5
มากกว่า 10,000 บาท	65	16.2
รวม	400	100

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรรมส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 4,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.5 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 6,001-8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.0 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 2,000-4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 8,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.5 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ต่ำกว่า 2,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.2 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อมูลความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่างๆ ได้แก่ ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ประเภทข่าวสาร ความรู้ด้านการเกษตรที่เกษตรกรต้องการ ความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมถึงความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อต่างๆ ตามตารางที่ 10-20 ดังนี้

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการมากที่สุด	156	39.0
ต้องการมาก	130	32.5
ต้องการบ้าง	105	26.2
ต้องการน้อย	6	1.5
ไม่ต้องการ	3	0.7
รวม	400	100

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับต้องการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับต้องการมาก คิดเป็นร้อยละ 32.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับต้องการบ้าง คิดเป็นร้อยละ 26.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับต้องการน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.5 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร มีส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.7 เท่านั้น

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสารฯ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร ได้แก่ วิทยาการใหม่ๆ ในการเพิ่มผลผลิตจากพืชและสัตว์ วิธีการดูแลพืชและสัตว์ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น	110 (27.5)	189 (47.2)	96 (24.0)	4 (1.0)	1 (0.2)	4.00	0.76	มาก
2. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับสรุปสถานการณ์ผลิตผลทางการเกษตรและราคาสินค้าเกษตรรายวัน/สัปดาห์/เดือน	73 (18.2)	176 (44.0)	129 (32.2)	22 (5.5)	0 (0.0)	3.75	0.81	มาก
3. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจการเกษตรทั้งประเทศและรายการสินค้า	56 (14.0)	161 (40.2)	154 (38.5)	28 (7.0)	1 (2.0)	3.60	0.82	มาก
4. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับการพยากรณ์ผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร พยากรณ์สภาวะอากาศ เป็นต้น เพื่อที่จะได้ปลูกพืชผลได้ถูกต้องและตรงช่วงเวลา	82 (20.5)	192 (48.0)	106 (26.5)	20 (5.0)	0 (0.0)	3.84	0.80	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสารฯ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข่าวเตือนภัยด้านการเกษตร ได้แก่ โรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ แจ็งเตือนภัยธรรมชาติ สภาพอากาศ เป็นต้น เพื่อหาทางป้องกันและปรับปรุงกระบวนการในการผลิตได้ทัน	111 (27.8)	198 (49.5)	82 (20.5)	9 (2.2)	0 (0.0)	4.02	0.76	มาก
6. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่ ราคาปุ๋ยที่ใช้ในการเกษตร สารกำจัดศัตรูพืช ราคาเมล็ดพันธุ์พืช ราคาอาหารสัตว์ การนำเข้า-ส่งออกสินค้าเกษตร เป็นต้น	99 (24.8)	209 (52.2)	85 (21.2)	6 (1.5)	1 (0.2)	3.99	0.74	มาก
7. ท่านต้องการข่าวสารการคาดคะเนราคาผลิตผลต่างๆของการเกษตรให้เกษตรกรทราบล่วงหน้าเพื่อที่จะได้ปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์ให้ได้ราคา	76 (19.0)	217 (54.2)	94 (23.5)	11 (2.8)	2 (0.5)	3.88	0.75	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสารฯ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
8. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ วิธีป้องกันโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น	128 (32.0)	182 (45.5)	184 (21.0)	6 (1.5)	0 (0.0)	4.08	0.76	มาก
9. ท่านต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการทำ การเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมกับพื้นที่การทำ การเกษตร	119 (29.8)	180 (45.0)	96 (24.0)	5 (1.2)	0 (0.0)	4.03	0.77	มาก
10. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิจารณ์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตร	31 (7.8)	139 (34.8)	173 (43.2)	31 (7.8)	0 (0.0)	3.70	1.63	มาก
11. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมด้านการเกษตร การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในประเทศไทย	62 (15.5)	176 (44.0)	130 (32.5)	32 (8.0)	0 (0.0)	3.67	0.83	มาก
12. ท่านต้องการข่าวสารความเคลื่อนไหวด้าน การเกษตรในต่างประเทศ	36 (9.0)	117 (29.2)	166 (41.5)	72 (18.0)	9 (2.2)	3.24	0.92	ปาน กลาง

ตารางที่ 11 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ความต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสารฯ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
13. ท่านต้องการข่าวสาร ด้านการตลาดผลผลิต การเกษตร	73 (18.2)	206 (51.5)	100 (25.0)	20 (5.0)	1 (0.2)	3.82	0.79	มาก
14. ท่านต้องการข่าวสาร เกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรต่างๆ และสหกรณ์การเกษตรเพื่อ นำข้อมูลมาใช้ดำเนินงานใน ภาคเกษตรของตน	85 (21.2)	178 (44.5)	125 (31.2)	7 (1.8)	5 (1.2)	3.83	0.82	มาก
รวม						3.82	0.56	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีระดับความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข่าวสารด้านการเกษตรที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ต้องการข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ วิธีป้องกันโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.08) รองลงมาคือ ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการทำเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมกับพื้นที่การทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.03) และต้องการข่าวสารเกี่ยวกับชาวเดือนภัยด้านการเกษตร ได้แก่ โรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ แจ่งเดือนภัยธรรมชาติ สภาพอากาศ เป็นต้น เพื่อหาทางป้องกันและปรับปรุงกระบวนการในการผลิตได้ทัน (ค่าเฉลี่ย 4.02) ส่วนข่าวสารด้านการเกษตรที่กลุ่มตัวอย่างต้องการน้อยที่สุด คือ ข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านการเกษตรในต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.24)

เหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

เหตุผลที่ต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับเหตุผลที่ต้องการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. เพื่อติดตามความ เคลื่อนไหวสถานการณ์ต่างๆ ด้านเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบัน	85 (21.2)	190 (47.5)	110 (27.5)	13 (3.2)	2 (0.5)	3.86	0.80	มาก
2. เพื่อหาความรู้ใหม่ๆด้าน การเกษตร/ปศุสัตว์	88 (22.0)	183 (45.8)	112 (28.0)	15 (3.8)	2 (0.5)	3.85	0.82	มาก
3. เพื่อตรวจสอบความ เคลื่อนไหวการตลาดด้าน การเกษตร	76 (19.0)	165 (41.2)	136 (34.0)	23 (5.8)	0 (0.0)	3.73	0.83	มาก
4. เพื่อใช้ประกอบการ ตัดสินใจเกี่ยวกับด้าน เกษตรกรรมที่ต้องทำ	60 (15.0)	192 (48.0)	122 (30.5)	21 (5.2)	5 (1.2)	3.70	0.83	มาก
5. เพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ด้านเกษตรให้กับ ตนเอง	89 (22.2)	202 (52.0)	88 (22.0)	15 (3.8)	0 (0.0)	3.93	0.77	มาก
6. เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ เกษตรกรรมของตนให้ดี กว่าเดิม	93 (23.2)	202 (50.5)	88 (22.0)	16 (4.0)	1 (0.2)	3.92	0.79	มาก
7. เพื่อต้องการมีความรู้ ความสามารถด้าน เกษตรกรรมเหนือผู้อื่น	70 (17.5)	152 (38.0)	128 (32.0)	47 (11.8)	3 (0.8)	3.59	0.93	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

เหตุผลที่ต้องการข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับเหตุผลที่ต้องการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
8. เพื่อแนะนำหรือให้ความรู้ ด้านเกษตรกรรมแก่ผู้อื่นหรือ บุคคลในครอบครัว	65 (16.2)	185 (46.2)	116 (29.0)	32 (8.0)	2 (0.5)	3.69	0.85	มาก
9. เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูล ประกอบการพูดคุยร่วมกับ ผู้อื่น	53 (13.2)	143 (35.8)	163 (40.8)	41 (10.2)	0 (0.0)	3.52	0.84	มาก
10. เพื่อเป็นข้อมูลในการ วางแผนประกอบอาชีพด้าน เกษตรกรรมในอนาคต	67 (16.8)	194 (48.5)	122 (30.5)	16 (4.0)	1 (0.2)	3.77	0.77	มาก
11. เพื่อความบันเทิง ผ่อน คลายความตึงเครียด	35 (8.8)	100 (25.0)	167 (41.8)	82 (20.5)	16 (4.0)	3.14	0.97	ปาน กลาง
12. เพื่อแสวงหาข้อแนะนำ ด้านการเกษตร	60 (15.0)	179 (44.8)	138 (34.5)	22 (5.5)	1 (0.2)	3.69	0.80	มาก
รวม						3.70	0.59	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีเหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในเหตุผลต่างๆโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเหตุผล 3 อันดับแรกที่กลุ่มเกษตรกรต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากที่สุด คือ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตรให้กับตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.93) รองลงมา คือ เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมของตนให้ดีกว่าเดิม (ค่าเฉลี่ย 3.92) และเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวสถานการณ์ต่างๆด้านเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.86) ตามลำดับ โดยเหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อยที่สุด คือ เพื่อความบันเทิงพักผ่อนหย่อนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.14)

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	ระดับเหตุผลความต้องการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
สื่อบุคคล								
1. ถามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ	0 (0.0)	60 (15)	80 (20)	120 (30)	140 (35)	3.55	0.96	มาก
2. ถามจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน	20 (5.0)	104 (26.0)	89 (22.2)	144 (36)	43 (10.8)	3.42	0.87	ปานกลาง
3. ถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก	80 (20.0)	60 (15.0)	140 (35.0)	100 (25.0)	20 (5.0)	3.63	0.78	มาก
4. ถามจากญาติหรือคนในครอบครัว	160 (40.0)	60 (15.0)	100 (25.0)	40 (10.0)	40 (10.0)	3.47	0.89	มาก
5. ถามจากร้านค้าหรือตัวแทนขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	40 (10.0)	60 (15.0)	140 (35.0)	140 (35.0)	20 (5.0)	3.58	0.83	มาก
รวมสื่อบุคคล						3.53	0.59	มาก
สื่อมวลชน								
6. อ่านจากหนังสือพิมพ์รายวัน	140 (35.0)	40 (10.0)	80 (20.0)	100 (25.0)	40 (10.0)	3.09	0.98	ปานกลาง
7. ฟังจากวิทยุ	180 (45.0)	80 (20.0)	40 (10.0)	100 (25.0)	0 (0.0)	3.33	0.98	ปานกลาง
8. ชมรายการเกษตรจากโทรทัศน์	240 (60.0)	60 (15.0)	40 (10.0)	40 (10.0)	20 (5.0)	3.68	0.90	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	ระดับเหตุผลความต้องการ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. ค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต)	17 (4.2)	35 (8.8)	74 (18.5)	99 (24.8)	175 (43.8)	2.05	1.16	น้อย
รวมสื่อมวลชน						3.04	0.74	ปานกลาง
สื่อเฉพาะกิจ								
10. อ่านจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ (ได้แก่ แผ่นพับ, ไปสเตอร์, หนังสือคู่มือ ฯลฯ)	37 (9.2)	103 (25.8)	148 (37.0)	79 (19.8)	33 (8.2)	3.08	1.07	ปานกลาง
11. ฟังจากหอกระจายข่าว	63 (15.8)	159 (39.8)	106 (26.5)	46 (11.5)	26 (6.5)	3.47	1.09	มาก
รวมสื่อเฉพาะกิจ						3.27	0.88	ปานกลาง
สื่อทางเลือกในชุมชน								
12. ฟังจากวิทยุชุมชน	36 (9.0)	27 (6.8)	117 (29.2)	160 (40.0)	60 (15.0)	3.45	1.11	มาก
13. ชมจากเคเบิลทีวีท้องถิ่น	32 (8.0)	61 (15.2)	85 (21.2)	93 (23.2)	129 (32.2)	2.43	1.29	น้อย
รวมสื่อทางเลือกในชุมชน						2.95	0.96	ปานกลาง
รวม						3.25	0.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 พบว่า ด้านความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อบุคคล โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อบุคคล อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.63 รองลงมา คือ ถามจากร้านค้าหรือตัวแทนขายผลิตภัณฑ์การเกษตร คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.58 ถามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.55 ถามจากญาติหรือคนในครอบครัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.47 และถามจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.42 ตามลำดับ

ด้านความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน โดยรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง โดยรับชมรายการเกษตรจากโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.68 รองลงมา คือ ฟังจากวิทยุ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.33 อ่านจากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.09 ค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต) น้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05 ตามลำดับ

ด้านความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อเฉพาะกิจ โดยรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง โดยฟังจากหออกระจายข่าว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.47 และอ่านจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ (ได้แก่ แผ่นพับ,โปสเตอร์, หนังสือคู่มือ ฯลฯ) คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.08

ด้านความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อทางเลือกในชุมชน โดยรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง โดยฟังจากวิทยุชุมชน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.45 และชมจากเคเบิลทีวีท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.43

โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีด้านความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรโดยการชมรายการเกษตรจากทางโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.68) รองลงมา คือ ถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย 3.63) และค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต) น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.05)

การแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรด้วยวิธีต่างๆ

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	ความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความ หมาย
	บ่อย มาก	บ่อย	ไม่ ค่อย บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย			
สื่อบุคคล								
1. ถามจากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมทางการเกษตรหรือ เจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ	48 (12.0)	96 (24.0)	155 (38.8)	93 (23.2)	8 (2.0)	3.20	0.99	ปาน กลาง
2. ถามจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	24 (6.0)	132 (33.0)	173 (43.2)	58 (14.5)	13 (3.2)	3.24	0.88	ปาน กลาง
3. ถามจากเพื่อนหรือคน รู้จัก	47 (11.8)	183 (45.8)	127 (31.8)	41 (10.2)	2 (0.5)	3.58	0.84	ค่อนข้าง สูง
4. ถามจากญาติหรือคนใน ครอบครัว	45 (11.2)	158 (39.5)	127 (31.8)	66 (16.5)	4 (1.0)	3.43	0.93	ค่อนข้าง สูง
5. ถามจากร้านค้าหรือ ตัวแทนขายผลิตภัณฑ์ การเกษตร	52 (13.0)	137 (34.2)	144 (36.0)	60 (15.0)	7 (1.8)	3.41	0.95	ปาน กลาง
รวมสื่อบุคคล						3.37	0.64	ปาน กลาง

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	ความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	บ่อยมาก	บ่อย	ไม่ค่อยบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
สื่อมวลชน								
6. อ่านจากหนังสือพิมพ์รายวัน	41 (10.2)	108 (27.0)	123 (30.8)	09 (27.2)	19 (4.8)	3.10	1.06	ปานกลาง
7. ฟังจากวิทยุ	39 (9.8)	150 (37.5)	131 (32.8)	63 (15.8)	17 (4.2)	3.33	0.99	ปานกลาง
8. ชมรายการเกษตรจากโทรทัศน์	72 (18.0)	195 (48.8)	77 (19.2)	43 (10.8)	13 (3.2)	3.67	0.99	ค่อนข้างสูง
9. ค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต)	30 (7.5)	109 (27.2)	97 (24.2)	110 (27.5)	54 (13.5)	1.78	1.12	ต่ำ
รวมสื่อมวลชน						2.97	0.89	ปานกลาง
สื่อเฉพาะกิจ								
10. อ่านจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ (ได้แก่ แผ่นพับ, ไปสเตอร์, หนังสือคู่มือ ฯลฯ)	30 (7.5)	109 (27.2)	97 (24.2)	110 (27.5)	54 (13.5)	2.88	1.17	ปานกลาง
11. ฟังจากหอกระจายข่าว	28 (7.0)	10 (27.5)	152 (38.0)	86 (21.5)	24 (6.0)	3.08	1.00	ปานกลาง
รวมสื่อเฉพาะกิจ						2.96	0.89	ปานกลาง

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	ความบ่อยครั้งในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	บ่อย มาก	บ่อย	ไม่บ่อย บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
สื่อทางเลือกในชุมชน								
12. ฟังจากวิทยุชุมชน	25 (6.2)	119 (29.8)	141 (35.2)	84 (21.0)	31 (7.8)	3.06	1.03	ปาน กลาง
13. ชมจากเคเบิลทีวี ท้องถิ่น	17 (4.2)	45 (11.2)	63 (15.8)	113 (28.2)	162 (40.5)	2.10	1.18	ค่อนข้าง ต่ำ
รวมสื่อทางเลือกในชุมชน						2.59	0.84	ต่ำ
รวม						3.07	0.55	ปาน กลาง

จากตารางที่ 14 พบว่า ด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อบุคคล โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.54 รองลงมา คือ ถามจากญาติหรือคนในครอบครัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.43 ถามจากร้านค้าหรือตัวแทนขายผลิตภัณฑ์การเกษตร คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.41 ถามจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.24 และถามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.20 ตามลำดับ

ด้านการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อมวลชน โดยรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการรับชมรายการเกษตรจากโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.67 ฟังจากวิทยุ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.33 อ่านจากหนังสือพิมพ์รายวัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.10 โดยค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต) น้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.78 ตามลำดับ

ด้านการแสวงหาข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อเฉพาะกิจ โดยรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการฟังหออกระจายข่าว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.08 และอ่านจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ (ได้แก่ แผ่นพับ, ไปสเตอร์, หนังสือคู่มือ ฯลฯ) คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.88 ตามลำดับ

ด้านการแสวงหาข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อทางเลือกในชุมชน โดยรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยกลุ่มตัวอย่างมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการฟังวิทยุชุมชน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.06 และรับชมจากเคเบิลทีวีท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.10

โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการชมรายการเกษตรทางโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.67) รองลงมาคือ ถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย 3.58) และค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต) น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.78)

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร	จำนวน	ร้อยละ
ข่าว	268	67.0
บทความ	26	6.5
สารคดี	64	16.0
คอลัมน์ถามตอบปัญหา	39	9.8
บทบรรณาธิการ	3	0.8
รวม	400	100

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรรูปแบบข่าว จากสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมา คือ รูปแบบสารคดี คิดเป็นร้อยละ 16.0 คอลัมน์ถามตอบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 9.8 บทความ คิดเป็นร้อยละ 6.5 และในรูปแบบบทบรรณาธิการน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.8 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในรูปแบบต่างๆ จากสื่อโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
ข่าว	225	56.2
สารคดี	75	18.8
เกมโชว์	9	2.2
การสัมภาษณ์/สนทนา	79	19.8
ตอบปัญหา	12	3.0
รวม	400	100

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรรูปแบบข่าว จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมาคือ รูปแบบการสัมภาษณ์/สนทนา คิดเป็นร้อยละ 19.8 สารคดี คิดเป็นร้อยละ 18.8 และรูปแบบตอบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 3.0 โดยมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรรูปแบบเกมโชว์น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อวิทยุ

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อวิทยุ

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในรูปแบบต่างๆ จากสื่อวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
ข่าว	250	62.5
การสัมภาษณ์/สนทนา	112	28.0
บทความสั้น	36	9.0
อื่นๆ	2	0.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบข่าว จากสื่อวิทยุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ รูปแบบการสัมภาษณ์/สนทนา คิดเป็นร้อยละ 28.0 และบทความสั้น คิดเป็นร้อยละ 9.0 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่ออินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่ออินเทอร์เน็ต

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในรูปแบบต่างๆ จากสื่ออินเทอร์เน็ต	จำนวน	ร้อยละ
ข่าว	181	45.2
กระดานสนทนา/กระทู้	50	12.5
บทความ	49	12.2
อื่นๆ	120	30.0
รวม	400	100

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบข่าว จากสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมา คือ อื่นๆ (ไม่เคยใช้, ไม่รู้) คิดเป็นร้อยละ 30.0 กระดานสนทนา/กระทู้ คิดเป็นร้อยละ 12.5 และในรูปแบบบทความน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.2

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อบุคคล

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อบุคคล

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในรูปแบบต่างๆ จากสื่อบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าไปพูดคุย	185	46.2
การอภิปราย/ประชุม	62	15.5
การสาธิต/ฝึกอบรม	149	37.2
อื่นๆ	4	1.0
รวม	400	100

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบการเข้าไปพูดคุย จากสื่อบุคคลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ ในรูปแบบการสาธิต/ฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 37.2 รูปแบบการอภิปราย/ประชุม คิดเป็นร้อยละ 15.5 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อเฉพาะกิจ

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆ จากสื่อเฉพาะกิจ

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในรูปแบบต่างๆ จากสื่อเฉพาะกิจ	จำนวน	ร้อยละ
แผ่นพับ/แผ่นปลิว	116	29.0
คู่มือ/เอกสาร	114	28.5
วีดีโอ/วีซีดี	55	13.8
โปสเตอร์	29	7.2
งานนิทรรศการ	15	3.8
หออกระจายข่าว	70	17.5
อื่นๆ	1	0.2
รวม	400	100

จากตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบแผ่นพับ/แผ่นปลิว จากสื่อเฉพาะกิจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมา คือ คู่มือ/เอกสาร คิดเป็นร้อยละ 28.5 หออกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 17.5 วีดีโอ/ซีดี คิดเป็นร้อยละ 13.8 โปสเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 7.2 และในรูปแบบงานนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 3.8 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี ตามตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

การใช้ประโยชน์จาก ข่าวสาร ด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความ หมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรเป็นพื้นฐานใน การแสวงหาความรู้ทางการ เกษตรเพิ่มเติม	52 (13.0)	176 (44.0)	166 (41.5)	6 (1.5)	0 (0.0)	3.68	0.71	มาก
2. นำข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรไปประยุกต์ใช้ใน การประกอบอาชีพ	61 (15.2)	202 (50.5)	126 (31.5)	11 (2.8)	0 (0.0)	3.78	0.72	มาก
3. ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรไปสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ บุคคลอื่น	33 (8.2)	148 (37.0)	172 (43.0)	47 (11.8)	0 (0.0)	3.42	0.80	มาก
4. เพื่อทราบข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวด้าน เกษตรกรรมในสถานการณ์ ปัจจุบัน	59 (14.8)	140 (35.0)	166 (41.5)	33 (8.2)	2 (0.5)	3.55	0.86	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำข้อมูลข่าวสารด้าน
การเกษตรไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

การใช้ประโยชน์จาก ข่าวสาร ด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรแสวงหาความ เข้าใจที่ถูกต้องในเรื่อง เกษตรกรรม	44 (11.0)	176 (44.0)	151 (37.8)	27 (6.8)	2 (0.5)	3.58	0.79	มาก
6. ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรในการพัฒนา อาชีพด้านเกษตรกรรมของ ตนเองให้ดีขึ้น	85 (21.2)	165 (41.2)	132 (33.0)	15 (3.8)	3 (0.8)	3.78	0.84	มาก
7. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหาในด้าน เกษตรกรรม	72 (18.0)	165 (41.2)	139 (34.8)	21 (5.2)	3 (0.8)	3.70	0.85	มาก
8. นำข้อมูลไปใช้เป็น เครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ต่างๆ ทางด้านการเกษตร ได้แก่ ด้านการผลิต การ ลงทุนด้านเกษตร เป็นต้น	91 (22.8)	151 (37.8)	144 (36.0)	14 (3.5)	0 (0)	3.79	0.83	มาก
9. นำข้อมูลไปใช้เพื่อ สนับสนุนความคิดของ ตนเองเพื่อก่อให้เกิดความ มั่นใจในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	65 (16.2)	157 (39.2)	156 (39.0)	21 (5.2)	1 (0.2)	3.66	0.83	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

การใช้ประโยชน์จาก ข่าวสาร ด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
10. ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีใหม่ๆ การค้นพบ สิ่งใหม่ๆ ทางด้านการเกษตร	70 (17.5)	177 (44.2)	123 (30.8)	26 (6.5)	4 (1.0)	3.71	0.82	มาก
11. ช่วยสนองความต้องการ อยากรู้และความสนใจ เกี่ยวกับความรู้ทางด้าน เกษตร	56 (14.0)	161 (40.2)	156 (39.0)	26 (6.5)	1 (0.2)	3.61	0.81	มาก
12. นำข้อมูลไปใช้เป็น แนวทางในการวางแผนการ พัฒนาด้านการเกษตรของ ตนเอง	84 (21.0)	169 (42.2)	122 (30.5)	21 (5.2)	4 (1.0)	3.77	0.87	มาก
13. ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน เกษตรกรรมเพื่อความ ผลิตผลิตินจากความบันเทิง อื่นๆ ที่สอดแทรกอยู่ใน แหล่งข้อมูลด้านการเกษตร ต่างๆ	28 (7.0)	131 (32.8)	169 (42.2)	56 (14.0)	16 (4.0)	3.24	0.92	ปาน กลาง
รวม						3.64	0.59	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีระดับการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก นำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจต่างๆ ทางด้านการเกษตร ได้แก่ ด้านการผลิต การลงทุนด้านเกษตร เป็นต้น มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการ

ประกอบอาชีพ และใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ 3.78 ส่วนด้านการใช้ประโยชน์น้อยที่สุด คือ ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรกรรมเพื่อความเพลิดเพลินจากความบันเทิงอื่นๆ ที่สอดแทรกอยู่ในแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรต่างๆ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.24

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี ตามตารางที่ 22 ดังนี้

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ

ข้อมูลข่าวสารด้าน เกษตรกรกรมที่ได้รับ	ระดับความพึงพอใจ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรเป็นพื้นฐานใน การแสวงหาความรู้ทางการ เกษตรเพิ่มเติม	79 (19.8)	167 (41.8)	141 (35.2)	13 (3.2)	0 (0.0)	3.78	0.79	มาก
2. สามารถนำข้อมูลข่าวสาร ด้านการเกษตรไป ประยุกต์ใช้ในการประกอบ อาชีพได้	80 (20.0)	178 (44.5)	122 (30.5)	18 (4.5)	2 (0.5)	3.79	0.82	มาก
3. ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารด้าน การการเกษตรไปสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ บุคคลอื่น	42 (10.5)	151 (37.8)	166 (41.5)	39 (9.8)	2 (0.5)	3.48	0.83	มาก
4. ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวด้าน เกษตรกรกรมในสถานการณ์ ปัจจุบัน	62 (15.5)	163 (40.8)	144 (36.0)	29 (7.2)	2 (0.5)	3.63	0.85	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ

ข้อมูลข่าวสารด้าน เกษตรกรรมที่ได้รับ	ระดับความพึงพอใจ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมของตนเองได้ดี	66 (16.5)	177 (44.2)	144 (36.0)	12 (3.0)	1 (0.2)	3.73	0.77	มาก
6. ข่าวสารการเกษตรที่ได้รับช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง	72 (18.0)	176 (44.0)	131 (32.8)	20 (5.0)	2 (0.5)	3.74	0.82	มาก
7. ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำไปช่วยประกอบการตัดสินใจในการผลิตและการลงทุนด้านเกษตรได้	70 (17.5)	166 (41.5)	139 (34.8)	23 (5.8)	2 (0.5)	3.69	0.84	มาก
8. ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรช่วยให้ท่านมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเกษตรกรรม	66 (16.5)	177 (44.2)	140 (35.0)	15 (3.8)	2 (0.5)	3.72	0.79	มาก
9. ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ การค้นพบสิ่งใหม่ๆ ในวงการเกษตรมากขึ้น	57 (14.2)	182 (45.5)	142 (35.5)	13 (3.2)	6 (1.5)	3.67	0.81	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ

ข้อมูลข่าวสารด้าน เกษตรกรรมที่ได้รับ	ระดับความพึงพอใจ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
10. ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ช่วยสนองความต้องการ อยากรู้และความสนใจ เกี่ยวกับความรู้ทางด้าน การเกษตรได้ดี	63 (15.8)	182 (45.5)	133 (33.2)	21 (5.2)	2 (0.5)	3.71	0.80	มาก
11. ได้รับทราบข่าวสารด้าน การเกษตรต่างๆด้วยความ รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์	64 (16.0)	133 (33.2)	195 (48.8)	4 (1.0)	4 (1.0)	3.62	0.79	มาก
12. ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรที่ได้รับจากสื่อ ต่างๆมีความทันสมัย เข้าใจ ง่าย	35 (8.8)	166 (41.5)	171 (42.8)	26 (6.5)	2 (0.5)	3.51	0.76	มาก
13. ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรที่นำเสนอผ่านสื่อ ต่างๆในปัจจุบันตรงกับ ความต้องการของตนเอง	24 (6.0)	153 (38.2)	188 (47.0)	32 (8.0)	3 (0.8)	3.41	0.75	ปาน กลาง
14. ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรที่ได้รับมีความ ถูกต้องและชัดเจนดี	23 (5.8)	163 (40.8)	181 (45.2)	30 (7.5)	3 (0.8)	3.43	0.74	ปาน กลาง
15. ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรที่นำเสนอผ่านสื่อ ต่างๆในปัจจุบันมีเนื้อหา ครอบคลุมในทุกสาขา เกษตรกรรมอย่างครบถ้วน	29 (7.2)	135 (33.8)	196 (49.0)	32 (8.0)	8 (2.0)	3.36	0.81	ปาน กลาง

ตารางที่ 22 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ

ข้อมูลข่าวสารด้าน เกษตรกรรมที่ได้รับ	ระดับความพึงพอใจ					ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความ หมาย
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
16. ข้อมูลข่าวสารด้าน การเกษตรจากสื่อต่างๆใน ปัจจุบันมีการนำเสนอที่ หลากหลาย น่าสนใจ	28 (7.0)	141 (35.2)	203 (50.8)	28 (7.0)	0 (0.0)	3.42	0.72	ปาน กลาง
17. ได้รับความเพลิดเพลิน จากความบันเทิงอื่นๆที่ สอดแทรกอยู่ในแหล่งข้อมูล ด้านการเกษตรต่างๆ	26 (6.5)	111 (27.8)	194 (48.5)	59 (14.8)	10 (2.5)	3.21	0.86	ปาน กลาง
รวม						3.58	0.54	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความพึงพอใจมากที่สุด คือ สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 3.79 รองลงมาคือ ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพิ่มเติมโดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 3.78 และพึงพอใจที่ข่าวสารการเกษตรที่ได้รับช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.74 สำหรับด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ความพึงพอใจในด้านการได้รับความเพลิดเพลินจากความบันเทิงอื่นๆที่สอดแทรกอยู่ในแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรต่างๆโดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยที่ 3.21

5. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ตามตารางที่ 23 ดังนี้

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบัน

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบัน

ความต้องการข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	182	45.5
ไม่เพียงพอ	218	54.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบันเพียงพอต่อความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 45

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในแง่มุมของปริมาณข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ในเกษตรกรกลุ่มแรกนั้น มองว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้เพียงพอกับความต้องการของตน โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์, นิตยสาร รวมไปถึงสื่ออินเทอร์เน็ต นับว่าเป็นช่องทางการสื่อสารที่ครอบคลุมเป็นวงกว้าง สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีต้นทุนในการแสวงหาสื่อที่ต่ำ โดยสื่อเหล่านี้ถือว่าเป็นข่าวสารที่รวดเร็วและทันสมัยต่อเหตุการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน โดยนอกเหนือจากนี้ยังมีข่าวสารที่เกษตรกรได้รับจากหน่วยงานรัฐบาล, ผู้นำชุมชน และบุคลากรด้านการเกษตร เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งในที่สุดแล้ว ความรู้เหล่านั้นล้วนแล้วแต่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร ตลอดจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง

ในทางกลับกัน ยังคงมีกลุ่มเกษตรกรอีกกลุ่มหนึ่ง มองว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบันนี้ ยังไม่เพียงพอความต้องการของตน เนื่องจากช่องทางของสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ ยังไม่สามารถเข้าถึงตัวเกษตรกรได้ เพราะปัญหาของความห่างไกลทางพื้นที่, ต้นทุนในการแสวงหาสื่อค่อนข้างสูง อาทิเช่น การหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ตลอดจนทั้งความล่าช้าในการกระจายข่าวสารที่ไม่ทันสมัย และไม่สอดคล้องกับนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ วัน ในขณะที่เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น มีปริมาณน้อย, ขาดความหลากหลายของข้อมูล อีกทั้งการเสนอเนื้อหายังขาดตกบกพร่อง มีรายละเอียดไม่ถูกต้องชัดเจนนัก ทำให้เข้าใจได้ยาก ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ ทำให้เกษตรกรขาดความสนใจในข่าวสารที่ได้ เพราะเชื่อว่าไม่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง จึงไม่สนใจที่จะติดตามข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อในช่องทางต่างๆ และนอกเหนือจากนี้แล้ว บุคลากรของรัฐ หรือเอกชนที่มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารในช่องทางอื่น ๆ นั้นขาดความรู้ความเข้าใจเชิงปฏิบัติในพื้นที่ชุมชน ซึ่งโดยรวมแล้ว เกษตรกรกลุ่มนี้จึงมองว่าข่าวสารด้านการเกษตรยังมีความขาดแคลนในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบันนี้ มีข้อเสนอแนะที่หลากหลาย แตกต่างกันไปตามความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ โดยข้อเสนอแนะสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพของแหล่งข้อมูลข่าวสาร และการเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร สามารถสรุปได้ดังนี้

การเพิ่มประสิทธิภาพของแหล่งข้อมูลข่าวสาร

- แหล่งข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน ควรนำเสนอข้อมูลเชิงปฏิบัติให้มากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรยังคงเห็นว่า ข้อมูลเชิงทฤษฎีเหล่านั้นมักเป็นข้อมูลเชิงวิชาการที่เข้าใจได้ยาก, ปฏิบัติตามหรือประยุกต์ใช้จริงได้ยาก หรือบางครั้งหากนำไปปฏิบัติแล้วไม่ได้ผลจริงตามทฤษฎี
- เพิ่มการสื่อสารสองทางจากตัวเกษตรกรถึงบุคลากรการเกษตรที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่แล้ว แหล่งข้อมูลข่าวสารมักจะเป็นข้อมูลที่สื่อสารทางเดียว ที่บางครั้งอาจไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรเท่าไรนัก เนื่องจากแต่ละชุมชนมีลักษณะพื้นที่และสภาพอากาศที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเพิ่มการสื่อสารสองทางให้เกษตรกรที่สามารถสอบถาม, ขอคำแนะนำ หรือเรียนรู้วิธีปฏิบัติจากบุคลากรการเกษตร ย่อมจะเป็นการรับข้อมูลข่าวสารที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรและเป็นผลดีต่อการทำการเกษตร
- เพิ่มความหลากหลายของเนื้อหาข่าวสารให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยไม่เพียงแต่มีข่าวสารด้านการเกษตรเท่านั้น แต่ควรมีข่าวสารด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรด้วย ไม่ว่าจะเป็น นวัตกรรมการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ , การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพอากาศบ้านเรา เป็นต้น และนอกจากเพิ่มความหลากหลายแล้ว ควรที่จะเพิ่มความชัดเจน, ความถูกต้อง ของเนื้อหาข่าวสารด้านการเกษตรให้ถูกต้องชัดเจนขึ้นด้วย

การเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร

- ควรเพิ่มเนื้อหาด้านคำแนะนำในการใช้สารเคมี การกำจัดแมลงและศัตรูพืช ตลอดจนเพิ่มความรู้ในการแก้ไขปัญหาแมลงและศัตรูพืช เนื่องจากการใช้สารเคมีต่าง ๆ เป็นเรื่องอันตรายและมีผลกระทบต่อตัวเกษตรกร และ พืชผลทางการเกษตร จึงจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจเป็นอย่างยิ่งในการใช้งาน หรือในบางครั้งอาจหลีกเลี่ยงไปใช้สารธรรมชาติในการกำจัดแมลงและศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี ตลอดจนกรรมวิธีป้องกันพืชผลทางการเกษตรให้ปลอดภัยจากแมลงและศัตรูพืช ซึ่งเนื้อหาความรู้ทั้งหมดนี้ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเป็นอย่างยิ่งในหมู่เกษตรกรที่ประสบปัญหา ดังกล่าว
- เนื้อหาด้านการบำรุงรักษาดินและอาหารของพืช เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ การให้ความรู้เรื่องการรักษาหน้าดิน การปรับปรุงแก้ไขการเสื่อมสภาพของดิน

ทำไร่นาสวนผสม การปลูกพืชหมุนเวียน ตลอดจนการเลือกใช้ดินและปุ๋ยให้เหมาะกับพืชพรรณต่าง ๆ

- เนื้อหาด้านการตลาด อาทิเช่น ราคาตลาดโลก การลงทุน การลดต้นทุนการผลิต ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร

- เพิ่มเนื้อหาที่เป็นคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ตลอดจนข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ข่าวสารด้านการพยากรณ์สภาพอากาศ, ข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อสินค้าทางการเกษตรภายในประเทศ, ข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ ตลอดจนแนะนำแหล่งลงทุนในการทำการเกษตร เป็นต้น

ในแง่ของสื่อและช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าการนำเสนอทางโทรทัศน์ เป็นวิธีที่สะดวก และส่งผลกระทบมากที่สุด ในขณะที่สื่ออื่น ๆ เช่น วิทยุ และ สิ่งพิมพ์ ก็นับว่าเป็นช่องทางการสื่อสารที่สามารถเผยแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน โดยข้อดีของสื่อที่เผยแพร่ออกอากาศ เช่น โทรทัศน์ หรือ วิทยุ นั้น มีข้อดีในแง่ความทันสมัย ชับไว เข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์, นิตยสาร, แผ่นพับ มีข้อดีในแง่ของความสะดวกในการอ่านและการพกพา สามารถนำมาอ่านทบทวนได้ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ช่องทางอื่น ๆ อาทิเช่น การสื่อสารในอินเทอร์เน็ตที่ในปัจจุบันเกษตรกรเริ่มหันมาให้ความสนใจมากขึ้นแต่ยังจำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่ม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการใช้ ในด้านสื่อทางเลือกในชุมชน ในปัจจุบัน พบว่า เคเบิลทีวีท้องถิ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากวิทยุชุมชนเพราะมีช่องเฉพาะที่เผยแพร่รายการเกษตรโดยตรง ทำให้เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เกษตรกรสามารถหาความรู้ด้านการเกษตรได้ นอกจากนั้นการพบปะพูดคุยกับบุคคลากรทางการเกษตร ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เกษตรกรให้ความสนใจเนื่องจากสามารถสื่อสารแบบสองทางได้ตอบพูดคุยซักถามปัญหาด้านการเกษตรได้

กล่าวโดยสรุป ถึงการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรในปัจจุบันนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงต้องการตัวอย่างที่เห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มีการสาธิต อบรม มีการปฏิบัติ และมีการประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นให้เป็นผลผลิตที่ชัดเจน อีกทั้งการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นบุคคลากรด้านเกษตร นับว่าเป็นตัวเลือกอันดับแรก

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 24 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปร/ค่าสถิติ	การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	
	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร	.677***	.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.001

จากตารางที่ 24 พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวกหมายความว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาก ก็จะมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากตามไปด้วย และในทางตรงกันข้าม หากกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อย ก็จะมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อยตามไปด้วย แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 2 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปร/ค่าสถิติ	ความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	
	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร	.538***	.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 25 พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวกหมายความว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาก ก็จะมี ความพึงพอใจในข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากตามไปด้วย และในทางตรงกันข้าม หากกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อย ก็จะมี ความพึงพอใจในข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อยตามไปด้วย แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปร/ค่าสถิติ	ความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	
	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
การใช้ประโยชน์จากข่าวสาร	.775***	.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 26 พบว่า การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 และเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวกหมายความว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาก ก็จะมี ความพึงพอใจในข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากตามไปด้วย และในทางตรงกันข้าม หากกลุ่มเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อย ก็จะมี ความพึงพอใจในข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อยตามไปด้วย แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร จากด้านผู้ส่งสาร

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร เกี่ยวกับความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร พบว่า ในด้านเนื้อหาข่าวสารด้านการเกษตรที่เกษตรกรต้องการนั้นมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละช่วงการทำกรเกษตร แบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลาทำการเกษตร คือ ช่วงเวลาก่อนการเพาะปลูก ช่วงเวลาระหว่างการเพาะปลูก และช่วงเวลาหลังฤดูเก็บเกี่ยว ตามคำสัมภาษณ์ของ คุณนิศากร ยิ่งขจร และคุณไพโรจน์ จินดาพล กล่าวว่า

“โดยปรกติตัวเกษตรกรหรือชุมชน มีความสามารถในการหาข้อมูลข่าวสารด้วยตัวเองอยู่แล้ว แต่บางครั้งข้อมูลข่าวสารที่ได้ไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา หน้าที่ของเราคือเราต้องวางแผนเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารถูกช่วงเวลา และมีการวางแผนล่วงหน้า เช่น หลังฤดูการเก็บเกี่ยว หรือ ฤดูฝนทิ้งช่วง เราต้องมีข้อมูลพืชที่เหมาะสมเตรียมไว้ เพื่อให้เกษตรกรได้ปลูก เพื่อที่จะมีรายได้ตลอดปี”

(นิศากร ยิ่งขจร, สัมภาษณ์ 25 สิงหาคม 2553)

“อาชีพของเกษตรกรแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน อย่างเช่น การทำนา ก็จะมีฤดูกาลที่แน่นอนว่าช่วงไหน, การทำสวนผลไม้ก็มีช่วงที่ผลไม่ออกผลแตกต่างกัน หรือบางที่การปลูกพืชของชุมชนชาวเขา, การทำนาทุ่ง พวกนี้ ไม่ว่าจะทำการเกษตรแบบไหน ข่าวสารก็เป็นเรื่องสำคัญเพียงแต่ช่วงเวลาและความสำคัญของข่าวสารในแต่ละการทำกรเกษตรจะต่างกัน บางชนิดต้องการข่าวสารเป็นอย่างมากในช่วงก่อนการเพาะปลูก, บางชนิดก็ต้องการข่าวสารในระหว่างทำการเกษตร หรือในบางชนิดก็ต้องการข่าวสารในฤดูหลังการเก็บเกี่ยว ดังนั้นเราต้องเก็บข้อมูลว่าชุมชนแต่ละที่ปลูกอะไร ช่วงไหน เก็บเกี่ยวเมื่อไร เพื่อที่จะได้จัดลำดับความสำคัญของข่าวสารให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร”

(ไพโรจน์ จินดาพล, สัมภาษณ์ 27 กันยายน 2553)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ชาวสารด้านการเกษตรในช่วงเวลาก่อนการเพาะปลูก เกษตรกรจะสนใจในลักษณะการคาดการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต ได้แก่ เรื่องของ ปริมาณน้ำ ปริมาณฝน เรื่องพันธุ์พืชที่จะขายได้ราคาดี ผลผลิตสูง เป็นต้น ส่วนในช่วงเวลาระหว่าง การเพาะปลูกจะสนใจเรื่องศัตรูพืช และการดูแลรักษา รวมถึงการตลาดพืชผลการเกษตร และ สุดท้ายช่วงเวลาลงฤดูเก็บเกี่ยว ส่วนเป็นช่วงที่เกษตรกรไม่ค่อยให้ความสนใจอะไรมากนัก แต่จะมีบางกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในด้านอื่นๆ ได้แก่ การวางแผนผลิตในฤดูกาลผลิตครั้งต่อไป ด้านการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

สำหรับในด้านวิธีการสื่อสารที่ใช้ในการส่งข่าวสารไปสู่เกษตรกรนั้น พบว่า วิธีที่สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้ดีที่สุด คือ การสื่อสารแบบสองทาง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร และเกษตรกรสามารถสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่สื่อสารได้ชัดเจน และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อสงสัย ทำให้ทางด้านเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรที่ทำหน้าที่ ส่งสารได้ทราบว่าชาวสารนั้นตรงกับความต้องการของเกษตรกรหรือไม่ ตามคำสัมภาษณ์ของคุณ นิศากร ยิ่งขจร และคุณธัญญธร หมวดผา กล่าวว่

"สิ่งแรกที่ต้องยอมรับคือ บางครั้งสิ่งที่ให้อาจไม่เป็นประโยชน์ทั้งหมด เราไม่ควร ให้อาหารหมูเรียวจากเราอย่างเดียว แต่เราควรร่วมเรียนรู้ไปด้วย เรียนผิดเรียนถูกร่วมกัน เพราะว่า เราไม่ทราบบริบทหรือลักษณะของชุมชน เช่น บางครั้งเราให้ข้อมูลเรื่องพืชที่ไม่เหมาะสมกับดินใน พื้นที่ชุมชน ดังนั้นเวลาทำงานเราต้องมองทุกด้านให้สอดคล้อง มีการสื่อสารด้วยกันและมีส่วนร่วม ตลอด หลังจากนั้นตัวเกษตรกรก็จะบอกต่อ ๆ กันไป เป็นการขยายเครือข่ายข่าวสารให้เป็นวงกว้าง ขึ้น"

(นิศากร ยิ่งขจร, สัมภาษณ์ 25 สิงหาคม 2553)

"ลักษณะการสื่อสารขึ้นอยู่กับโจทย์ที่ได้รับ บางทีการแก้ปัญหาพื้นฐาน หรือ ปัญหาทั่วไป การสื่อสารทางเดียวจากเราไปสู่เกษตรกรก็ช่วยลดภาระในการสื่อสารได้มาก แต่ถ้า เป็นปัญหาที่ซับซ้อน หรือเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขร่วมกัน เราจะเป็นฝ่ายให้ข้อมูลเพียงฝ่าย เดียวไม่ได้ เราจำเป็นต้องสอบถามความคิดเห็นแนวคิดจากชุมชน นำกลับมาเป็นโจทย์เพื่อทางเรา จะได้หาแนวทางช่วยเหลือ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้องตรงจุด โดยในบางที่ ส่วนนี้เราก็ได้ประโยชน์ หรือความรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมจากตัวเกษตรกรเสียด้วยซ้ำ"

(ธัญญธร หมวดผา, สัมภาษณ์ 27 กันยายน 2553)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า วิธีการสื่อสารที่ทางเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรใช้สื่อสารนั้นและสามารถเข้าถึงเกษตรกรได้ดีนั้น คือ การส่งข่าวสารด้านการเกษตรไปถึงเกษตรกรโดยการพูดคุยกับเกษตรกรโดยตรง หรือผ่านไปยังผู้นำท้องถิ่นก่อน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล เป็นต้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี” นี้ เป็นการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีต่อข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ทั้งนี้ได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบสหวิธีการ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษาถึงความต้องการการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (Opened-Ended Question) และคำถามปลายปิด (Closed-Ended Question) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบวัดผลครั้งเดียว (One-Shot Case Study) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 400 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี จากด้านของผู้ส่งสาร โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 3 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน แบ่งเป็นชายและหญิงที่ประกอบอาชีพเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีสัดส่วนเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36-45 ปี มีประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรมโดยการทำนามากที่สุด นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับจบการศึกษาชั้น ป.4 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001-6,000 บาท

2. ลักษณะความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1.1 ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับต้องการมากที่สุด คือ โดยมีความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ วิธีป้องกันโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น มากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการทำเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมกับพื้นที่การทำเกษตร และต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข่าวเตือนภัยด้านการเกษตร ได้แก่ โรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ แจ้งเตือนภัยธรรมชาติ สภาพอากาศ เป็นต้น เพื่อหาทางป้องกันและปรับปรุงกระบวนการในการผลิตได้ทัน ตามลำดับ ส่วนข่าวสารด้านการเกษตรที่กลุ่มตัวอย่างต้องการน้อยที่สุด คือ ข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านการเกษตรในต่างประเทศ

2.1.2 ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร ในฐานะผู้ส่งสาร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารด้านการเกษตร พบว่า ความต้องการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรนั้น เกษตรกรมีความต้องการแตกต่างกันในแต่ละช่วงระยะเวลา โดยช่วงเวลาก่อนทำการเกษตร นับว่าเป็นช่วงของการวางแผนการผลิต ที่เกษตรกรต้องการข่าวในลักษณะการคาดการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต ต่อมาคือ ช่วงเวลาระหว่างทำการเกษตร จะส่งผลให้ลักษณะข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรต้องการ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการผลิต ส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลาของข้อมูลสำหรับใช้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น และท้ายที่สุดในช่วงสุดท้ายของการผลิต หรือช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับเกษตรกร คือ เกี่ยวกับการวางแผนเพื่อฤดูกาลผลิตในครั้งต่อไป

นอกจากนี้ยัง พบว่า ความแตกต่างในแต่ละชุมชนและพื้นที่ ทำให้ข่าวสารที่เกษตรกรได้รับมาจากแหล่งข้อมูลพื้นฐานนั้นไม่ตรงกับความต้องการ และอาจไม่เห็นผลต่อการใช้งานจริง เนื่องจากในแต่ละพื้นที่และชุมชนในการทำเกษตรกรรมนั้นมีความแตกต่างกันออกไปทำให้ข่าวสารที่ต้องการนั้นมีความแตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้ดีที่สุด คือ การทำงานภายใต้โจทย์ และสิ่งแวดล้อมชุมชน

นั้น ๆ อาทิเช่น การแข่งขันในลักษณะเข้าถึงพื้นที่ชุมชน การลงพื้นที่ นำเสนอแนวคิด วิธีปฏิบัติที่เห็นผลจริงในพื้นที่ของชุมชน

2.2 เหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีเหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตรให้กับตนเอง มากที่สุด รองลงมา คือ เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมของตนให้ดีกว่าเดิม และเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวสถานการณ์ต่างๆด้านเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ตามลำดับ โดยเหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรน้อยที่สุด คือ เพื่อความบันเทิงพักผ่อนหย่อนใจ

2.3 ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากการชมรายการเกษตรทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ ถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก และค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต) น้อยที่สุด

2.4 ความต้องการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการแสวงหาข่าวสารด้านการเกษตรจากการชมรายการเกษตรจากทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ ถามจากเพื่อนหรือคนรู้จัก และค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร (อินเทอร์เน็ต) น้อยที่สุด

2.5 ความต้องการในด้านรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการในด้านรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบข่าวจากทางสื่อมวลชนมากที่สุด จากสื่อบุคคลในรูปแบบการเข้าไปพูดคุยมากที่สุด และต้องการการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบ แผ่นพับ/แผ่นปลิว จากทางสื่อเฉพาะกิจมากที่สุด

3. การใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านเกษตรกรรมที่ได้รับ

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรรมมีระดับการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก นำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจต่างๆ ทางด้านการเกษตร ได้แก่ ด้านการผลิต การลงทุนด้านเกษตร เป็นต้น มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมของตนเองให้ดีขึ้น โดยใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารเพื่อความเปลี่ยนแปลงจากความบังเอิญอื่นๆ ที่สอดคล้องอยู่ในแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรต่างๆ น้อยที่สุด

4. ความพึงพอใจจากข่าวสารด้านเกษตรกรรมที่ได้รับ

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรรมส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ มากที่สุด รองลงมาคือ ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพิ่มเติม และพึงพอใจที่ข่าวสารเกษตรกรรมที่ได้รับช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านการได้รับความเปลี่ยนแปลงจากความบังเอิญอื่นๆ ที่สอดคล้องอยู่ในแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรต่างๆ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเกณฑ์การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 2 ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเกณฑ์ความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่าการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเกณฑ์ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี” สามารถอภิปรายผลได้ในประเด็นต่อไปนี้

ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการวิจัย พบว่า ระดับความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีต้องการข่าวสารด้านการเกษตรเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ วิธีป้องกันโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการแสวงหาข่าวสารของ ชาร์ล เค แอทกิน (Charles K. Atkin, 1978) ที่กล่าวว่า ความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ ในกรณีที่มีมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าไร ความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้เพื่อสนับสนุนความคิดความเข้าใจเดิมแล้วยังเป็นการแสวงหาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางอื่น เช่น เพื่อให้มีความรู้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในภาคเกษตรอยู่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะทางด้านโรคระบาดและด้านราคา ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดในนาข้าว ไข้หวัดนกในเป็ดไล่ทุ่ง ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ เป็นต้น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา จึงมักประสบกับปัญหาเหล่านี้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและควรได้รับการแก้ไขและจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลข่าวสารด้านที่กล่าวมานี้ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ดังนั้นแหล่งข้อมูลที่เป็นที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์และความจำเป็นของข่าวสารแต่ละด้านให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลาของความต้องการของเกษตรกรเสมอ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารล่วงหน้า และรู้เท่าทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันรวมถึงเป็นข่าวสารที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร เกษตรกรก็จะสามารถเตรียมความพร้อมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทัน และวางแผนทำการเกษตรได้อย่างเหมาะสม

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร ในฐานะที่เป็นผู้ส่งสาร พบว่า ข่าวสารด้านการเกษตรทั่วไป อาทิเช่น ข่าวสภาพอากาศ ราคาของสินค้าทางการเกษตรเหล่านี้ เกษตรกรมีความสามารถในการเข้าถึงสื่อที่มีอยู่มากมายในปัจจุบันได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็น

ทาง โทรทัศน์, วิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งในทางกลับกันนั้น ข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงฉับไว หรือข้อมูลเชิงลึก อาทิเช่น ข้อมูลพันธุ์พืช ข้อมูลคาดการณ์ปริมาณน้ำในฤดูกาล หรือ ข้อมูลทางเคมีของปุ๋ยที่ต้องใช้ในการทำการเกษตร เหล่านี้ เกษตรกรยังมีแหล่งข้อมูลพื้นฐานน้อยมาก ยังคงต้องการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ หรือในบางครั้งหากไม่มีข้อมูล เกษตรกรจะใช้วิธีการลองผิดลองถูกหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรด้านการเกษตร ที่เกี่ยวข้องนอกจากจะให้ข้อมูลที่ตอบโจทย์ของเกษตรกรแล้ว ยังคงมีหน้าที่ในการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร กับแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ต

ในการทำงาน พบว่า ความแตกต่างในแต่ละชุมชนทำให้ข่าวสารที่เกษตรกรได้รับมาจากแหล่งข้อมูลพื้นฐานนั้นยังไม่เพียงพอและอาจไม่เห็นผลต่อการใช้งานจริง ดังนั้นข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้ดีที่สุด คือ การทำงานภายใต้โจทย์ และสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้น ๆ อาทิเช่น การแจ้งข่าวในลักษณะเข้าถึงพื้นที่ชุมชน การลงพื้นที่นำเสนอแนวคิด วิถีปฏิบัติที่เห็นผลจริงในพื้นที่ของชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังพบว่า การสร้างเครือข่ายข่าวสาร หรือสร้างการเรียนรู้จากชุมชนหนึ่ง ไปสู่ชุมชนหนึ่ง ด้วยวิธีการบอกเล่าจากตัวเกษตรกรเอง ย่อมเป็นกรรมวิธีที่ได้ผลดีเช่นเดียวกัน

ความต้องการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรนั้น จะแตกต่างกันในแต่ละช่วงระยะเวลา โดยช่วงเวลาก่อนทำการเกษตร นับว่าเป็นช่วงของการวางแผนการผลิต ที่เกษตรกรต้องการข่าวในลักษณะการคาดการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต อาทิเช่น ปริมาณน้ำในฤดูกาล ปริมาณฝนและพายุ การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมทั้งในด้านราคาตลาดและตามสภาพฤดูกาล เป็นต้น จากนั้นช่วงเวลาระหว่างทำการเกษตร จะส่งผลให้ลักษณะข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรต้องการ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการผลิต เช่น ระหว่างนั้นอาจเกิดแมลงศัตรูพืช, เกิดภาวะน้ำแล้ง หรือปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่เป็นไปตามคาดการณ์ จึงเป็นช่วงเวลาของข้อมูลสำหรับใช้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น และทำยที่สุดในช่วงสุดท้ายของการผลิต หรือช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับเกษตรกรคือการวางแผนการปลูกพืชระยะสั้นหมุนเวียนภายหลังการเก็บเกี่ยว ตลอดจนการบริหารจัดการน้ำปริมาณน้ำ, สระ ในไร่นาของตน เพื่อฤดูกาลผลิตในครั้งต่อไป เป็นต้น

สำหรับในด้านปัญหาของการสื่อสารนั้น ส่วนใหญ่มักจะเกิดจากการให้ข่าวสารที่เกษตรกรได้รับนั้นไม่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน หรือ ข่าวสารข้อมูลที่ไม่ตอบโจทย์ตรงกับความ

ต้องการของเกษตรกร การให้ข้อมูลการคาดการณ์ต่าง ๆ ที่ผิดพลาด รวมถึงในด้านของเครื่องมือ การสื่อสาร ได้แก่ เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์, หอกระจายข่าว ถ้าในชุมชนหรือในพื้นที่ที่เกษตรกรอาศัยอยู่มีความพร้อมทางด้านนี้ ก็สามารถช่วยให้ข่าวสารไปถึงเกษตรกรได้เร็วขึ้น แต่ถ้าพื้นที่นั้นไม่มีความพร้อมในเครื่องมือสื่อสารก็อาจจะทำให้เกิดอุปสรรคขึ้นได้ โดยอาจจะต้องประสานผ่านผู้นำชุมชนในการแจ้งข่าวสารไปสู่เกษตรกรแทน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากเกษตรกรเองที่อาจจะยังขาดทักษะในการทำความเข้าใจต่อข่าวสาร และเป็นอุปสรรคต่อการรับข่าวสาร ได้แก่ อัตราในการรู้หนังสือ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือการรับสารของเกษตรกร เป็นต้น

สำหรับเหตุผลที่ต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตรให้กับตนเองมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการแสวงหาข่าวสารของชาร์ล เค แอทกิน (Charles K. Atkin, 1978) ที่กล่าวว่า การแสวงหาข่าวสาร หรือความต้องการสื่อมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้นคือ ความต้องการได้รับข่าวสาร (Information) และความต้องการได้รับความบันเทิง (Entertainment) ความต้องการที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเด็นนี้ก็คือ ความต้องการได้รับข่าวสาร (Information) โดยข่าวสารที่จะลดความไม่รู้หรือความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Intrinsic Uncertainty) ถือว่าเป็นข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีในเชิงการบริโภค (Immediate Consummatory Gratifications) ส่วนข่าวสารที่ลดความไม่รู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic uncertainty) นั้น เป็นข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ไขปัญหาต่างๆ (Instrumental Utilities) ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของไครคิลัส (Krikelas, 1983) ได้กล่าวว่า การแสวงหาข่าวสารนั้น คือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำในสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จะสนองตอบความต้องการของตน อันเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นต้องการรู้ ศึกษา และวิเคราะห์ในประเด็นหนึ่ง และพบว่าความรู้ที่ตนมีอยู่นั้นไม่เพียงพอ จึงทำการศึกษาเพิ่มเติมความรู้ดังกล่าวด้วยการแสวงหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรต้องการข่าวสารการเกษตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจภาคการเกษตรให้กับตนเองมากขึ้น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองให้ได้มากที่สุดทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและต่อไปในอนาคต

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและการแสวงหาข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมของทั้งสองด้านนี้อยู่ในระดับปาน

กลาง กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความต้องการและแสวงหาข่าวสารด้านการเกษตรโดยการรับชมรายการเกษตรจากทางโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ชาร์ล เค แอทกิน (Charles K. Atkin, 1978) ได้กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารได้จากสื่อมวลชนได้นั้นขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างรางวัลผลตอบแทนกับการลงทุนลงแรง และพันธะผูกพันที่จะตามมา หากผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง หรือการต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น แต่หากผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลนั้นก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น ทั้งนี้เนื่องจากโทรทัศน์เป็นแหล่งข่าวสารด้านการเกษตรที่เกษตรกรไม่ต้องมีภาระผูกพันหรือเสียค่าใช้จ่ายมาก เพราะในปัจจุบันนี้ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีอย่างน้อยมักจะมีโทรทัศน์อยู่ภายในบ้าน รวมทั้งสื่อโทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียงที่เข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อ มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ จึงสะดวกและง่ายต่อการรับชมสามารถรับข่าวสารด้านการเกษตร ดังนั้นเมื่อมีความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรจากทางรับชมทางโทรทัศน์มาก การแสวงหาเพื่อที่จะได้ข่าวสารการเกษตรนี้มาจากช่องทางสื่อโทรทัศน์จึงมีมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารพัฒนาการเกษตรที่ว่า สื่อโทรทัศน์เป็นการสื่อสารมวลชนด้านการเกษตร เป็นการสื่อสารที่อาศัยสื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรกรส่วนรวม มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว การติดต่อลักษณะนี้ทำได้กว้างขวางเพราะเป็นการใช้สื่อสารมวลชนทำการสื่อสารกับมวลเกษตรกรในเวลาอันรวดเร็ว เนื้อหาของข่าวสารมีความสดและทันต่อเหตุการณ์ (พรสิทธิ์ พัฒนาบุรุษ, 2530) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติพล แก้วโพธิ์ (2536) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในการรับรู้ข่าวสารการเกษตรจาก วิทยุโทรทัศน์ อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด เช่นเดียวกับ สุวธิดา ตรงดี (2547) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ โดยการเปิดรับจากสื่อมวลชนพบว่า ส่วนใหญ่นิยมเปิดรับจากโทรทัศน์ ด้วยเหตุนี้เองสื่อโทรทัศน์จึงยังเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมของเกษตรกรส่วนใหญ่

สำหรับความต้องการในด้านรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่ออินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบข่าวมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข่าวสารด้านการเกษตร

ที่นำเสนอในปัจจุบันมักจะนำเสนอในรูปแบบข่าวเป็นส่วนใหญ่ และเป็นรูปแบบการนำเสนอที่เกษตรกรสามารถพบเจอตามสื่อมวลชนต่างๆได้บ่อย ซึ่งการนำเสนอรูปแบบข่าวจะมีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์สถานการณ์ปัจจุบันได้ดี ในด้านสื่อบุคคล กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบการเข้าไปพูดคุยมากที่สุด จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การที่เกษตรกรพบปะพูดคุยกับบุคคลากรการเกษตรเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เกษตรกรให้ความสนใจ เนื่องจากสามารถสื่อสารแบบสองทาง (Two ways Communication) ได้ เพราะการสื่อสารแบบสองทางนั้นทำให้ผู้รับสารรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสาร โดยเกษตรกรสามารถได้ตอบพูดคุยซักถามปัญหาด้านการเกษตรได้ ซึ่งสอดคล้องกับพรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์ (2530) ที่กล่าวว่า การติดต่อลักษณะนี้สามารถให้ข่าวสารแก่เกษตรกรได้มาก สามารถทราบปฏิกิริยาได้ตอบจากเกษตรกรได้ทันที สามารถซักงูงและโน้มน้าวใจเกษตรกรได้คล้อยตามได้ ส่วนในสื่อเฉพาะกิจ กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรต้องการข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบแผ่นพับ/แผ่นปลิวมากที่สุด จากการวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรให้ความเห็นว่า แผ่นพับ/แผ่นปลิว นั้น มีข้อดีในแง่ของความสะดวกในการอ่านและการพกพา และเนื้อหาที่อยู่ในสื่อเฉพาะกิจนั้นเป็นเนื้อหาที่มีความรู้ทางการเกษตรเจาะลึกลงไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความรู้ที่ได้รับจากสื่อเฉพาะกิจนั้นจึงเป็นความรู้ที่ลึกและมีความชัดเจนในข้อมูลอย่างแท้จริง (ลัดดา จิตตคุตตานนท์, 2548) ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อใดๆ ก็ตามควรมีการศึกษาลักษณะของสื่อแต่ละประเภทให้ถ่องแท้เสียก่อนเพื่อข่าวสารที่จะนำเสนอผ่านสื่อเหล่านั้นๆ จะสามารถไปถึงเกษตรกรได้ตรงกับความต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

สมมติฐานข้อที่ 1

ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารที่ตนเองต้องการแล้วส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในการนำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจต่างๆ ทางด้านการเกษตร ได้แก่ ด้านการผลิต การลงทุนด้านเกษตร เป็นต้น มากที่สุด

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ความต้องการข่าวสารได้ส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ แมคคอมบส์ และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการติดตามข่าวสารของบุคคลจากการใช้สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองความต้องการของตนว่า เป็นความต้องการเพื่อที่จะรู้เหตุการณ์ เพื่อต้องการช่วยในการตัดสินใจเพื่อการสนทนา เพื่อความต้องการมีส่วนร่วม เสริมสร้างความคิดเห็น และเพื่อความบันเทิง นอกจากนี้ยังมีแนวคิดหลักของการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว ในการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น คนเรามักมีความตั้งใจจะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพ การงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการลงมือกระทำ เมื่อมีความตั้งใจที่มีเป้าประสงค์ที่แน่นอน ในท่ามกลางสภาวะการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้รับสารนี้ สื่อมวลชนมิได้เป็นทางเลือกเดียวของบุคคล หากทว่าเป็นเพียงตัวเลือกหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกตัวอื่นๆ สำหรับทิศทางที่บุคคลจะเลือกแสวงหาและใช้สื่อประเภทใดนั้น จะเกิดจากความต้องการของบุคคลนั้นเป็นปฐมเหตุ จากนั้นความต้องการดังกล่าวจะถูกแปรเป็นแรงจูงใจที่จะผลักดันให้บุคคลเข้าหาการใช้สื่อประเภทต่างๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545) ซึ่งความต้องการที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเด็นนี้คือ เพื่อต้องการช่วยในการตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยการเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบตัว เกษตรกรจึงต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการตัดสินใจต่างๆ ทางภาคการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักและใช้ในการดำรงชีพของตัวเกษตรกรเองได้อย่างเหมาะสมและดำเนินตามแนวทางที่ถูกวิธี

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวธิดา ตรงดี (2547) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ในทางบวก โดยใช้ข่าวสารเพื่อพัฒนาความรู้และความคิดเกี่ยวกับการเกษตร และเช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ กิจวรพัฒน์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การพึ่งพาและการใช้ประโยชน์ข่าวสารและความรู้ด้านการเกษตรจากสื่อใหม่ของเกษตรกรไทย ที่พบว่า ปัจจัยความต้องการใช้ข้อมูลการเกษตร และปัจจัยความต้องการจำเป็นของเกษตรกรด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์เชิงสอดคล้องกับพฤติกรรมการพึ่งพาสื่อเว็บไซต์การเกษตร กล่าวโดย

สรุปคือ หากเกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากก็จะมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานข้อที่ 2

ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารที่ตนเองต้องการแล้วส่วนใหญ่มีความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้มากที่สุด

จากผลการวิจัยดังกล่าว เป็นไปตามทฤษฎีเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ แมคคอมส์และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้อธิบายถึง ความพึงพอใจ (Gratifications) ไว้ว่า มนุษย์มีเหตุผลในการเลือกใช้สื่อหรือเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกันไป และเหตุผลนั้นทำให้มนุษย์เลือกที่จะใช้สื่อมวลชนต่างประเภทกัน คำว่าเหตุผลนี้ หมายถึง อะไรบางอย่างที่สื่อมวลชนนั้นๆ สามารถตอบสนองและสร้างความพอใจให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล นอกจากนั้นสอดคล้องกับแนวคิดหลักการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ กล่าวคือ ผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว ในการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น คนเรามีความตั้งใจจะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพ การงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการลงมือกระทำ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545) อธิบายได้ว่า เมื่อเกษตรกรมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ก็จะไปสู่การแสวงหาข่าวและเลือกรับเนื้อหาข่าวสารนั้นซึ่งสนองความต้องการ ซึ่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับนั้นสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนได้ ดังนั้นเกษตรกรจึงเกิดความพึงพอใจ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลินี มีลาภสม (2543) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับความเข้าใจและความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากข่าวพยากรณ์อากาศของผู้ประกอบอาชีพประมงในชุมชนบ้านแหลมหินและชุมชนบ้านสลักเพชร จ.ตราด” พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวพยากรณ์อากาศมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวพยากรณ์อากาศ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการรับฟังข่าวพยากรณ์อากาศเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันและฟังเมื่อจะมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพโดยตรงมากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ หฤทฤษฎา ยังประดิษฐ์ (2548) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่างเกิดความพึงพอใจก็เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ โดยในที่นี้คือการได้นำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง

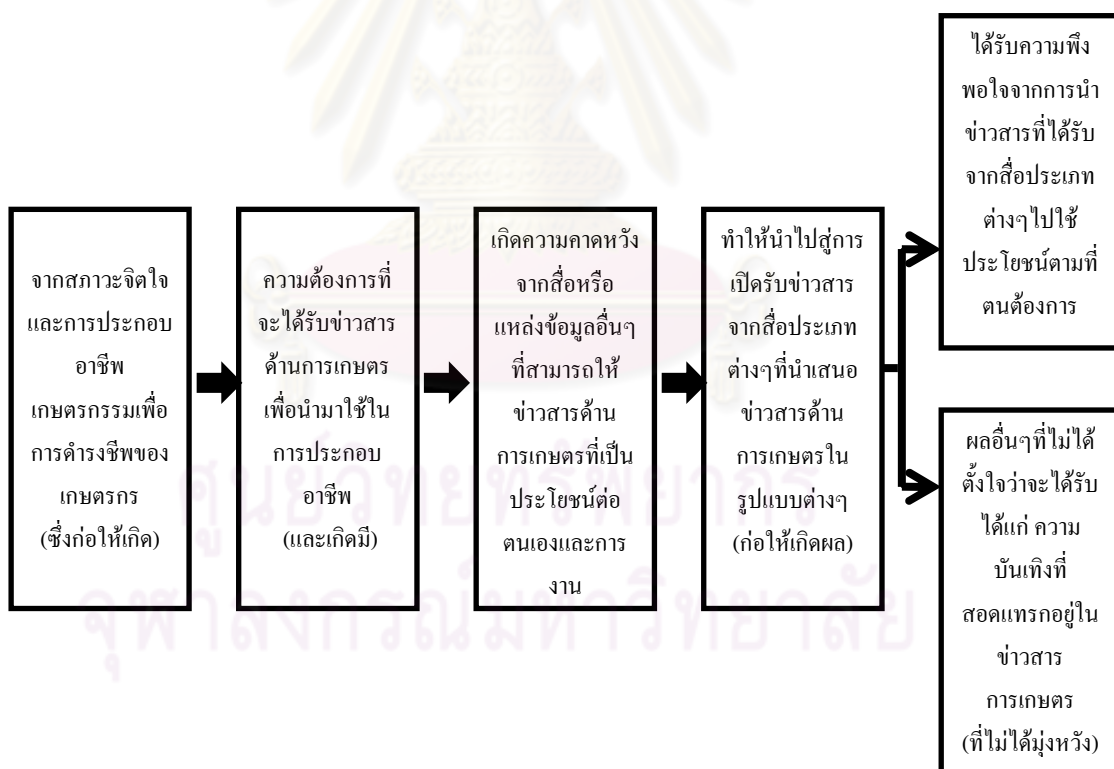
สมมติฐานข้อที่ 3

การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการข่าวสารด้านการเกษตรกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและอยู่ในระดับสูง นั่นคือ เมื่อเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารมาก ก็จะมี ความพึงพอใจจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับมากตามไปด้วย

จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับผู้รับสาร (Audience) ในฐานะเป็น “ผู้กระทำการสื่อสาร” (Active) กล่าวคือ ผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองความต้องการของตนเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2545) ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามแบบจำลองของ แคทซ์ และคณะ (Katz, E and Other, 1974) ที่กล่าวถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้รับสารไว้ว่า แนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ คือ

การศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับสภาวะทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิด ความต้องการจำเป็นของบุคคล และเกิดมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ แล้วนำไปสู่การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆกัน อันก่อให้เกิดผลคือการได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ และผลอื่นๆที่ตามมา ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้ กล่าวคือ เกษตรกรมีความต้องการอยากที่จะรู้ข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อนำข่าวสารนั้นมาใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง จึงคาดหวังจากการแสวงหาจากข่าวจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่สามารถให้ข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและการงาน ทำให้นำไปสู่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆที่นำเสนอข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบต่างๆที่ช่วยทำให้ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรตรงตามที่ต้องการได้ และถ้าข้อมูลข่าวสารนั้นนำมาใช้ประโยชน์ได้เกษตรกรก็จะเกิดความพอใจจากการที่ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรนั้นได้ ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพจากผลการวิจัยครั้งนี้ตามแบบจำลองของ แคทซ์ และคณะ (Katz, E and Other, 1974) เพื่อความชัดเจนได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แบบจำลองการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวธิดา ตรงดี (2547) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่พบว่า ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ กล่าวคือ หากเกษตรกรมีความพึงพอใจจากข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ได้รับมาก ก็จะมีมีการใช้ประโยชน์ในข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้นด้วย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศราณี มณีโชติ (2545) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทางอากาศผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเนื้อหารายการความรู้ทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทางอากาศผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

นอกจากนี้ในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีได้นำข่าวสารด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในหลายๆด้าน ซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจในด้านต่างๆตามมา เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเวนเนอร์ (Wenner, 1985) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (News Gratifications) โดยได้แบ่งความพึงพอใจจากการใช้ประโยชน์ออกเป็น 4 กลุ่ม คือการใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientation Gratification) ใช้เพื่ออ้างอิงเพื่อเป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออก ได้แก่ การติดตามข่าวเพื่อนำมาช่วยในการตัดสินใจต่างๆ การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (Social Gratification) ซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคล เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชักจูงใจ การใช้ประโยชน์จากข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para-Social Gratifications) เพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏการณ์ในเนื้อหาของสื่อ และการใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ (Para-Orientation Gratifications) กล่าวโดยสรุปคือเมื่อเกษตรกรมีการนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปใช้ได้มากเท่าไร ความพึงพอใจของเกษตรกรก็จะมีมากตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาก แต่ในปัจจุบันยังพบว่า การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากผู้ที่เกี่ยวข้องในนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรต่างๆ มีการวางแผนในเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ รวมถึงช่วงเวลาหรือฤดูที่ทำการเกษตร เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรที่แท้จริง ก็น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรได้มากกว่า

2. ผลการวิจัยพบว่าช่องทางที่เกษตรกรแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากที่สุด คือ สื่อจากโทรทัศน์ แต่ยังพบว่า การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรทางโทรทัศน์ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอและตรงกับความต้องการมากนัก ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ ทำให้เราทราบว่าประเภทข่าวสารที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดในตอนนี้คือ ข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ วิธีป้องกันโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น ซึ่งทางผู้เกี่ยวข้องอาจเพิ่มเติมประเภทข่าวสารเหล่านี้ด้วยการนำเสนออย่างต่อเนื่องและเจาะลึกมากขึ้น ก็จะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมของเกษตรกรได้ดียิ่งขึ้น

3. ในด้านของสื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เป็นต้น ควรเข้ามามีบทบาทมากขึ้นอาจเข้ามามีส่วนร่วมกับเกษตรกรโดยการจัดอบรม หรือให้ความรู้เกี่ยวกับด้านเกษตรอย่างถูกวิธี และต่อเนื่องเพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร เพราะสามารถทราบปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารสองทางทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกรโดยตรงว่ายังขาดความรู้หรือข้อมูลด้านการเกษตรส่วนไหนบ้าง เพื่อสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอาชีพได้จริง

4. จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรนั้น ขึ้นอยู่กับประโยชน์ในการนำข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไปใช้งานเป็นหลัก นั่นคือหากข่าวสารนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจในระดับมากตามไปด้วย ดังนั้นแนวทางหลักของสื่อหรือแหล่งข้อมูลทางการเกษตรต่างๆ ในการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับเกษตรกรที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด อย่างแรกควรมีการติดตาม

ผลกระทบหรือปัญหาต่างๆในภาคเกษตร ครอบคลุมทุกสภาพพื้นที่และช่วงฤดูทำการเกษตรต่างๆ ว่าในช่วงนั้นเกษตรกรกำลังประสบปัญหาหรือต้องการข่าวสารในด้านใดบ้าง จากนั้นนำเสนอให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ โดยต้องคำนึงและเข้าใจคุณลักษณะของเกษตรกรด้วย กล่าวคือ การนำเสนอภาษาที่ใช้ ควรจะใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีเนื้อหาที่ไม่มากเกินไป ไม่ซับซ้อนสามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้งานได้ทันที ควบคู่กับการมีบุคลากรด้านการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่เข้าไปพบปะพูดคุยกับเกษตรกรให้ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเกษตรเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจของเกษตรกรได้มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความต้องการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยขอบเขตการศึกษาได้วัดเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในงานวิจัยในครั้งต่อไปหากมีการศึกษาในบริบทพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดอื่นๆ ก็อาจทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอีกแง่มุมหนึ่งที่เกษตรกรต้องการได้ เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการเกษตรแต่ละภาคก็จะมี ความแตกต่างเฉพาะไป นอกจากนี้แล้ว ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง หากมีการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่แตกต่างกันไปในแต่ละฤดูกาล ของการทำการเกษตร ผลการวิจัยที่ได้จะสะท้อนถึงความต้องการของเกษตรกรในแง่มุมที่กว้างขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจดูบริบทของด้านตัวเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการข่าวสารด้านการเกษตรว่ามีการแสวงหาข่าวสารในการเผยแพร่ความรู้ให้กับเกษตรกรอย่างไร หรือนำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์กับหน้าที่ตนเองได้อย่างไรบ้าง

3. ในการศึกษาถึงความต้องการของเกษตรกรต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะให้ทราบถึงความต้องการของเกษตรกร และเพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพด้านเกษตรกรรมได้มากที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤติพล แก้วโพธิ์. ความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในการรับรู้ข่าวสารการเกษตรจาก วิทยุ โทรทัศน์ อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีการเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, 2536.
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. การเลี้ยงโคเค็งของการสื่อสารการเกษตรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2547.
- เกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี, สำนักงาน. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุพรรณบุรี [Online]. 2009. แหล่งที่มา: <http://www.suphanburi.doe.go.th> [9 มีนาคม 2553]
- เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 [Online]. 2007. แหล่งที่มา: <http://www.moac.go.th> [16 มกราคม 2553]
- จริมา ทองสวัสดิ์. ความต้องการข่าวสาร การเปิดรับ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจาก เว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- จันทิมา เลิศอุไรวงศ์. ปัจจัยที่มีต่อการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้ชนะการแข่งขันรายการแฟนพันธุ์แท้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ชุติมา โชคดารา. ปัญหาและความต้องการได้รับความรู้เรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อข้อมูลอย่างปลอดภัยต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ต้องจิตต์ สุวรรณศรี. ความต้องการข่าวสารด้านการเมือง การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง และการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากเว็บไซต์การเมืองไทยของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ธัญญธร หมวดผา. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ. สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2553

- ธาม เชื้อสถาปนศิริ, โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาพของสังคม “รายการเกษตรในสถานีโทรทัศน์พีทีวี่”[Online]. 2009 แหล่งที่มา: <http://www.mediamonitor.in.th> [9 มกราคม 2553]
- ธีติมา ปิยะศิริศิลป์. พฤติกรรม การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- นนทยา หงษ์รัตน์. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโรงเรียนชาวนา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- นิศากร ยิ่งขจร. ผู้ช่วยนักวิจัย. สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2553
- บำรุง สุขพรรณ. สื่อมวลชนช่วยส่งเสริมงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2539.
- ปิยนุช เกตกะโกลม. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในสื่อประชาสัมพันธ์ภายในองค์การขนาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พจน์ บุญเรือง. การสำรวจลักษณะการใช้สื่อกับความต้องการการฝึกอบรมด้านบริการข่าวสารเพื่อการพัฒนาการเกษตรและชนบท ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
- พจนมาลย์ ลีละยูวะ. พฤติกรรมการรับข่าวสารของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- พรวิไล ลือศิริเจริญพงศ์. ความต้องการของเกษตรกรในการรับบริการทางวิชาการเกษตร จากวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- พรสิทธิ์ พัฒนารักษ์. “การสื่อสารกับการพัฒนาการเกษตร” ใน การสื่อสารเพื่อการพัฒนา. นนทบุรี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.
- พลังงาน, กระทรวง. ฐานข้อมูลพลังงานจังหวัดสุพรรณบุรี ,[Online]. 2008 แหล่งที่มา: <http://www.thaienergydata.in.th> [29 กันยายน 2553]
- พีระ จีระโสภณ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.

ไพโรจน์ จินดาพล. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ. สัมภาษณ์, 27 กันยายน

2553

มารตี ถีรณกุล. ความต้องการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

มาลินี มีลาภสม. การเปิดรับ ความเข้าใจและความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากข่าวพยากรณ์อากาศของผู้ประกอบอาชีพประมงในชุมชนบ้านแหลมหินและชุมชนบ้านสลักเพชร จ. ตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

แมคเคล, เดนิส และวินดาห์ล สเวน. แบบจำลองการสื่อสาร สำหรับการศึกษากการสื่อสารมวลชน. แปลโดย สวนิต ยมาภัย และรวีวรรณ ประกอบผล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ยุบล เบญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ลัดดา จิตตคุตตานนท์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและการใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

วัชรวิวรรณ ทรัพย์รุ่งเรือง. ความต้องการรูปแบบรายการวิทยุทางการเกษตรของสถานีวิทยุ ม.ก. บางเขน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

วิเชียร เกตุสิงห์. การวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. การสื่อสารการเกษตร. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, 2529.

วีรศักดิ์ ทิพวงษ์. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการให้บริการของตลาดกลางสินค้าเกษตร จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

ศราณี มณีโชติ. การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทางอากาศผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

- ศิริพร แจ้งอริยวงศ์. การเปิดรับข่าวสาร แรงจูงใจและความต้องการศึกษาระดับปริญญาโท ในประเทศสหรัฐอเมริกาของนักศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี, สำนักงาน. โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดสุพรรณบุรี [Online]. 2009 แหล่งที่มา: <http://webhost.cpd.go.th/suphan/ombudsman.html> [11 มีนาคม 2553]
- สิริวิภา พันธุ์รุ่งลักษณะ. การเปิดรับ ทศนคติ และความต้องการของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครต่อข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สิริอร แก้วลาย. การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ จากการรับฟังรายการวิทยุชุมชน ตำบลเขากอบ ของผู้ฟังในเขตตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- สุกัญญา คงนิวัฒน์ศิริ. ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- สุกัญญา อัมพันธ์แสง. การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการรับฟัง รายการข่าวสารความรู้ทางหอกระจายข่าว ในเขตตำบลหนองคาต จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- สุวธิดา ตรงดี. การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- สุวัฒน์ชัย กิจวรพัฒน์. การพึงพาและการใช้ประโยชน์ข่าวสารและความรู้ด้านการเกษตรจากสื่อใหม่ของเกษตรกรไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สุวัลยา หนูเร. การแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อความรู้เรื่องเพศของกลุ่มผู้อ่านนิตยสารผู้หญิงภาษาไทยชื่อต่างประเทศในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

- เสมอ แผนปั้น. ความต้องการของเกษตรกรต่อบทบาทการดำเนินการของศูนย์บริการและ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548.
- หฤทชญา ยังประดิษฐ์. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัด.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและ
นิเทศศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.
- อมรทิพย์ คอว์พันธ์. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและการยอมรับการพัฒนาที่ดินของเกษตรกรใน
จังหวัดน่าน ลำพูน กำแพงเพชร และขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2534.
- อุตสาหกรรม, กระทรวง. ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสุพรรณบุรี(GPP) [Online]. 2008.
แหล่งที่มา: <http://www.industry.go.th> [11 มีนาคม 2553]

ภาษาอังกฤษ

- Atkin, Charl K. Anticipated Communication and Mass media Information Seeking. Public
Opinion Quarterly. New York: Free Press, 1973.
- Katz, E.J.G. Blumber and M. gurevitch. Utilization of mass communication. By the
individual. The Uses of Mass Communication, Beverly Hills, Sage 1973.
- Klapper, Joseph P. The Effects of Mass Communication. New York: the Free Press 1960.
- Rogers Everett M. Communication Strategies for Family planning. New York: The Free
Press, 1973.
- Mccomb, Maxwell and Becker, Le. Using Mass Communication Theory. New York:
Prenticehall, 1979.
- McQuail, Dennis and Sven Windahl. Communication Model. New York: Longman, 1981.

ภาคผนวก ก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี”

คำชี้แจง : แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการศึกษาาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงของท่าน ทั้งนี้คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยต่อไปในอนาคต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือในช่องที่ท่านเลือก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

1.ชาย

2.หญิง

2. อายุ

1. น้อยกว่า 25 ปี

2. 26-35 ปี

3. 36-45 ปี

4. 46-55 ปี

5. 56-65 ปี

6. มากกว่า 65 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

1. ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย

2. จบต่ำกว่าชั้น ป.4

3. จบชั้น ป.4

4. ป.5-ป.7

5. มัธยมต้น

6. มัธยมปลาย หรือ ปวช.

7. ปวส. หรืออนุปริญญา

8.ปริญญาตรีและสูงกว่า

4. ประเภทอาชีพด้านเกษตรกรรม

☐ 1. ทำนา	☐ 2. ทำไร่
☐ 3. ทำสวน	☐ 4. ทำการประมง
☐ 5. เลี้ยงสัตว์	☐ 6. เกษตรผสมผสาน
☐ 7. อื่นๆ (ระบุ).....	

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ

☐ 1. ต่ำกว่า 2, 000 บาท	☐ 2. 2,000-4, 000 บาท
☐ 3. 4,001-6, 000 บาท	☐ 4. 6,001-8, 000 บาท
☐ 5. 8,001-10, 000 บาท	☐ 6. มากกว่า 10, 000 บาท

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้าน

1. ปัจจุบันท่านมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อช่วยในการทำเกษตรมากน้อยเพียงใด

- 1) ต้องการมากที่สุด
- 2) ต้องการมาก
- 3) ต้องการบ้าง
- 4) ต้องการน้อย
- 5) ไม่ต้องการ

2. ท่านต้องการข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรกรรมในด้านต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสาร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร ได้แก่ วิทยาการใหม่ๆ ในการเพิ่มผลผลิตจากพืชและสัตว์ วิธีการดูแลพืชและสัตว์ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น					
2. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับสรุปสถานการณ์ผลิตผลทางการเกษตรและราคาสินค้าเกษตรรายวัน/สัปดาห์/เดือน					
3. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจการเกษตรทั้งประเทศและรายการสินค้า					
4. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับการพยากรณ์ด้านการเกษตร ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร พยากรณ์สภาวะอากาศ เป็นต้น เพื่อที่จะได้ปลูกพืชผลได้ถูกต้องและตรงช่วงเวลา					
5. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับข่าวเตือนภัยด้านการเกษตร ได้แก่ แจ้งเตือนภัยโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ แจ้งเตือนภัยธรรมชาติ สภาพอากาศ เป็นต้น เพื่อหาทางป้องกันและปรับปรุงกระบวนการในการผลิตได้ทัน					
6. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่ ราคาน้ำปุ๋ยที่ใช้ในการเกษตร สารกำจัดศัตรูพืช ราคาเมล็ดพันธุ์พืช ราคาอาหารสัตว์ การนำเข้า-ส่งออกสินค้าเกษตร เป็นต้น					
7. ท่านต้องการข่าวสารการคาดคะเนราคาผลิตผลต่างๆ ของการเกษตรให้เกษตรกรทราบล่วงหน้าเพื่อที่จะได้ปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์ให้ได้ราคา					

ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับความต้องการข้อมูลข่าวสาร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ได้แก่ วิธีป้องกันโรคระบาดในพืชหรือในสัตว์ การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น					
8. ท่านต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการทำเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมกับพื้นที่การทำเกษตร					
9. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิจารณ์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตร					
10. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมด้านการเกษตร การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในประเทศไทย					
11. ท่านต้องการข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านการเกษตรในต่างประเทศ					
12. ท่านต้องการข่าวสารด้านการตลาดผลผลิตการเกษตร					
13. ท่านต้องการข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรต่างๆและสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำข้อมูลมาใช้ดำเนินงานในภาคเกษตรของตน					
14. ความต้องการอื่นๆโปรดระบุ.....					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ท่านมีเหตุผลอะไรบ้าง ในการต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

เหตุผลในการต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับเหตุผลในการต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวสถานการณ์ต่างๆด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน					
2. เพื่อหาความรู้ใหม่ๆด้านการเกษตร/ปศุสัตว์					
3. เพื่อตรวจสอบความเคลื่อนไหวการตลาดด้านการเกษตร					
4. เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับด้านเกษตรกรรมที่ต้องทำ					
5. เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตรให้กับตนเอง					
6. เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมของตนให้ดีกว่าเดิม					
7. เพื่อต้องการมีความรู้ ความสามารถด้านเกษตรกรรมเหนือผู้อื่น					
8. เพื่อแนะนำหรือให้ความรู้ด้านเกษตรกรรมแก่ผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัว					
9. เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพูดคุยร่วมกับผู้อื่น					
10. เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมในอนาคต					
11. เพื่อความบันเทิง ผ่อนคลายความตึงเครียด					
12. เพื่อแสวงหาข้อแนะนำด้านการเกษตร					
13. เหตุผลอื่นๆ โปรดระบุ.....					

3.ท่านมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากแหล่งข้อมูลต่างๆดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) ถามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ					
2) ถามจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน					
3) ถามจากเพื่อนเกษตรกร/เพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก					
4) ถามจากญาติหรือคนในครอบครัว					
5) ถามจากร้านค้าหรือตัวแทนขายผลิตภัณฑ์การเกษตร					
6) อ่านจากหนังสือพิมพ์รายวัน					
7) ฟังจากวิทยุ					
8) ชมรายการเกษตรจากโทรทัศน์					
9) ค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร(อินเทอร์เน็ต)					
10)อ่านจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ (ได้แก่ แผ่นพับ, ใบปลิว, โปสเตอร์, หนังสือคู่มือ ฯลฯ					
11) ฟังวิทยุชุมชน					
12) ฟังหอกระจายข่าวตามหมู่บ้าน					
13)ชมจากเคเบิลทีวี					
11) อื่นๆ โปรดระบุ.....					

4.ท่านสนใจแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งต่างๆต่อไปนี้ บ่อยครั้งเพียงใด

แหล่งข้อมูล (สื่อ)	บ่อย มาก	บ่อย	ไม่ ค่อย บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
1) งามจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทางการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่เผยแพร่ของรัฐ					
2) งามจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน					
3) งามจากเพื่อนเกษตรกร/เพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก					
4) งามจากญาติหรือคนในครอบครัว					
5) งามจากร้านค้าหรือตัวแทนขายผลิตภัณฑ์การเกษตร					
6) งามจากหนังสือพิมพ์รายวัน					
7) ฟังจากวิทยุ					
8) ชมรายการเกษตรจากโทรทัศน์					
9) ค้นหาจากเว็บไซต์ด้านการเกษตร(อินเทอร์เน็ต)					
10) งามจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ (ได้แก่ แผ่นพับ, ใบปลิว, โปสเตอร์, หนังสือคู่มือ ฯลฯ)					
11) ฟังวิทยุชุมชน					
12) ฟังหออกระจายข่าวตามหมู่บ้าน					
13) ชมจากเคเบิลทีวี					
11) อื่นๆ โปรดระบุ.....					

5.ท่านมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในรูปแบบใด

5.1 หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร

☐ ข่าว	☐ คอลัมน์ถามตอบปัญหา
☐ บทความ	☐ บทบรรณาธิการ
☐ สารคดี	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5.2 โทรทัศน์

☐ ข่าว	☐ การสัมภาษณ์/สนทนา
☐ สารคดี	☐ ตอบปัญหา
☐ เกมโชว์	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ)...

5.3 วิทยุ

☐ ข่าว	☐ บทความสั้น
☐ การสัมภาษณ์/สนทนา	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ)...

1.4 อินเทอร์เน็ต

☐ ข่าว	☐ บทความ
☐ กระดานสนทนา/กระทู้	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ)...

1.5 สื่อบุคคล

☐ การเข้าไปพูดคุย	☐ การสาธิต/ฝึกอบรม
☐ การอภิปราย/ประชุม	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5.6 สื่อเฉพาะกิจ

☐ แผ่นพับ/ใบปลิว	☐ โปสเตอร์
☐ คู่มือ/เอกสาร	☐ บอร์ดนิทรรศการ
☐ วีดีโอ/วีซีดี	☐ หอกระจายข่าว
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....	

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการนำข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรกรรมไปใช้ประโยชน์

ท่านนำข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรกรรมไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพิ่มเติม					
2) นำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ					
3) ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรไปสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น					
4) เพื่อทราบข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านเกษตรกรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน					
5) ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแสวงหาความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเกษตรกรรม					
6) ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมของตนเองให้ดีขึ้น					
7) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในด้านเกษตรกรรม					
8) นำข้อมูลไปใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจต่างๆทางด้านการเกษตร ได้แก่ ด้านการผลิต การลงทุนด้านเกษตร เป็นต้น					
9) นำข้อมูลไปใช้เพื่อสนับสนุนความคิดของตนเองเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม					

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารด้านการเกษตร	ระดับการใช้ประโยชน์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10) ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ การค้นพบสิ่งใหม่ๆ ทางด้านการเกษตร					
11) ช่วยสนองความต้องการอยากรู้และความสนใจเกี่ยวกับความรู้ทางด้านเกษตร					
12) นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนา ด้านการเกษตรของตนเอง					
13) ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรกรรมเพื่อความเพลิดเพลิน จากความบันเทิงอื่นๆ ที่สอดแทรกอยู่ในแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรต่างๆ					
14) ใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ โปรดระบุ.....					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

1. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมที่ได้รับผ่านสื่อประเภทต่างๆมากน้อยเพียงใด

ความพึงพอใจที่ได้รับจากข่าวสาร	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ทางการเกษตรเพิ่มเติม					
2) สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้					
3) ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารด้านการการเกษตรไปสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น					
4) ทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านเกษตรกรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน					
5) สามารถนำข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมของตนเองได้ดี					
6) ข่าวสารเกษตรกรรมที่ได้รับช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง					
7) ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำไปช่วยประกอบการตัดสินใจในการผลิตและการลงทุนด้านเกษตรได้					
8) ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรช่วยให้ท่านมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเกษตรกรรม					
9) ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆการค้นพบสิ่งใหม่ๆในวงการเกษตรมากขึ้น					
10) ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับช่วยสนองความต้องการอยากรู้และความสนใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเกษตรได้ดี					

ความพึงพอใจที่ได้รับจากข่าวสาร	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11) ได้รับทราบข่าวสารด้านการเกษตรต่างๆด้วยความรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์					
12) ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับจากสื่อต่างๆมีความทันสมัย เข้าใจง่าย					
13) ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆในปัจจุบันตรงกับความต้องการของตนเอง					
14) ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่ได้รับมีความถูกต้องและชัดเจนดี					
15) ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆในปัจจุบันมีเนื้อหาครอบคลุมในทุกสาขาเกษตรกรรมอย่างครบถ้วน					
16) ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากสื่อต่างๆในปัจจุบันมีการนำเสนอที่หลากหลาย น่าสนใจ					
17) ได้รับความเพลิดเพลินจากความบันเทิงอื่นๆที่สอดแทรกอยู่ในแหล่งข้อมูลด้านการเกษตรต่างๆ					
18) พึงพอใจในด้านอื่นๆโปรดระบุ.....					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

1. ท่านคิดว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมในปัจจุบันเพียงพอกับความต้องการของท่านหรือไม่

เพียงพอ เพราะ.....

ไม่เพียงพอ เพราะ.....

2. ท่านคิดว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมควรเพิ่มเนื้อหาเรื่องอะไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมควรนำเสนอทางสื่อ/ช่องทางใดบ้าง

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะอย่างอื่นที่มีต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรกรรมในปัจจุบัน

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง
ที่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามนี้

ประเด็นการสัมภาษณ์และข้อมูล

เรื่อง “การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี”

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี จากเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตร

- ชื่อ ตำแหน่ง และหน้าที่ที่รับผิดชอบ
- ข้อมูลข่าวสาร/แจ้งข่าวแก่เกษตรกร
- ความแตกต่างระหว่างชุมชน มีผลต่อการส่งข่าวสารให้เกษตรกรหรือไม่
- ในการทำการเกษตร แต่ละฤดูการเก็บเกี่ยวนั้น, ช่วงเวลาก่อน/ระหว่าง/หลัง ฤดูเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีความต้องการข่าวสารแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
- วิธีการสื่อสารข่าวสารด้านการเกษตรไปยังเกษตรกร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุพรรณบุรี

ที่ตั้ง

สุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในเขตภาคกลางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร 107 กิโลเมตร ตั้งอยู่ บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้ จังหวัดสุพรรณบุรีตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 4 ลิปดา ถึง 15 องศา 5 ลิปดาเหนือ และระหว่าง เส้นแวง 99 องศา 17 ลิปดา ถึง 100 องศา 16 ลิปดา ตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 3-10 เมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,358.01 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3.3 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของพื้นที่ภาคกลาง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 107 กิโลเมตร (ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340) โดยทางรถไฟประมาณ 142 กิโลเมตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาณาเขต

จังหวัดสุพรรณบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
 ทิศเหนือ ติดจังหวัดอุทัยธานีและชัยนาท
 ทิศตะวันออก ติดจังหวัดสิงห์บุรีอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา
 ทิศใต้ ติดจังหวัดนครปฐมและกาญจนบุรี
 ทิศตะวันตก ติดจังหวัดกาญจนบุรีและอุทัยธานี

สภาพทางภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ของสุพรรณบุรีเป็นที่ราบต่ำติดชายฝั่งแม่น้ำ มีทิวเขาขนาดเล็กอยู่ทางเหนือและทางตะวันตก ด้านตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่มของแม่น้ำสุพรรณบุรี (แม่น้ำท่าจีน) ใช้เป็นพื้นที่ปลูกข้าว

ภูมิประเทศ

จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่บางส่วน เป็นที่ราบสูง โดยมีความลาดเทระหว่าง 0-3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด ตลอดแนวตั้งแต่เหนือจรดใต้ บริเวณพื้นที่ต่ำสุดอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ คืออยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยประมาณ 3 เมตร ส่วนทางเหนือของจังหวัดอยู่สูงจากระดับ น้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยประมาณ 10 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสุพรรณบุรีใช้ทำนาข้าวมีแม่น้ำลำคลองหนองบึงอยู่ทั่วไป แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านจากเหนือสุดถึงใต้สุด ได้แก่แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี

สภาพภูมิอากาศ และฝนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

สภาพภูมิอากาศในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

สภาพภูมิอากาศจัดอยู่ในประเภททุ่งหญ้าเขตร้อน ฤดูแล้ง และฤดูฝนแตกต่างกันอย่างชัดเจน มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านในเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านในเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม นอกจากนี้ยังมีลมตะวันออกเฉียงใต้ จากทะเลจีนใต้เริ่มพัดผ่านเข้ามาในช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมทำให้เกิดฤดูกาล 3 ฤดู คือ

ฤดูฝน

เริ่มต้นเมื่อลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มพัดเข้าถึงก้นอ่าวไทย ประมาณเดือนพฤษภาคม พอถึงปลายเดือนพฤษภาคม หรือต้นเดือนมิถุนายน ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดผ่านทำให้มีฝนตกมากขึ้น ในเดือนสิงหาคม และกันยายนเป็นระยะที่มีฝนตกชุกที่สุด โดยปกติแล้วฤดูฝนจะสิ้นสุดราวกลางเดือนตุลาคม รวมระยะเวลาประมาณ 5-6 เดือน

ฤดูหนาว

เริ่มจากปลายเดือนตุลาคม หรือต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ประมาณ 4 เดือน ระยะนี้ฝนตกเป็นครั้งคราวไม่มากนัก และจะมีลมเย็นพัดจากเหนือมาได้ สลับกันเป็นระยะๆ เดือนธันวาคม และมกราคมเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด แต่อุณหภูมิลดลงไม่มากนัก เพราะอยู่ปลายลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รับอิทธิพลจากทะเลในบริเวณอ่าวไทย

ฤดูร้อน

เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ประมาณ 3 เดือน เดือนเมษายน เป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุด เนื่องจากการแผ่รังสีของดวงอาทิตย์ และถูกปกคลุมด้วย บริเวณความกดอากาศสูง ซึ่งศูนย์กลางอยู่ในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก บริเวณความกดอากาศสูงนี้ทางอุตุนิยมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นบริเวณที่มีอากาศร้อน อุณหภูมิสูง กระแสลมที่พัดเข้ามา จึงร้อน

ทรัพยากรธรรมชาติ

ดิน สภาพของดินในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี มีความเหมาะสมกับการทำนา พืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผลต่าง ๆ การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ถาวร สำหรับการปศุสัตว์ ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและเคมี ในด้านเนื้อดิน ความลึกของดิน ความสามารถในการอุ้มน้ำ ชนิดของแร่ดิน ดินเหนียวและปริมาณแร่ธาตุของดิน

แหล่งน้ำ แม่น้ำสายสำคัญและเป็นประโยชน์ ต่อความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของ ประชากรในจังหวัดได้แก่แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี และห้วยกระเสียว

(1) แม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอเมือง ชัยนาท ไหลลงทิศใต้เข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรี ที่อำเภอเดิมบางนางบวชแล้วไหลผ่านอำเภอสามชูก ศรีประจันต์ เมืองสุพรรณบุรี บางปลาหมอและสองพี่น้องตามลำดับ ปลายน้ำของแม่น้ำสายนี้จะไหลลงสู่อ่าวไทย ที่จังหวัดสมุทรสาคร

(2) ห้วยกระเสียว เป็นสาขาที่สำคัญของแม่น้ำสุพรรณบุรี เกิดจากลำน้ำต่าง ๆ ที่ไหลมาจากทางใต้ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีและเขาพุทไธสง รวมทั้งเขาพระ พุงดินดำตอนใต้ลงมาทางน้ำเหล่านี้จะไหลมารวมกันที่ด้านตะวันตกของอำเภอด่านช้าง กลายเป็นห้วยกระเสียวแล้วไหลมาทางตะวันออกผ่านที่ราบสูงลงสู่แม่น้ำสุพรรณบุรี ที่อำเภอสามชูก เป็นลำน้ำที่มีน้ำไหลตลอดปี

ป่าไม้ จังหวัดสุพรรณบุรีมีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 3,348,755ไร่ ถูกประกาศเป็นเขต ป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 7 แห่ง เนื้อที่รวมกันทั้งหมด 825,102.52 ไร่ หรือร้อยละ 24.64 ของพื้นที่ จังหวัด โดยมีพื้นที่ป่าธรรมชาติกระจายอยู่ทางตอนเหนือและทางด้านตะวันตก ภายในเขตอำเภอด่านช้าง อำเภอหนองหญ้าไซ อำเภออู่ทอง และอำเภอสองพี่น้อง ชนิดป่ามีตั้งแต่ ป่าทุ่ง ป่าเต็งรัง ป่า

เบญจพรรณ ปาดงดิบ และปาดงสนเขา ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เต็ง รัง มะค่าโมง มะค่าแต้ พะยูง ชิงชัน ประดู่ตะเคียนทอง ยมหอม เป็นต้น โดยภาพรวมแล้ว ป่าธรรมชาติของจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบันที่มีประมาณร้อยละ 11.01 ของพื้นที่จังหวัดเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตที่มีประมาณร้อยละ 24.64 ของพื้นที่จังหวัด แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงลดลงไปจากเดิมเป็นจำนวนมาก

ระบบชลประทานในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

การพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้มีส่วนราชการต่างๆ เข้ามาดำเนินงานด้วยการจัดสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ประตูระบายน้ำ และคลองส่งน้ำ เพื่อเก็บรักษาน้ำไว้สำหรับใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอ และเพียงพอกับความต้องการของประชาชน ส่วนราชการที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแหล่งน้ำของจังหวัดสุพรรณบุรีได้แก่ กรมชลประทาน ซึ่งมีโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และกลางที่ก่อสร้างเสร็จแล้วจำนวน 3 โครงการ เป็นโครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษา มีพื้นที่ส่งน้ำชลประทาน เพื่อการเพาะปลูกในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 1,950,000 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด 3,348,755 ไร่ หรือ 58 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด โครงการชลประทานดังกล่าวมานี้เป็นโครงการที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี มีอยู่ 4 โครงการ และโครงการที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดอีก 7 โครงการ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมประมาณ 80 % กระจายอยู่ทั่วไปในทุกอำเภอ โดยเฉพาะในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี สองพี่น้อง อู่ทอง เป็นพื้นที่ทางการเกษตรแทบทั้งสิ้น พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และสินค้าทางการเกษตรอีกหลายชนิด นอกนั้นยังมีสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ สุกร โคเนื้อ ไก่ เป็ด กุ้งก้ามกราม กุ้งขาวและปลา สามารถทำรายได้เข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรี ปีละหลายร้อยล้านบาท สำหรับในภาคอุตสาหกรรมจะเกี่ยวข้องกับการผลิตในภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอื่นๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมด้านการค้าและบริการ

จังหวัดสุพรรณบุรีถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่ง ที่มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก มีแหล่งน้ำธรรมชาติ การชลประทานเหมาะสมแก่การเกษตร พื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ได้แก่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

อำเภอบางปลาม้า เป็นต้น การเกษตรกรรมสำคัญได้แก่ การเกษตร (การทำนา ทำสวน) เป็นอาชีพหลักของประชากรมากกว่าร้อยละ 80

- พื้นที่ทำการเกษตรในอำเภอด่านช้าง มีพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.6 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด รองลงมาได้แก่พื้นที่ในอำเภอเดิมบางนางบวช ร้อยละ 14.26

- พื้นที่ทำนา ในอำเภอเดิมบางนางบวช มีพื้นที่ทำนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.52 ของพื้นที่ทำนาทั้งหมด เนื่องจากสภาพพื้นที่ อากาศ น้ำ ที่เอื้ออำนวยสำหรับการเพาะปลูก รองลงมาได้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี ร้อยละ 15.75

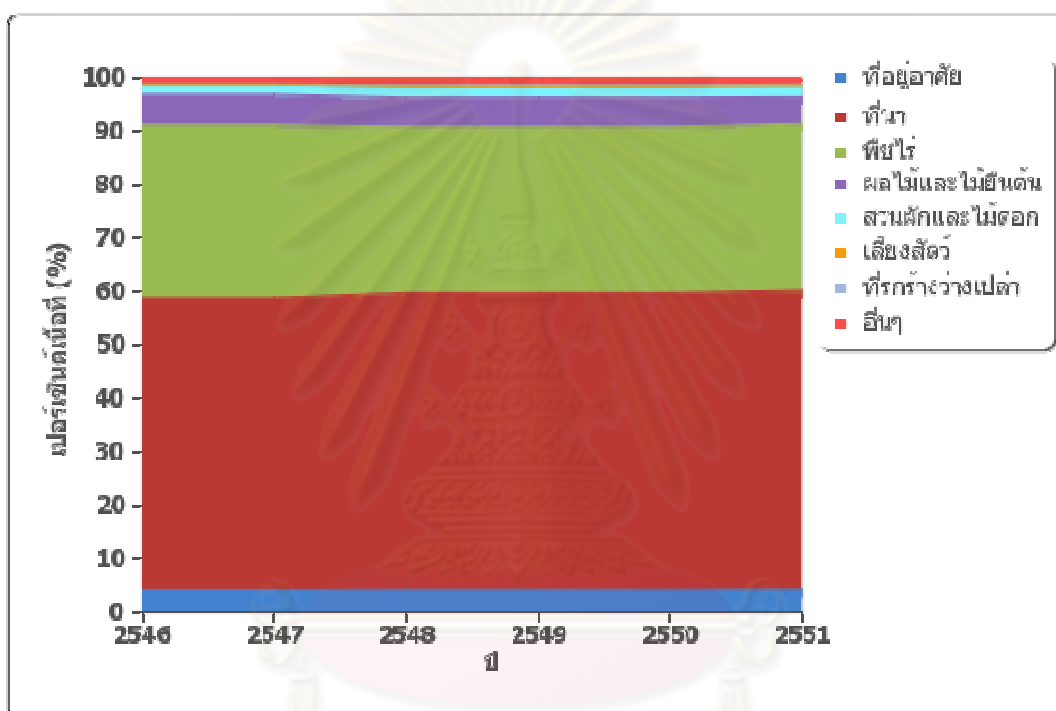
- พืชไร่ อำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่มากที่สุดได้แก่อำเภอด่านช้าง คิดเป็นร้อยละ 47.25 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เอื้อต่อการทำพืชไร่ โดยเฉพาะการปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ รองลงมาเป็นพื้นที่ในอำเภอสองพี่น้อง ร้อยละ 25.90

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

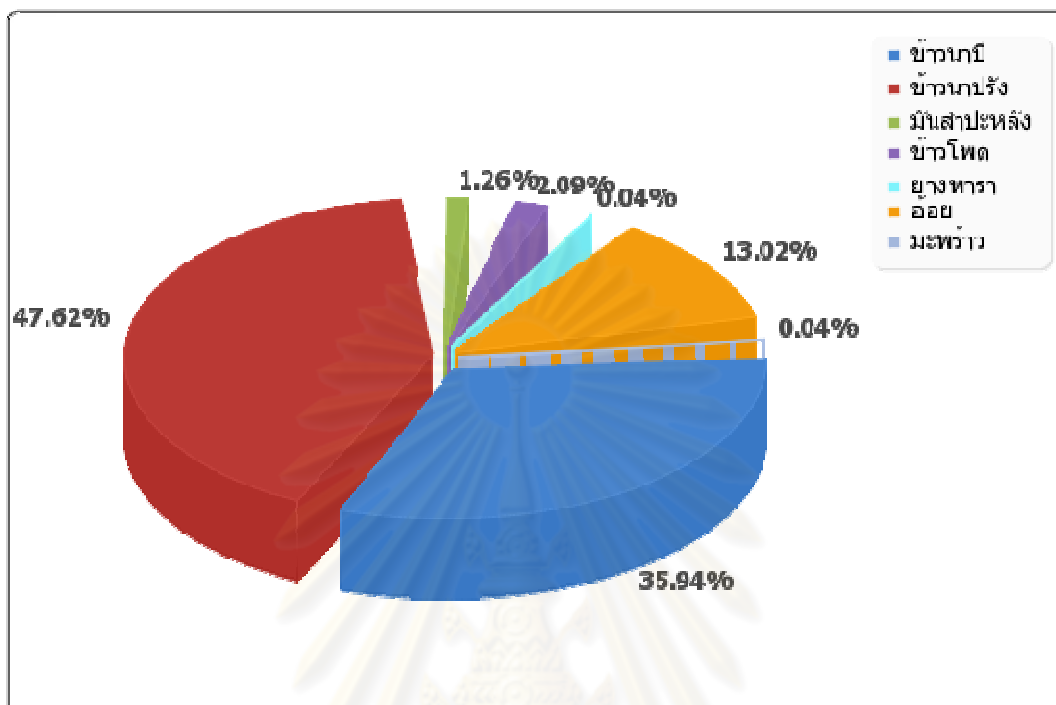
ด้านการเกษตรกรรมของจังหวัดสุพรรณบุรี

ประเทศไทยเนื้อที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่การเกษตร เนื่องจากเป็นประเทศที่มีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเกษตรกรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยในจังหวัดสุพรรณบุรีมีเนื้อที่ถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรและเนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ดังแสดงรูป 1 และ 2 ตามลำดับ ส่วนจำนวนการเลี้ยงสัตว์แสดงดังรูป 3

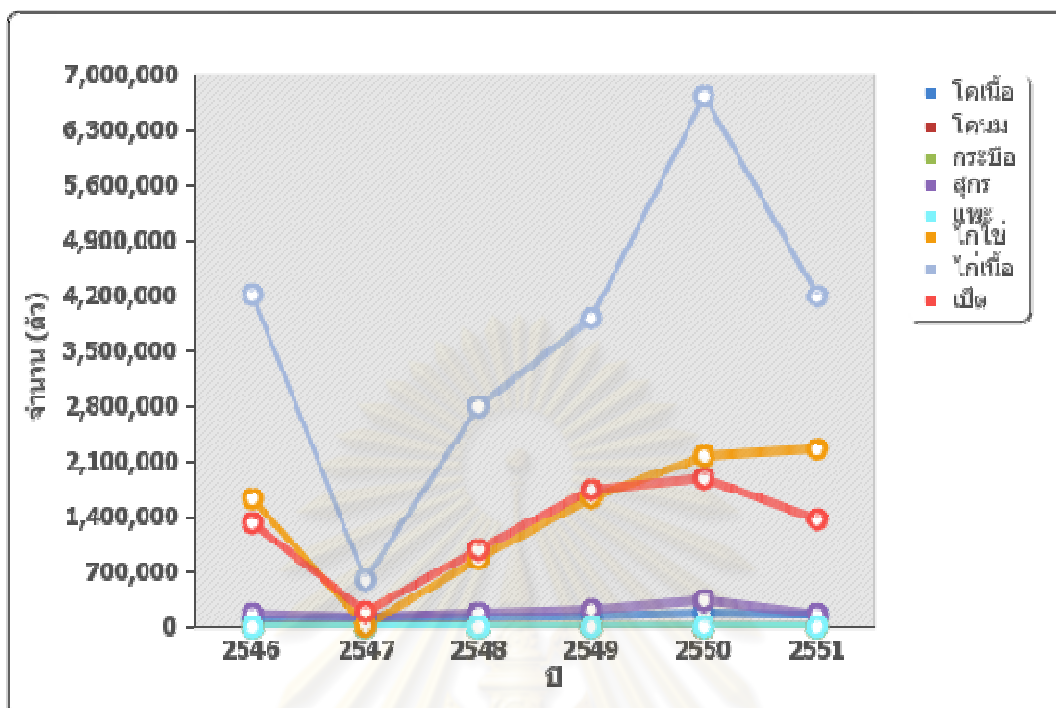
รูป 1 เปอร์เซนต์เนื้อที่การเกษตรของจังหวัด สุพรรณบุรี ระหว่างปี 2546 - 2551

จากรูปพบว่าจังหวัดสุพรรณบุรีได้แบ่งเนื้อที่ถือครอง เพื่อการเกษตรกรรมออกเป็น 8 ส่วนด้วยกัน เห็นได้ว่าในปี 2550-2551 มีการใช้ เนื้อที่นา เนื้อที่สวนผักและไม้ดอก เนื้อที่เลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่รกร้างว่างเปล่า เนื้อที่อื่นๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการนำเนื้อที่ผลไม้และไม้ยืนต้น เนื้อที่ พืชไร่ มาใช้ประโยชน์มากขึ้น ซึ่งเห็นได้ว่าในปี 2551 มีเนื้อที่นามากที่สุดจำนวน 1,157,329 ไร่ คิด เป็น 55.94% ของเนื้อที่การเกษตร หรือคิดเป็น 34.56% ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาเป็นเนื้อที่พืชไร่ จำนวน 647,327 ไร่ คิดเป็น 31.29% ของเนื้อที่การเกษตร หรือคิดเป็น 19.33% ของเนื้อที่จังหวัด

รูป 2 เนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจของ จังหวัดสุพรรณบุรี ในปี 2551

จากรูปพบว่า ในปี 2551 จังหวัดสุพรรณบุรีมีเนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ เนื้อที่ข้าวนาปรัง เนื้อที่ข้าวนาปี เนื้อที่อ้อย เนื้อที่ข้าวโพด เนื้อที่มันสำปะหลัง เนื้อที่ยางพารา และ เนื้อที่มะพร้าว ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่มีเนื้อที่เพาะปลูกมากที่สุดคือเนื้อที่ข้าวนาปรัง เท่ากับ 1,410,446 ไร่ คิดเป็น 47.62% ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด รองลงมาคือเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี เท่ากับ 1,064,603 ไร่ คิดเป็น 35.94% ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด ส่วนเนื้อที่เพาะปลูกมะพร้าวมีเนื้อที่เพาะปลูกน้อยที่สุด เท่ากับ 1,150 ไร่ คิดเป็น 0.04% ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด

รูป 3 จำนวนการเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างปี 2546 - 2551

จากรูปพบว่า จังหวัดสุพรรณบุรีมีการเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร แพะ ไก่ไข่ ไก่เนื้อ และเป็ด ซึ่งในปี 2546-2551 มีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นในแต่ละปีไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปีนั้นมีโรคระบาดเกิดหรือไม่ ซึ่งในปี 2551 จังหวัดสุพรรณบุรีมีการเลี้ยงไก่เนื้อมากที่สุดเท่ากับ 4,193,848 ตัว คิดเป็น 51.45% ของจำนวนสัตว์ทั้งหมด รองลงมาเป็นการเลี้ยงไก่ไข่เท่ากับ 2,258,196 ตัว คิดเป็น 27.70% ของจำนวนสัตว์ทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประมง จังหวัดสุพรรณบุรีไม่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล การประมงของจังหวัดจึงมีแต่การประมงน้ำจืดและการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกราม โดยมีการเลี้ยงกันมากแถบอำเภอบางปลาม้า อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งมีแนวเขตติดต่อกันเป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีลำคลองหลายสาย และอยู่ใกล้เมืองใหญ่และเมืองท่องเที่ยวสำคัญ ปลาน้ำจืดที่เลี้ยง ได้แก่ ปลาดุก ปลาช่อน ปลาสรวย ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาสลิคและปลาเบญจพรรณ ซึ่งจำแนกการเลี้ยงได้ 2 วิธี

1. การเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นรายได้หลัก ได้แก่ ปลาดุก ปลาช่อน และปลาเบญจพรรณ

2. การเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นผลพลอยได้ ซึ่งได้แก่การเลี้ยงปลาหลายชนิดในบ่อเดียวกัน พร้อมกับเลี้ยงรวมกับการเลี้ยงไก่ โดยจะปล่อยลูกปลาเลี้ยงรวมในบ่อเดียวกัน อาหารที่จะใช้เป็นมูลไก่ และเศษอาหารที่หล่นลงในบ่อ ซึ่งเป็นวิธีที่ประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด และเป็นที่นิยมเลี้ยงกันมากที่สุด ในจังหวัดสุพรรณบุรี ประมงน้ำจืด มีพื้นที่ทำการประมงน้ำจืดเลี้ยงปลาในบ่อ จำนวน 36,488.34 ไร่ เกษตรกรจำนวน 6,286 ราย และเลี้ยงกุ้งก้ามกราม จำนวน 20,442 ไร่ เกษตรกรจำนวน 1,783 ราย เลี้ยงกุ้งขาว 7,601 ไร่ เกษตรกร จำนวน 700 ราย การเลี้ยงปลา กุ้ง จะเลี้ยงกันมากในอำเภอบางปลาม้า สองพี่น้อง และเมืองสุพรรณบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยการปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค

การปกครองแบ่งออกเป็น 10 อำเภอ 110 ตำบล 977 หมู่บ้าน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.อำเภอเมืองสุพรรณบุรี	6.อำเภอดอนเจดีย์
2.อำเภอเดิมบางนางบวช	7.อำเภอสองพี่น้อง
3.อำเภอด่านช้าง	8.อำเภอสามชูก
4.อำเภอบางปลาม้า	9.อำเภออู่ทอง
5.อำเภอศรีประจันต์	10.อำเภอหนองหญ้าไซ

การปกครองส่วนท้องถิ่น

1.เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี	15.เทศบาลตำบลไผ่กองดิน
2.เทศบาลเมืองสองพี่น้อง	16.เทศบาลตำบลศรีประจันต์
3.เทศบาลตำบลสวนแตง	17.เทศบาลตำบลวังยาง
4.เทศบาลตำบลท่าเสด็จ	18.เทศบาลตำบลปลายนา
5.เทศบาลตำบลโพธิ์พระยา	19.เทศบาลตำบลอนนเจดีย์
6.เทศบาลตำบลทุ่งคอก	20.เทศบาลตำบลสระกระโจม
7.เทศบาลตำบลเขาพระ	21.เทศบาลตำบลสามชุก
8.เทศบาลตำบลนางบวช	22.เทศบาลตำบลคู່ทอง
9.เทศบาลตำบลบ่อกรู	23.เทศบาลตำบลท้าวคู່ทอง
10.เทศบาลตำบลเขาดิน	24.เทศบาลตำบลสระยายโสม
11.เทศบาลตำบลด่านช้าง	25.เทศบาลตำบลขุนพิด็จ
12.เทศบาลตำบลโคกคราม	26.เทศบาลตำบลบ้านดอน
13.เทศบาลตำบลบางปลาแม่	27.เทศบาลตำบลหนองหญ้าไซ
14.เทศบาลตำบลบ้านแหลม	

และองค์การบริหารส่วนตำบลอีก 100 แห่ง

การคมนาคม

ระบบการคมนาคมเป็นโครงสร้างขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของจังหวัด การคมนาคมที่สะดวกทำให้เกิดความคล่องตัวทั้งด้านการผลิตและการตลาด ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และยังเป็นการยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงแบ่งเป็น 2 ทางด้วยกัน คือ

การคมนาคมทางรถยนต์ ในปัจจุบันภายในจังหวัดสามารถติดต่อถึงกันได้ทุกอำเภอ สภาพของทางส่วนใหญ่ลาดยาง

การคมนาคมทางรถไฟ มีขบวนรถไฟสาย กรุงเทพ - สุพรรณบุรี ระยะทางยาวประมาณ 142 กิโลเมตร มีรถไฟออก วันละ 1 เที่ยว และการคมนาคมทางน้ำอาศัยลำน้ำต่างๆและแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีในการเดินเรือและขนส่งถ่ายสินค้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอรุณี ตันศักดิ์ดา เกิดวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2524 จบการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจากภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีการศึกษา 2546 และเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตที่ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ พัฒนาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2552

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย